

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PARADIPLOMACIE OBCÍ JIHOČESKÉHO A PLZEŇSKÉHO KRAJE

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kubatová Pitrová, Ph.D.

Autor práce: Bc. Lucie Hejdová

Studijní obor: Česko – německá areálová studia

Ročník: 2.

2019

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b Zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením Zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 10. května 2019

.....
Bc. Lucie Hejdová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Miroslavě Kubatové Pitrové, Ph.D. za cenné rady, trpělivost, vstřícný přístup a v neposlední řadě také za odborné vedení, jež mi pomohlo při realizaci diplomové práce. Dále bych zde ráda poděkovala svým přátelům a rodinným příslušníkům, kteří mne po celou dobu studia plně podporovali.

ANOTACE

Diplomová práce determinuje zahraniční aktivity obcí Jihočeského a Plzeňského kraje (tzv. paradiplomacie), a to na základě analýzy přeshraničních partnerství jednotlivých municipalit. Je zde definován pojem paradiplomacie, představena evropská regionální politika, možnosti finanční podpory uvedených aktivit a institucionalizované formy meziobecní spolupráce. Pozornost je věnována především přeshraničním partnerstvím, které jsou hlavním předmětem zájmu diplomové práce. Práce je vypracována na základě analyticko-empirického přístupu. Rovněž jsou zde použity metody komparativní politologie a pro vyhodnocení dat statistické a matematické metody.

Klíčová slova: paradiplomacie; regionální politika; Town-Twinning; interkomunální spolupráce; Jihočeský kraj; Plzeňský kraj

ANOTATION

This diploma thesis determines the foreign activities of municipalities in South Bohemia and Plzeň region (i.e. paradiplomacy) and so by the analysis of cross-border municipal partnerships. The term paradiplomacy is defined, European regional policy, possibilities of financial support of mentioned activities and institutionalized forms of co-operation among municipalities are presented. Special attention is given primarily to the cross-border partnerships that are the main subject of interest of the diploma thesis. The thesis is based on an analytical-empirical approach. There are also used the methods of comparative politics and statistical and mathematical methods for evaluation of data.

Keywords: paradiplomacy; regional policy; Town-Twinning; intercommunal partnership; South Bohemia; Plzeň region

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK.....	7
ÚVOD	9
1. Metodologie.....	11
2. Veřejná správa	18
2.1. Státní správa	19
2.2. Samospráva	21
2.2.1. Kraje.....	22
2.2.2. Obce	23
3. Paradiplomacie.....	29
3.1. Teoretické vymezení	29
3.1.1. Politologické přístupy	32
3.1.2. Regionální rozvoj.....	34
3.2. Výzkum paradiplomacie z pohledu evropské integrace.....	38
3.2.1. Evropská regionální politika	39
3.2.2. Organizace podporující paradiplomatickou činnost.....	40
3.2.3. Finanční podpora EU	43
3.3. Česká paradiplomacie	46
3.3.1. Meziobecní spolupráce.....	47
3.3.2. Partnerství obcí s obcemi jiných států.....	56
3.3.3. Postup při navazování partnerství	58
3.3.4. Analýza partnerství obcí ČR	60
3.3.5. Možnosti financování.....	63
4. Paradiplomacie obcí Jihočeského kraje.....	66
4.1. Jihočeský kraj.....	66
4.1.1. Administrativní členění.....	67
4.1.2. Paradiplomacie Jihočeského kraje	68
4.2. Paradiplomacie obcí Jihočeského kraje	70
5. Paradiplomacie obcí Plzeňského kraje	72
5.1. Plzeňský kraj	72
5.1.1. Administrativní členění.....	73
5.1.2. Paradiplomacie Plzeňského kraje.....	74
5.2. Paradiplomacie obcí Plzeňského kraje.....	75

6. Srovnání paradiplomacie obcí Jihočeského a Plzeňského kraje	77
ZÁVĚR.....	81
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	83
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK.....	90
SEZNAM PŘÍLOH.....	91

SEZNAM ZKRATEK

A – Rakousko
B – Belgie
BY – Bělorusko
COSME – Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises – Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků
ČNR – Česká národní rada
ČR – Česká republika
ČSÚ – Český statistický úřad
D – Spolková republika Německo
DK – Dánsko
DSO – Dobrovolný svazek obcí
EAGGF – European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EFTA – European Free Trade Association – Evropské sdružení volného obchodu
EHP – Evropský hospodářský prostor
EHS – Evropské hospodářské společenství
ERDF – European Regional and Development Fund – Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF – Evropský sociální fond
ESI – Evropské strukturální a investiční fondy
ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii
F – Francie
GB – Velká Británie
H – Maďarsko
HDP – Hrubý domácí produkt
HMU – Hospodářská a měnová unie
HR – Chorvatsko
CH – Švýcarsko
IROP – Integrovaný regionální operační program
IT – Itálie
J – Japonsko
JEA – Jednotný evropský akt
LAU – Local Administrative Units – Místní administrativní jednotky
LT – Litva
LV – Lotyšsko
LZPS – Listina základních práv a svobod
MA21 – Místní agenda 21
MAS – Místní akční skupina
NAFTA – North American Free Trade Agreement – Severoamerická dohoda o volném obchodu
NL – Nizozemsko
NSZM – Národní síť zdravých měst
NUTS – La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques – Nomenklatura územních statistických jednotek
OSN – Organizace spojených národů

PČR – Parlament České republiky
PL – Polsko
PPP – Public Private Partnership – Partnerství veřejného a soukromého sektoru
RECITE – Regions and Cities in Europe – Regiony a města v Evropě
RO – Rumunsko
ROP – Regionální operační program
RUS – Rusko
SK – Slovensko
SLO – Slovinsko
SMOJK – Svaz měst a obcí Jihočeského kraje
SMOPK – Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje
UK – Ukrajina
UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization –
Organizace OSN pro vědu, vzdělání a kulturu
USA – Spojené státy americké
VS – Veřejná správa
WHO – World Health Organisation – Světová zdravotnická organizace

ÚVOD

Pojem paradiplomacie se poprvé objevuje v 80. letech 20. stol. a označuje zahraniční aktivity obcí a regionů. V 90. letech mohl započít proces navazování partnerství i mezi českými a zahraničními obcemi, neboť stát přestal být výlučným aktérem mezinárodních vztahů.

Cílem diplomové práce bude detailně zmapovat a představit paradiplomacii obcí Jihočeského a Plzeňského kraje, jež je mj. důležitá pro výměnu zkušeností, vzájemné výpomoci a případného společného řešení problémů v oblasti kultury, dopravy, životního prostředí, vzdělání apod. Zásadní je provedení a zpracování ucelené a rozsáhlé analýzy stavu interkomunálního partnerství u více než jedné tisícovky obcí (dle ČSÚ celkem 1072 obcí). Existuje několik forem meziobecní spolupráce uvnitř i vně státních hranic¹, diplomová práce se však zaměřuje pouze na institucionalizované partnerství obcí s obcemi jiných států.

Práce bude rozdělena do šesti hlavních kapitol, které budou dále členěny.

Pro pochopení pozice a role obcí ve správním systému ČR bude nejprve představena organizace české veřejné správy. Poté již bude definována paradiplomacie a dále bude mj. zjišťováno, jakými způsoby je podporována paradiplomacie ze strany EU.

V dalších kapitolách se již práce bude věnovat Jihočeskému a Plzeňskému kraji. Protože od faktického vzniku vyšších územně samosprávných celků v roce 2000 jsou novým aktérem mezinárodních vztahů i kraje, bude nejprve stručně představena paradiplomacie dvou vybraných krajů a poté již bude pozornost věnována jejím obcím. Zde bude na základě výsledků kvantitativního výzkumu determinován stav navázaných partnerství obcí dvou vybraných krajů. Díky údajům ve výsledných tabulkách a grafech bude paradiplomacie jihočeských a plzeňských obcí porovnána.

Práce bude vycházet ze tří hypotéz, jež budou výzkumem následně potvrzeny či vyvráceny. Je předpoklad, že:

1. Obce Jihočeského kraje navazují převážně interkomunální partnerství s rakouskými obcemi.
2. Obce Plzeňského kraje navazují převážně interkomunální partnerství s německými obcemi.

¹ Viz podkap. 3.3.1.

3. Malé obce² Plzeňského a Jihočeského kraje interkomunální partnerství nenavazují.

Hypotéza č. 1 a 2 předpokládá navazování přeshraničního partnerství s obcemi v geografické blízkosti, jež je při udržování aktivních vztahů nespornou výhodou. U hypotézy č. 3 je dále logické předpokládat, že pro obce s méně než 500 obyvateli představuje partnerská spolupráce s obcemi jiných států z důvodu nedostatečné institucionální kapacity, jazykové bariéry či nedostatku financí velkou zátěž, proto interkomunální vztahy nenavazují.

Protože neexistuje žádná odborná práce, souhrnný přehled či ucelená statistika o předkládané problematice, stane se zásadním zdrojem pro vypracování předkládané diplomové práce vlastní analýza. Proto bude zapotřebí vlastní sběr dat u 572 obcí v Jihočeském a 500 obcí v Plzeňském kraji.

Odbornými zdroji informací pro vypracování předkládané diplomové práce budou především tištěné publikace českých autorů, zejména Daniela Čermáka a Pavla Nejedla *Participace a partnerství v místní veřejné správě*, Víta Dostála a Michala Kořana *Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji*, či Ivy Galvasové a kolektivu *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Využiji dále relevantních internetových stránek Svazu měst a obcí ČR, Ministerstva vnitra ČR či internetových stránek institucí podporujících přeshraniční spolupráci obcí a regionů na evropské úrovni, jako např. Evropský výbor regionů či Rada evropských obcí a regionů. Zásadním zdrojem budou rovněž informace ČSÚ.

Práce bude vypracována na základě analyticko-empirického přístupu. Budou využity především metody politologické, konkrétně z oblasti komparativní politologie; ke sběru dat kvantitativní sociologické metody a pro jejich vyhodnocení následně statistické a matematické metody.

² Viz podkap. 2.2.2.

1. Metodologie

V první kapitole budou definovány jednotlivé postupy, metody a přístupy, které budou využity při získávání dat a následně při zpracování diplomové práce. Stěžejními budou metody komparativní politologie, empiricko-analytický přístup, pro vyhodnocení dat budou důležité statistické a matematické metody.

Prvním krokem bylo zjistit stav navázaných přeshraničních partnerství obcí Jihočeského a Plzeňského kraje. Protože kraje (ani jiné orgány a instituce) nejsou kompetentní vést statistiky o uvedených aktivitách, neexistuje žádný souhrnný přehled o navázaných přeshraničních partnerstvích. Kraje sice mohou pro svou vlastní potřebu shromažďovat informace o dané problematice a za tímto účelem se obracet na obce např. formou dotazníkového šetření mapujícího přeshraniční meziobecní spolupráci, paradiplomacie však spadá do samostatné působnosti obcí, a proto nepodléhá nahlašovací povinnosti ve vztahu ke krajům.³ Bylo nutné provést vlastní rozsáhlý výzkum.

Sběr dat započal v březnu roku 2018. Dle dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) byl nejprve vytvořen seznam obcí obou krajů. Seznam byl následně pro přehlednost rozdělen dle jednotlivých okresů⁴. Jihočeský kraj má celkem 624 obcí a je dále členěn do sedmi okresů. Nejvíce obcí je v okrese Strakonice (113 obcí) dále okres Tábor (110 obcí), České Budějovice (109 obcí), Jindřichův Hradec (106 obcí), Písek (75 obcí), Prachatice (65 obcí) a Český Krumlov (46 obcí).

Plzeňský kraj má o 123 obcí méně, tj. 501 obcí. Je rovněž členěn do sedmi okresů – okres Plzeň – sever (98 obcí), Klatovy (94 obcí), Plzeň – jih (90 obcí), Domažlice (85 obcí), Rokycany (68 obcí), Tachov (51 obcí) a Plzeň – město (15 obcí).⁵

Poté byly informace o přeshraniční spolupráci vyhledávány nejprve na webových stránkách jednotlivých obcí. Dle Zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, mají obce povinnost poskytovat informace o své činnosti ve vztahu k veřejnosti, a to mj. prostřednictvím webových stránek, které povinně musejí obsahovat

³ Srov. např. Kubatová Pitrová, Miroslava. Obnova česko-rakouských příhraničních vztahů na začátku 90. let 20. století: Případová studie obce Kamenný újezd. In: Valeš, Lukáš a Jiří Petráš a kol. Sametová revoluce v českých obcích, městech a regionech aneb, 25 let poté. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2014, s. 112.

⁴ Český statistický úřad. MOS – Městská a obecní statistika. [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/>.

⁵ Tamtéž.

několik parametrů, jako je např. úřední deska, povinné informace, elektronickou podatelnu apod.⁶ Z uvedeného vyplývá, že všechny obce mají své internetové stránky, které v různých časových intervalech (především kvůli úřední desce) aktualizují. Přesto si tato první selekce dat vyžádala značný časový prostor. Některé webové stránky byly méně přehledné, např. nebyly řazeny do kategorií dle témat. V některých případech nebylo partnerství explicitně vyjádřeno, existenci uvedených zahraničních styků však bylo možné vyvodit z výročních zpráv, článků pojednávajících o návštěvě partnerské obce apod. Velká část municipalit potřebné informace vůbec nezveřejňovala, resp. nezveřejňuje.

První třídění dat tedy proběhlo u obcí, u kterých se po prostudování webových stránek podařilo zjistit, zda mají navázáno nějaké zahraniční partnerství. Jednalo se o 42 obcí v Jihočeském a 34 obcí v Plzeňském kraji. Municipality, jež uvedené informace zveřejňovaly na svých webových stránkách, spadaly do všech velikostních kategorií dle počtu obyvatel⁷, jejich velikost zde tedy nebyla rozhodující. V zásadě všechna bývalá okresní města zveřejňují na svých internetových stránkách partnerské obce včetně jejich popisu, popř. historii spolupráce.

Pakliže informace na stránkách obce buďto nebyly, nebo jejich vypovídací hodnota nebyla zjevná, byly obce kontaktovány prostřednictvím e-mailu. Zde byly uvedeny informace o osobě výzkumníka a o studiu na Jihočeské univerzitě, oboru studia a tématu diplomové práce. Následovala prosba o poskytnutí informací o partnerství s obcemi jiných států, popř. názvu daných partnerských obcí.

V druhém kole tedy bylo nutné kontaktovat 582 obcí v Jihočeském a 467 v Plzeňském kraji. Musely být nejprve nalezeny emailové kontakty. Což při nejednotnosti webových stránek českých municipalit není proces nejjednodušší.

Získání potřebných informací uvedeným způsobem bylo již úspěšnější, neboť mnoho obcí na e-mail reagovalo. Konkrétně se jednalo o 222 obcí v Jihočeském a 171 obcí v Plzeňském kraji. Starostové, oslovení členové zastupitelstva či zainteresovaní zaměstnanci obce byli prostřednictvím emailu velmi ochotní a nebyla zaznamenána žádná negativní reakce na prováděný výzkum. Někteří zmínili i důvod, proč doposud nedošlo k navázání přeshraniční spolupráce. Např. Ing. Petr Bürger, starosta obce Chlumeck v Jihočeském kraji: „*Hlavním důvodem, kromě zmíněné velikosti obce, je to, že se*

⁶ Ministerstvo vnitra ČR. Jak na obecní web?. [online]. [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/jak-na-obecni-web.aspx>.

⁷ Viz podkap. 2.2.2.

nacházíme už ve vnitrozemí mimo pásmo bývalých Sudet, je zde také velmi malá migrace mezi místními obyvateli a poměrně špatná jazyková vybavenost – zejména směrem k němčině.“⁸ Jiní ve snaze pomoci odkazovali na okolní obce, které zahraniční partnerství udržují, jako Ing. Karel Kohout, ekonom obce Borkovice v Jihočeském kraji: „*Pokud je mi známo, z okolí udržuje podobný kontakt městy Dolní Bukovsko a město Veselí nad Lužnicí*“⁹

Zbývalo však zjistit údaje ještě u 360 obcí Jihočeského a 296 obcí Plzeňského kraje, u kterých informace nebyly nalezeny ani na webových stránkách, ani nereagovaly na emailovou prosbu o poskytnutí potřebných údajů.

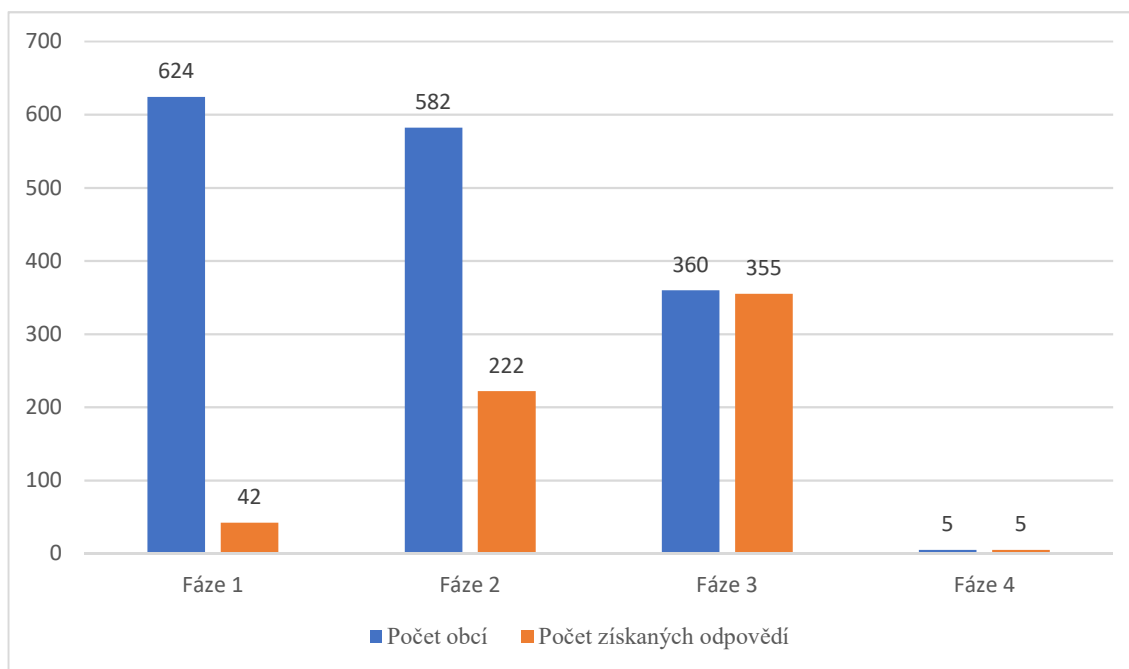
Třetím krokem kontaktování obcí, jež nereagovaly na emailovou výzvu, byl telefonát. Opět se jednalo o časově náročný postup. Nejprve musela být tabulka kontaktů inovována a zjištěny telefonické kontakty na jednotlivé obce. Dále bylo zapotřebí řídit se dle úředních hodin jednotlivých obcí. Navíc bylo zjištěno, že nezanedbatelná část obcí zveřejňuje na svých webových stránkách neaktuální kontaktní informace – mnoho e-mailových adres a telefonních čísel obecních úřadů neexistovalo, proto bylo nutné kontaktovat starostu či jiné členy zastupitelstva prostřednictvím soukromého telefonního čísla. Telefonickým kontaktem byly potřebné informace zjištěny u 355 obcí Jihočeského a 291 obcí Plzeňského kraje. Osobně jsem tedy mluvila s cca 650 obecními představiteli. U většiny obcí jsem se potřebnou informaci o přeshraničním partnerství dozvěděla ihned, starostové či jiní členové zastupitelstva byli vstřícní. V některých případech bylo však nutné telefonovat opakovaně, neboť starosta nebyl např. přítomen a jiní členové zastupitelstva potřebné informace neměli.

Po zmíněných krocích (webové stránky, emailové dotazování, telefonické dotazování) chybělo k vytvoření uceleného přehledu 5 obcí Jihočeského a 5 obcí Plzeňského kraje, kterým byl následně odeslán fyzický dopis s prosbou o poskytnutí informací o přeshraniční spolupráci. Dopis obsahoval obdobné informace jako výše zmíněný email – představení mé osoby, univerzity a stručný popis diplomové práce. Následovala žádost o poskytnutí informací buďto prostřednictvím dopisu, emailu či SMS zprávy. Na dopis odpověděly všechny zbývající obce, proto mohl být sběr dat uzavřen. Informace tedy byly kompletní, což zaručovalo relevanci výzkumu.

⁸ Emailová korespondence s Ing. Petrem Bürgerem, starostou obce Chlumec, vedla L. Hejdová 28. 6. 2018 (osobní archiv autorky).

⁹ Emailová korespondence s Ing. Karlem Kohoutem, ekonomem obce Borkovice, vedla L. Hejdová 27. 6. 2018 (osobní archiv autorky).

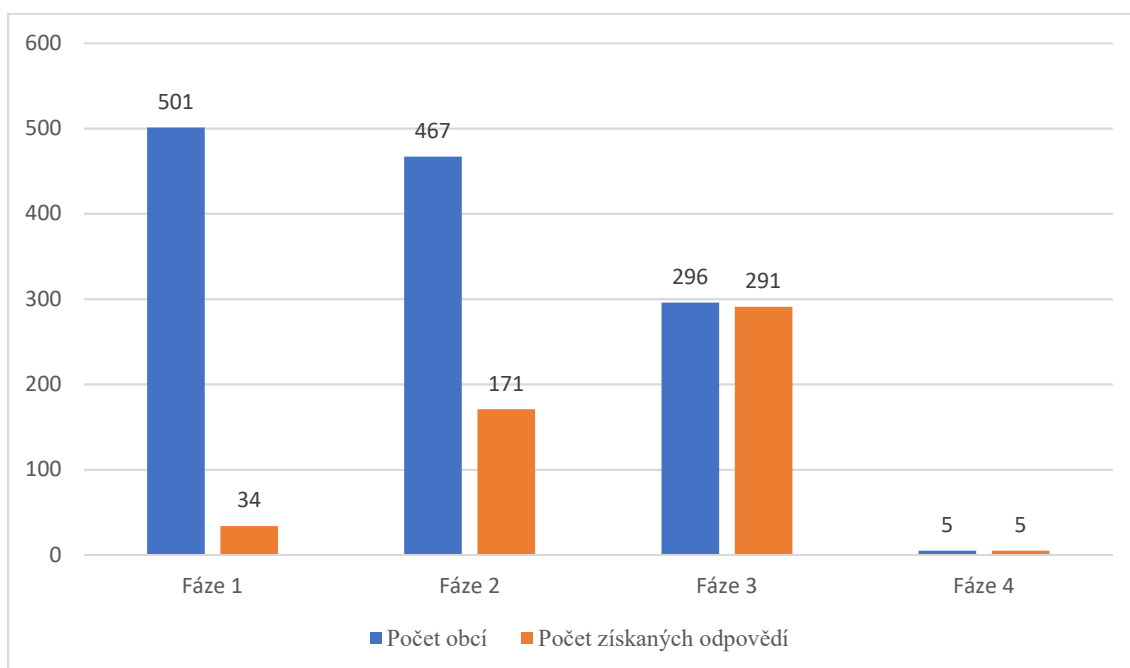
Graf č. 1: výsledky kontaktování obcí – Jihočeský kraj

Zdroj: vlastní zpracování na základě provedeného výzkumu.

Sběr dat byl ukončen v lednu 2019, tj. trval 10 měsíců. Graf č. 1 a graf č. 2 člení proces sběru dat na čtyři fáze kontaktování obcí. První fází je zde míněno studování webových stránek obcí, druhá fáze je dotazování prostřednictvím emailu, třetí prostřednictvím telefonátu a poslední fáze je fyzický dopis. Levý sloupec grafu č. 1 znázorňuje počet obcí Jihočeského kraje a způsob zjišťování informací nebo druh kontaktu a pravý sloupec ukazuje, u kolika obcí byly daným způsobem potřebné informace získány. Stejným způsobem byl zpracován graf č. 2 týkající se obcí Plzeňského kraje.

Graf č. 2: výsledky kontaktování obcí – Plzeňský kraj

Zdroj: vlastní zpracování na základě provedeného výzkumu.

Z výše uvedených grafů je patrné, že nejméně úspěšná byla poslední fáze, tedy zaslání fyzického dopisu, kde byla zpětná vazba u obou krajů 100 %. Samozřejmě vycházíme z minimálních vzorků pět z pěti.

Relevantně může být konstatováno, že nejméně úspěšná bylo dotazování prostřednictvím telefonátu – uvedeným způsobem se podařilo potřebnou informaci zjistit u cca 99 % kontaktovaných obcí Jihočeského i Plzeňského kraje. Na email reagovalo 38 % obcí Jihočeského a 36,6 % obcí Plzeňského kraje. Nejméně úspěšné bylo vyhledávání partnerství na webových stránkách obcí – zde byla uvedená informace nalezena pouze na 6,7 % webových stránkách obcí Jihočeského a 6,8 % obcí Plzeňského kraje.

V následující části kapitoly budou představeny metody komparativní politologie, z jejichž výzkumných metod a postupů diplomová práce vychází, neboť umožňuje komparaci obcí Jihočeského a Plzeňského kraje. Zásadní pro předkládanou práci bude rovněž empiricko-analytický přístup, který bude představen následně.

Komparativní politologie

Komparativní politologie (nebo také srovnávací) je „souhrnným označením politologického oboru využívajícího specifických metod analýzy, jejichž prostřednictvím

*lze získat potřebné informace o reálně existujících politických systémech a zákonitostech jejich vývoje“.*¹⁰ Komparativní politologie umožňuje rozvíjet obecné nebo již v minulosti dosažené poznatky jinými, novými přístupy, teoriemi apod. Výhodné je použití komparativní politologie především v případě, chceme-li přenést dosažené poznatky na konkrétní případy, např. srovnání politický systémů jednotlivých zemí či v případě předkládané diplomové práce srovnání stavu paradiplomacie obcí Jihočeského a Plzeňského kraje.¹¹

V rámci komparativní politologie je studovaný jev porovnáván s jiným jevem a jsou zjišťovány jejich shody či odlišnosti. Základním postupem je výběr objektu pro vlastní komparaci, dále stanovení kritérií a určení cíle. Objekt komparace může být zkoumán i z hlediska časové dimenze – pro tyto účely rozlišujeme komparaci diachronní, zde se jedná o studii z hlediska historického vývoje na předem určené časové ose, a komparaci synchronní, která studuje objekty v konkrétním časovém bodě či úseku. S výběrem objektů vyvstává problém, zdali je pro komparaci vhodné zvolit objekty, jež jsou si co nejvíce podobné či nejbližší, nebo je naopak vhodnější vybrat objekty sobě navzájem odlišné. Na základě uvedené problematiky lze určit pět základních typů komparativních studií: případové studie, analýza totožných procesů a institucí, typologie, statistické analýzy regionální a statistické analýzy globální.¹²

Pro diplomovou práci využiji synchronní komparace, přičemž objektem komparace budou obce Jihočeského a Plzeňského kraje. Cílem bude zjistit stav navázaných přeshraničních partnerství municipalit vybraných krajů a následně uvedené paradiplomatické aktivity porovnat z hlediska počtu navázaných partnerství, partnerů dle zemí apod.

Empiricko-analytický přístup

Znakem empiricko-analytického přístupu je nestrannost vůči studovanému objektu – je snahou zachovávat neutrální postoj. Předmět je objektivizován, zkoumán kriticky a je zde neustále prověřována pravdivost. Objektivizace rovněž umožňuje, aby dosažené

¹⁰ Řichová, Blanka. Komparativní politologie. In: CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. Úvod do studia politické vědy. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2002, s. 74.

¹¹ Berg-schlosser, Dirk a Theo Stammen. Úvod do politické vědy. Praha: ISE, 2000, s. 219-222.

¹² Řichová, Blanka. Komparativní politologie. In: Cabada, Ladislav a Michal Kubát. Úvod do studia politické vědy. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2002, s. 82-83.

poznatky určitého výzkumu byly vždy ověřitelné – proto musí být prameny a zdroje informací vždy řádně označeny.¹³

V rámci empiricko-analytického přístupu je nejprve definováno téma výzkumu, poté jsou určena kritéria pro dané téma (např. časová, obsahová či teritoriální vymezení). Důležitým krokem je stanovení hypotéz, jež mají být v průběhu výzkumné práce potvrzeny či vyvráceny.¹⁴ Na základě zhodnocení hypotéz je následně předložena teorie, tedy dle Berg-Schlossera a Stammena „*systém obecných výpovědí k vysvětlení jednotlivých jevů.*“¹⁵

Předkládaná diplomová práce bude vystavena na empiricko-analytickém přístupu, neboť se bude zabývat objektivní deskripcí veřejné správy v ČR, paradiplomacie a současného stavu navázaných přeshraničních partnerství obcí Jihočeského a Plzeňského kraje.

¹³ Berg-Schlosser, Dirk a Theo Stamm. Úvod do politické vědy. Praha: ISE, 2000, s. 87-88.

¹⁴ Říchová, Blanka. Přehled moderních politologických teorií. Praha: Portál, 2000, s. 21.

¹⁵ Berg-Schlosser, Dirk a Theo Stamm. Úvod do politické vědy. Praha: ISE, 2000, s. 90.

2. Veřejná správa

Pro pochopení postavení a role obcí v systému veřejné správy (dále jen VS) v ČR, jež jsou pro diplomovou práci stěžejní, je nezbytné nejprve rámcově představit organizaci české veřejné správy. Předkládaná kapitola se zaměří především na charakteristické rysy VS ČR, které umožňují navazovat obcím paradiplomatické vztahy – bude se zabývat smíšeným modelem VS, pojmy dekoncentrace a decentralizace či postavením jednotlivých subjektů a orgánů VS. Dále budou představeny jednotlivé subsystémy VS, přičemž bude pozornost věnována územní samosprávě – krajům a obcím. Na závěr budou blíže determinovány obce, druhy obcí a jejich orgány.

V ČR je realizován smíšený model místní správy. Územně samosprávné jednotky vykonávají nejen úkoly vlastní samosprávy, ale i některé úkoly státní správy, které jim v rámci přenesené působnosti byly svěřeny.¹⁶ Z tohoto důvodu dochází ke dvojí působnosti územně samosprávných celků – přenesené a samostatné.

Přenesená působnost pověřuje samosprávné korporace (obce a kraje) vykonávat úkoly v zastoupení státu. Rozsah a obsah úkolů je stanoven příslušnými zákony a samosprávné orgány jsou povinny se řídit usnesením vlády či směrnicemi ústředních orgánů státní správy. V rámci samostatné působnosti vykonávají obce a kraje úkoly svým vlastním jménem a ve vlastním zájmu.¹⁷ Paradiplomacie je vykonávána obcemi a kraji v rámci samostatné působnosti – stát či ústřední orgány SS nejsou oprávněny do zahraničních aktivit samosprávných korporací zasahovat, ani je regulovat, nestanoví-li zákon jinak.

Decentralizace a dekoncentrace

Pro postavení a fungování obcí (a tudíž i pro paradiplomacii) je zásadní princip decentralizace a dekoncentrace správy. Decentralizace zajišťuje, že část rozhodovací pravomoci je z nejvyšších orgánů delegována na nižší jednotky, které plní jim svěřené pravomoci samostatně dle právních mantinelů. Dekoncentrace znamená rozdělení pravomocí a působností mezi více jednotek v rámci organizovaného správního systému. Rozlišuje se horizontální a vertikální dekoncentrace.¹⁸

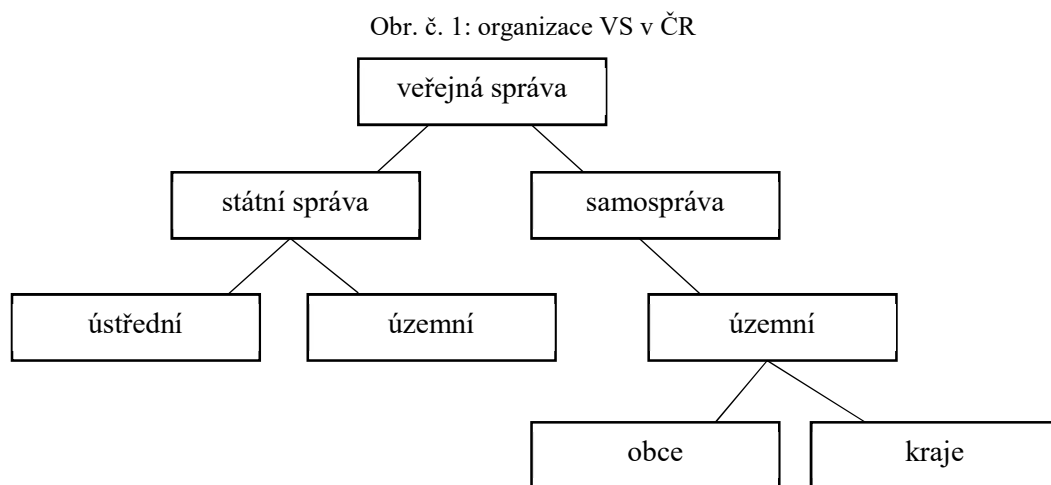
¹⁶ Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 13-14.

¹⁷ Průcha, Petr. Veřejná správa a samospráva. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2004, s. 230.

¹⁸ Tamtéž, s. 218.

Horizontální dekoncentrace předpokládá rozdělení kompetencí mezi jednotky stojící na stejné úrovni (např. ministerstva). Uvedené jednotky si nejsou navzájem podřízeny či nadřizeny, jsou rovnocenné a vzájemně spolupracují. Naopak v rámci vertikální dekoncentrace se již vztah nadřizenosti či podřizenosti projevuje, neboť se jedná o rozdělení kompetencí mezi různé úrovně v hierarchicky uspořádaném správním systému.¹⁹

Základními subjekty VS je stát a veřejnoprávní korporace, které vykonávají jim svěřenou veřejnoprávní činnost prostřednictvím svých orgánů, jako např. ministerstva či orgány územní samosprávy – zastupitelstvo, rada apod. Orgány spadají do některého ze dvou subsystémů VS – státní správy a samosprávy. Uvedené subsystémy nevykonávají svou činnost zcela odděleně, naopak se doplňují a navzájem ovlivňují. Státní správa a samospráva jsou dále klasifikovány dle subjektů, které veřejnou správu vykonávají.²⁰ Klasifikaci znázorňuje obrázek č. 1. Podrobnějšímu popisu organizace obou subsystémů VS se budou věnovat následující podkapitoly.

Zdroj: vlastní zpracování dle Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010.

2.1. Státní správa

Státní správa je uskutečňována státem. Jedná se o realizaci výkonné moci státu. Přímymi vykonavateli státní správy jsou ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy.

¹⁹ Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 21.

²⁰ Tamtéž, s. 11-14.

Je nutné zmínit, že uvedené orgány působí na celém území ČR.²¹ Jejich činnost a vzájemné vztahy jsou vymezeny Zákonem č. 2/1969 Sb. neboli kompetenčním zákonem. V zákoně jsou vyjmenována jednotlivá ministerstva a další ústřední orgány státní správy, dále zákon definuje okruh působnosti a zásady činnosti jednotlivých orgánů státní správy.²²

Ústředním orgánem státní správy je Úřad vlády ČR. Na činnost Úřadu vlády dohlíží vedoucí Úřadu vlády, jež je jmenován a odvoláván vládou ČR. Mezi hlavní úkoly Úřadu patří zajištění administrativního chodu vlády, zejm. příprava schůzí a jednání vlády a dokumentace jejich průběhu; rovněž zajišťuje komunikaci s Kanceláří prezidenta republiky ČR, Kanceláří Senátu PČR, s ministerstvy a jinými správními orgány apod.²³ Ústředními orgány státní správy jsou ministerstva.

Další správní úřady²⁴ řízené vládou mají specifitější a užší obor působnosti. Rovněž se jedná o orgány se specializovanou působností.

Existují také dekoncentrované správní úřady, jež jsou buďto podřízeny určitému ministerstvu nebo jsou jeho součástí. Uvedenými úřady jsou např. Česká obchodní inspekce (podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR), Státní úřad pro kontrolu léčiv (podřízen Ministerstvu zdravotnictví ČR), Generální ředitelství cel (součástí Ministerstva financí ČR) či Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR (součástí Ministerstva vnitra ČR).²⁵

Jak již bylo výše zmíněno, na místní úrovni VS ČR dochází k interakci státní správy a samosprávy. Přesněji řečeno, orgány samosprávy vykonávají v záležitostech jim svěřených i státní správu. Na místní státní správě se podílejí obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady.²⁶

Paradiplomacie spadá do samostatné působnosti obcí, proto jsou státní orgány a orgány krajů dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) oprávněny do uvedených aktivit zasahovat pouze tehdy, pokud obce porušují zákon. Uvedená skutečnost je však

²¹ Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 32-33.

²² ČESKO. Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. Ze dne 8. 1. 1969.

²³ Vláda České republiky. Úřad vlády. [online]. [cit. 2018-12-26]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/postaveni-uradu-vlady-cr-3688/>.

²⁴ Např. Český statistický úřad, Český telekomunikační úřad, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu osobních údajů apod.

²⁵ Horzinková, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 56-58.

²⁶ Tamtéž, s. 52-54.

platná teprve od roku 2013, kdy vstoupil v platnost Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. Uvedeným zákonem byl zrušen § 55 odst. 6 výše zmíněného zákona, jenž opravňoval Ministerstvo vnitra ČR udělovat souhlas k uzavření smlouvy o přeshraniční spolupráci obcí.²⁷

Dle § 129 Zákona č. 128/2000 Sb. vykonává Ministerstvo vnitra ČR dozor nad výkonem samostatné působnosti obcí. Pro uvedené účely byl zřízen odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, který poskytuje odbornou pomoc obcím a v případě zjištění porušení zákona ze strany obcí (např. v oblasti práv občanů, hospodaření s obecním majetkem, neinformovanosti občanů o konání zasedání zastupitelstva obce, kompetencí zastupitelstva apod.) podává odbor doporučení k odstranění pochybení. Samotný akt odstranění zjištěných nedostatků je však již výlučnou kompetencí orgánů obce.²⁸

Od výše popsané legislativní změny nebylo odborem indikováno porušení zákonů v souvislosti s navazováním přeshraničních partnerství obcí Jihočeského a Plzeňského kraje.²⁹

2.2. Samospráva

*„Samospráva je veřejnou správou uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem.“*³⁰ Subjekty jsou veřejnoprávní korporace, které vykonávají správní činnosti v zájmu určitého společenství. Samospráva přispívá k větší svobodě jedince a posiluje demokratické principy, především pluralitní systém vlády. Řídí se principem subsidiarity, tj. určité rozhodovací pravomoci se odehrávají na nejnižším stupni veřejné správy, nejbližše občanům.³¹

Rozlišujeme dva typy samosprávy – územní a zájmovou. Zájmová samospráva je široký pojem zahrnující jednak samosprávu profesní, ale např. i samosprávu vysokých škol. Je obtížné blíže určit subjekty zájmové samosprávy, neboť uvedený typ samosprávy není zakotven v Ústavě. Zájmová samospráva proto vychází především z čl. 20 Listiny

²⁷ Emailová korespondence s Ing. Marií Kostruhovou, ředitelkou odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ČR, vedla L. Hejdová 22. 2. 2019 (osobní archiv autorky).

²⁸ Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly. Nejčastější pochybení zjišťovaná při provádění kontrol výkonu samostatné působnosti. [online]. [cit. 2019-2-2]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/archiv-odk.aspx>.

²⁹ Emailová korespondence s Ing. Marií Kostruhovou, ředitelkou odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ČR, vedla L. Hejdová 22. 2. 2019 (osobní archiv autorky).

³⁰ Průcha, Petr. Veřejná správa a samospráva. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2004, s. 15.

³¹ Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009, 87-90.

základních práv a svobod (LZPS), kde je uvedeno, že „každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích“. Významným představitelem zájmové samosprávy jsou profesní skupiny s povinným členstvím. Členství v profesní komoře souvisí s výkonem určité profese, proto zánik či zrušení členství znamená nemožnost vykonávat danou profesi. Příklady profesních skupin jsou Česká advokátní komora, Česká lékařská komora, Česká komora architektů, Notářská komora České republiky atd. Jak již bylo zmíněno, i vysoké školy do jisté míry vykonávají samostatnou působnost, a to prostřednictvím orgánů, které si vysoká škola sama ustanoví (akademický senát, rektor).³²

Pro diplomovou práci je stěžejní územní samospráva. Dle čl. 100 Ústavy jsou územní samosprávné celky „společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu“. Stát může do jejich činnosti zasahovat pouze v mezích stanovených zákonem.³³ Dle čl. 99 Ústavy se ČR člení na „obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“. V následující podkapitolách budou kvůli kontextu předkládané diplomové práce logicky determinovány kraje a obce.

2.2.1. Kraje

Kraje byly zřízeny Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který ustanovil 14 krajů (resp. 13 krajů a hlavní město Praha – viz obr. č. 2). Stěžejním zákonem pro kraje je Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). Uvedený zákon se věnuje orgánům kraje, oprávnění krajů na vlastní znak a vlajku, náležitostem obecně závazných vyhlášek kraje a nařízení kraje, spolupráci krajů s jinými kraji či obcemi a v neposlední řadě rovněž zmiňuje přenesenou a samostatnou působnost krajů.

Je také nutné definovat vztah mezi obcemi a krajem. V samosprávě není zřízen vertikální správní systém, proto nelze hovořit o vztahu podřízenosti či nadřízenosti. Pokud je tedy určitá záležitost v působnosti územní samosprávy a není-li jasně určeno, že se jedná o působnost kraje, jedná se vždy o působnost obce.³⁴ Jak již bylo výše zmíněno,

³² Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 59-63.

³³ ČESKO. Čl. 101, odst. 4 Ústavy České republiky ze dne 16. prosince 1992.

³⁴ Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 186.

paradiplomacie je výlučně v samostatné působnosti obcí, proto nejsou orgány kraje do navazování přeshraniční spolupráce obcí oprávněny zasahovat.

Obr. č. 2: kraje v ČR

Zdroj: https://www.apm.cz/obchodni-zastupci/mapa_cr_kontakty/.

Dle § 129 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) kontrolují krajské úřady výkon přenesené působnosti svěřené orgánům obcí, např. zdali nařízení obce není v rozporu se zákonem apod.³⁵

2.2.2. Obce

Obce jsou základní územní samosprávné celky a tvoří základ administrativního členění státu. Obce jsou jedinou správní jednotkou, která funguje bez přerušení od ustanovení samostatných měst a obcí na našem území v roce 1850 až dodnes.³⁶ Veškeré území ČR spadá do katastru některé z obcí, vyjma vojenských újezdů (Hradiště, Brdy, Boletice, Březina, Libavá) a každá obec musí být součástí jednoho z krajů.³⁷ Stěžejním zákonem je zde Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Zde je zmíněno, že „*obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce*“.

„*Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví.*“³⁸ Do samostatné působnosti obcí spadá mj. hospodaření s financemi obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, spolupráce s jinými obcemi (včetně spolupráce s obcemi jiných států, tzv. paradiplomacie, viz kap. 3), udělování čestného

³⁵ ČESKO. Odst. 1, § 129 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

³⁶ Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 39-58.

³⁷ Tamtéž, s. 61.

³⁸ ČESKO. Odst. 1, § 7 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

občanství apod. V autonomních záležitostech jsou si všechny obce rovny.³⁹ Naopak rozsah svěřené státní správy není pro všechny obce stejný. Na základě rozsahu přenesené působnosti existují tři typy obcí: obce se základním rozsahem přenesené působnosti (obce I. stupně), obce s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně), obecní úřad obce s rozšířenou působností (obce III. stupně). Obce II. stupně vedle přenesené působnosti základního rozsahu vykonávají úkoly státní správy i v dalších obcích, resp. ve svém správním obvodu. Do okruhu působnosti spadá mj. vedení matriky či stavební úřad. Obce III. stupně jsou navíc zodpovědné za vydávání cestovních a osobní dokladů, řidičských průkazů, evidenci obyvatel, vydávání živnostenského oprávnění apod.⁴⁰

Dle § 55 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení) mohou obce „*spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení územních samosprávných celků*“. Více se již zákon přeshraniční spoluprací obcí nezabývá, neboť je paradiplomacie zcela v pravomoci obcí, a proto musí být schválena jejich zastupitelstvy.⁴¹

Navázaná přeshraniční partnerství jsou relativně trvalé kooperativní vztahy mezi obcemi více než jednoho státu, přičemž spolupracující aktéři jsou si rovny, nelze zde hovořit o vztahu podřízenosti či nadřízenosti jednoho ze subjektů.⁴² Účelem partnerství je především spolupráce v předem definované oblasti – např. školství, památková péče, sport, cestovní ruch, ochrana životního prostředí. Přeshraniční partnerství může uzavřít každá obec, bez ohledu na její velikost či finance.⁴³ Uvedená forma spolupráce vede k posilování decentralizace, snižování významu státních hranic a čerpání zkušeností nejen od domácích, ale i od zahraničních partnerů. Obcím může přinést např. nové impulsy při řešení určitých interkomunálních problémů, inspiraci či tolik potřebný nadhled.⁴⁴

Je důležité zmínit, že všechny obce jsou si rovny v rozsahu samostatné působnosti, nemohou si však být rovny ve své velikosti, počtu obyvatel apod. Podle velikosti se liší jejich pojmenování:

³⁹ Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 64-66.

⁴⁰ Portál územního plánování. Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>.

⁴¹ Illner, Michal. Institucionalizované formy spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě a jejich právní regulace. In: Nejd, Pavel a Daniel Čermák. Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 18-21.

⁴² Tamtéž, s. 17-18.

⁴³ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírká praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 8-9.

⁴⁴ Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. Politologický časopis. 2013, č. 1, s. 72-73.

- Obce,
- městyse,
- města,
- statutární města,
- hlavní město Praha.⁴⁵

Zvláštní postavení v systému má hlavní město Praha – je zároveň krajem i obcí. Jeho postavení upravuje především Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Území Prahy se člení na městské části (viz statutární města níže), čímž se vytváří dvě roviny samosprávy a přenesené působnosti. Městské části vykonávají samostatnou působnost v záležitostech, které jim byly svěřeny hlavním městem. Jedná se např. o hospodaření s majetkem dané městské části, schvalování programu rozvoje městské části apod. Přenesenou státní správu vykonávají orgány hlavního města v rozsahu svěřeném orgánům krajů, zároveň však i orgánům obcí, orgánům obcí s pověřeným obecním úřadem a orgánům obcí s rozšířenou působností.⁴⁶ V otázce paradiplomacie nastává výjimečná situace, neboť např. přeshraniční partnerství mohou navazovat a navazují jednak jednotlivé městské části a jednak Praha jako celek.

Statutární města jsou specifickým druhem města. Jsou vyjmenována v § 4 Zákona č. 128/2000 Sb. a oproti městům mají možnost se členit na městské části nebo obvody (dále jen městské obvody). Statutární město svěřuje městským obvodům úkoly v samostatné působnosti, jako např. schvalování programu rozvoje městského obvodu, zřizování vlastních fondů apod. Městský obvod nesmí disponovat vlastním majetkem, smí hospodařit pouze s majetkem, který mu byl statutárním městem svěřen. K 31. červenci 2018 existuje v ČR 26 statutárních měst,⁴⁷ respektive 27 včetně Prahy.⁴⁸ Orgány statutárních měst jsou magistráty (úřad statutárních měst), primátor (starosta statutárních měst), tajemník magistrátu, zastupitelstvo, rada a zvláštní orgány města. Orgány městských obvodů jsou zastupitelstvo městského obvodu, rada městského obvodu, starosta, úřad městského obvodu a zvláštní orgán městského obvodu.⁴⁹ U městských

⁴⁵ Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 20.

⁴⁶ Tamtéž s. 20-21.

⁴⁷ Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Prostějov, Přerov, Teplice, Třinec, Ústí nad Labem, Zlín.

⁴⁸ ČESKO. Odst. 1, § 4 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

⁴⁹ Portál územního plánování. Kategorizace obcí – město, městys, obec. [online]. [cit. 2019-01-03].

obvodů statutárních měst vyjma Prahy již není obvyklé, aby samostatně navazovaly přeshraniční partnerství.

„Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny PČR po vyjádření vlády.“⁵⁰ Obec rovněž může zažádat předsedu Poslanecké sněmovny o udělení titulu města, pokud jím byla před 17. květnem 1954. Hlavním orgánem města je zastupitelstvo města, dále rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány města.⁵¹

Tab. č. 1: počet městysů, měst a statutárních měst v krajích

Název kraje	Městyse	Města	Statutární města	Hl. město Praha
Hlavní město Praha	X	x	x	1
Středočeský kraj	50	82	2	X
Jihočeský kraj	23	55	1	X
Plzeňský kraj	12	56	1	X
Karlovarský kraj	1	37	1	X
Ústecký kraj	11	54	5	X
Liberecký kraj	4	37	2	X
Královehradecký kraj	12	47	1	X
Pardubický kraj	10	37	1	X
Kraj Vysočina	42	33	1	X
Jihomoravský kraj	40	48	1	X
Olomoucký kraj	12	27	3	X
Zlínský kraj	6	29	1	X
Moravskoslezský kraj	3	36	6	X
Česká republika	226	578	26	1

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací Český statistický úřad. Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obcí. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>.

Funkce a vnitřní organizace orgánů jednotlivých druhů obcí se příliš neliší, výjimkou jsou však statutární města a hlavní město Praha, kde je část samosprávných kompetencí svěřena městským částem či obvodům a organizační struktura zde bývá složitější.

Navázání spolupráce s obcí jiného státu schvaluje zastupitelstvo. Jeho legitimita je odvozena přímo od voličů, neboť jako jediný orgán obce je volen všeobecnou, rovnou,

Dostupné z: <https://portal.ur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>.

⁵⁰ ČESKO. Odst. 1, § 3 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

⁵¹ ČESKO. Odst. 3, § 3 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

přímou a tajnou volbou. Je zde využíván proporční volební systém kandidátních listin, přičemž je povoleno panašování (výběr kandidátů napříč kandidátními listinami).⁵² Počet členů zastupitelstva určí zastupitelstvo před konáním voleb (zpravidla pět až 55 členů). Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Člen zastupitelstva nesmí být nikým odvolán, může mu pouze zaniknout mandát, a to z důvodu odmítnutí složení slibu, úmrtím, odsouzením za spáchaný trestný čin nebo konáním nových voleb. Zastupitelstvo kromě schvalování přeshraniční spolupráce rovněž schvaluje rozpočet obce a program rozvoje obce, vydává obecně závazné vyhlášky, zřizuje výbory, zřizuje peněžní fondy obce, zřizuje a ruší příspěvkové organizace, rozhoduje o vyhlášení místního referenda apod. Zastupitelstvo se schází minimálně jedenkrát za tři měsíce na veřejných zasedáních.⁵³ Dalšími orgány obce je rada (výkonný orgán obce, jež je odpovědný zastupitelstvu; vydává nařízení obce, zřizuje komise, kontroluje plnění úkolů obecním úřadem apod.), starosta (zastupuje obec navenek; jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, odpovídá za informování veřejnosti o činnostech obce apod.), obecní úřad (plní úkoly, které mu byly uloženy zastupitelstvem či radou obce) a tajemník obce.⁵⁴

Pro diplomovou práci je zejména z pohledu třetí hypotézy důležitá klasifikace obcí dle počtu obyvatel, kterou znázorňuje tabulka č. 2. V pravém sloupci jsou uvedeny jednotlivé velikostní kategorie a levý sloupec uvádí počet obcí v ČR zařazených do uvedené kategorie. ČSÚ neuvádí pro jednotlivé kategorie pojmenování. V odborných pramenech je však možné se setkat s pojmy malá, střední či velká obec. S uvedenými pojmy se však pracuje odlišně, např. jako střední obec je v některých případech označována obec do 20 tisíc obyvatel, v jiných případech pouze do 10 tisíc obyvatel. Rovněž pojem malá obec, jež je pro diplomovou práci zásadní, je vnímán odlišně. Malá obec je zde proto dle klasifikace Ministerstva pro místní rozvoj ČR vymezena jako obec s méně než 500 obyvateli (v tabulce tučně zvýrazněny).⁵⁵

⁵² Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 136-146.

⁵³ ČESKO. § 67-98 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Ze dne 12. dubna 2000.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Zásady urbánní politiky*. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné také z: https://www.mmr.cz/getmedia/ede18d30-7bc2-4d2b-9011-f527446872e8/ZUP_2017.pdf?ext=.pdf. S. 9.

Tab. č. 2: klasifikace obcí ČR dle počtu obyvatel

Číselná kategorie	Počet obcí v ČR (z celkového počtu 6 258 obcí)
Do 199 obyvatel	1 432
200 až 499 obyvatel	1 992
500 až 999 obyvatel	1 379
1 000 až 1 999 obyvatel	755
2 000 až 4 999 obyvatel	427
5 000 až 9 999 obyvatel	142
10 000 až 19 999 obyvatel	69
20 000 až 49 999 obyvatel	44
50 000 až 99 999 obyvatel	12
Nad 100 000 obyvatel	6

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací Český statistický úřad. Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obcí. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

ČR je charakteristická vysokým počtem municipalit. V současnosti máme celkem 6 258 obcí, z nichž dvě třetiny tvoří obce s méně než 700 obyvateli. Menší obce jsou zde tedy oproti větším sídlům významně zastoupeny. Ve srovnání s většinou zemí EU postrádá ČR silná metropolitní centra.⁵⁶ Strategie ČR 2014-2020 definuje pouze čtyři metropolitní oblasti – pražskou, brněnskou, ostravskou a plzeňskou. Kromě Prahy má ČR pouze jedno další město s více než 300 tisíci obyvateli, a to Brno. Města s více než 100 tisíci obyvateli jsou zde čtyři – Ostrava, Plzeň, Liberec, Olomouc.⁵⁷

⁵⁶ Tamtéž, s. 4-5.

⁵⁷ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Strategie regionálního rozvoje 2014-2020. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>. S. 26-28.

3. Paradiplomacie

V následující kapitole bude nejprve pozornost věnována teoretickému vymezení pojmu paradiplomacie. Poté bude zkoumána paradiplomacie obcí⁵⁸ z pohledu EU – evropská regionální politika a také možnosti dotací. Zmíněny budou nadnárodní organizace, které hájí zájmy substátních jednotek na evropské úrovni. Dále se bude kapitola věnovat paradiplomacii obcí v českém prostředí. Budou představeny typy meziobecní (interkomunální) spolupráce (přičemž bude kladen důraz na spolupráci s obcemi jiných států), postup při navazování dobrého partnerství či možnosti finanční podpory.

3.1. Teoretické vymezení

Oproti diplomacii, jejíž pojem byl s vedením mezinárodních záležitostí spojen již v 90. letech 18. století⁵⁹, je paradiplomacie relativně nový termín. Dle Noa Cornaga označuje „*substátní vládní zapojení do mezinárodních vztahů prostřednictvím navazování formálních i neformálních, stálých či ad hoc kontaktů se zahraničními veřejnými nebo soukromými entitami za účelem rozvíjet socioekonomická nebo politická témata či jakoukoli další zahraniční dimenzi vlastních ústavou daných kompetencí.*“⁶⁰ Obecní paradiplomacie na českém území tedy zahrnuje veškeré zahraniční aktivity municipalit. Právě termín paradiplomacie (paralelní diplomacie) se zdál být v 80. letech minulého století pro zahraniční aktivity substátních jednotek nejvýstižnější, neboť naznačuje dvojkolejnost ve vztahu k diplomacii národní a zastínil tak jiné neologismy, které se v této souvislosti objevily, jako např. mikrodiplomacie, substátní diplomacie nebo mnohohvrstevná diplomacie.⁶¹ Diplomacie je jasně definována a má nastavená svá pravidla, která jsou mezinárodně respektována. Pojetí paradiplomacie je však problematické. Důvodem je zde fakt, že paradiplomacie nemá tak dlouhou tradici jako diplomacie, a proto se jí mnoho vědních

⁵⁸ Pokud není uvedeno jinak, je v diplomové práci užíván společný termín „obec“ pro všechny typy obcí, tedy i města, městyse a statutární města.

⁵⁹ Veselý, Zdeněk. Diplomacie v měnícím se světě. Praha: Professional Publishing, 2009, s. 9-11.

⁶⁰ Cornago, Noé. Exploring the global dimensions of paradiplomacy. Functional and normative dynamics in the global spreading of subnational involvement in international affairs. [online]. [cit.2019-01-04]. Dostupné z: <http://www.forumfed.org/libdocs/ForRelCU01/924-FRCU0105-int-cornago.pdf>. S. 2.

⁶¹ Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. Politologický časopis. 2013, č. 1, s. 69-92.

disciplín zabývá pouze okrajově. Globálně nelze přesněji definovat paradiplomaci, resp. substátní jednotky, neboť při definování hraje důležitou roli veřejná správa daného státu, vztahy substátních jednotek s centrální úrovní, míra decentralizace, ústava, zákony apod.⁶² Uvedené jevy ovlivňují nejen problematiku definice, ale i samotnou podobu paradiplomacie v různých zemích.

Rovněž nelze zcela jasně určit, jakým způsobem je paradiplomacie motivována. Objevuje se zde politická, ekonomická, ale i kulturní motivace, přičemž politická a ekonomická motivace jsou zastoupeny nejvíce. Politický účel má paradiplomacie např. ve federativních státech, kde je vyšší míra autonomie substátních jednotek v oblasti přeshraniční spolupráce výrazem sebeurčení. Ekonomická motivace souvisí s globalizací ekonomiky. S rostoucím počtem nadnárodních ekonomických styků ztrácí státy přehled nad národní ekonomikou, substátní jednotky se stávají navzájem konkurenty a ve snaze rozvoje se snaží získat investice v zahraničí a učinit danou jednotku turisticky atraktivní.⁶³ Protože se proces navazování přeshraniční spolupráce u jednotlivých substátních jednotek může lišit, definuje André Lecours tři vrstvy paradiplomacie:

- a) První vrstvu tvoří ekonomické záležitosti – zde je cílem především přilákání zahraničních investic a firem. První vrstva není kulturně ani politicky motivována, spadají sem např. americké státy či některé kanadské provincie (Ontario, Alberta),
- b) druhá vrstva je rozšířena o decentralizovanou spolupráci v oblasti kultury, vzdělání, techniky, technologií apod. Příkladem je zde německá spolková země Bádensko-Württembersko,
- c) přidanou hodnotou třetí vrstvy je politický faktor – zde substátní jednotky budují vlastní identitu vůči státu v mezinárodním prostředí. Jako příklad uvádí Lecours kanadskou provincii Quebec.⁶⁴

Lze říci, že paradiplomacie má vícero příčin, politickou, ekonomickou či kooperativní. Většinou však jde o kombinaci výše uvedených motivací.

Paradiplomacii je možné rozlišit několika způsoby – dle míry dosahu spolupráce a dle nástrojů, jež využívá. Dle míry dosahu rozlišujeme paradiplomacii na:

⁶² Dostál, Vít. Paradiplomacie českých krajů: regiony jako aktér mezinárodní politiky. Brno, 2017. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií, s. 42.

⁶³ Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. Politologický časopis. 2013, č. 1, s. 69-92.

⁶⁴ Lecours, André. Political Issues of Paradiplomacy: Lessons from the Developed World. [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20081217_cdsp_diplomacy_paper_paradiplomacy.pdf. S. 2-4.

- Globální – zde se substátní jednotky zabývají otázkami, které se týkají celého mezinárodního systému,
- makroregionální, substátní jednotky se zabývají problémy širšího teritoria,
- mikroregionální, substátní jednotky řeší pouze zahraniční záležitosti, jež se jich přímo týkají.

Druhé zmíněné členění se opírá o nástroje paradiplomacie. Lze rozlišit bilaterální a multilaterální nástroje. Multilaterální paradiplomacie předpokládá zapojení municipalit a regionů do mezinárodních organizací a institucí, jako je Kongres místních a regionálních samospráv, Sdružení měst a místních samospráv, Evropský výbor regionů, Rada evropských obcí a regionů, Svaz hlavních měst EU, Eurocities, RECITE⁶⁵ apod. Uvedená uskupení si kladou za cíl především hájení zájmů substátních jednotek, proto mohou příležitostně zasahovat i do vysoké politiky (např. při příležitosti konferencí EU). Nevýhodou zde však často může být značná heterogenita členstva, a s tím související ztížený proces vytváření společných rozhodnutí.

Bilaterální paradiplomacie je uskutečňována především prostřednictvím zřizování obecních a regionálních zastoupení v zahraničí, především u institucí EU. Bilaterální paradiplomacie může být rovněž doplněna různými formami přeshraniční spolupráce, jako jsou pracovní skupiny či zahraniční návštěvy. Uvedená zastoupení, tzv. styčné kanceláře, zastupují danou jednotku u institucí EU, vytvářejí koalice s dalšími jednotkami, které mají zájem o společné řešení vymezených otázek, propagují substátní jednotku apod. První styčné kanceláře vznikající v Bruselu v 80. letech 20. stol. plnily své funkce (někdy i) přes odpor centrálních vlád, v současné době však již spolupracují s diplomatickými misemi svých států a jsou z centrální úrovně podporovány.⁶⁶ V roce 2004 vznikla Evropská kancelář Jihočeského kraje v Bruselu, jež se v roce 2013 spojila s kanceláří kraje Královhradeckého a od uvedeného roku zastupovala oba kraje současně.⁶⁷ O dva roky později vznikla Evropská kancelář Plzeňského kraje v Bruselu.⁶⁸ Mezi činnosti kanceláří patří především prosazování zájmů krajů v evropských

⁶⁵ Regiony a města v Evropě (z angl. Regions and Cities in Europe).

⁶⁶ Drulák, Petr. Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004, s. 11-13.

⁶⁷ Jihočeský kraj. Návrh usnesení o ukončení činnosti společného stálého zastoupení Jihočeského kraje a Královhradeckého kraje při EU z 16. února 2017. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/iusneseni_files/Zastupitelstvo/2017-02-16/Navrhy/6-ZK-17.doc. Podrobněji viz podkap. 4.1.2.

⁶⁸ Krečmanová, Barbora. „Zahraniční politika“ vyšších územně samosprávných celků v České republice. Ochrana a Bezpečnost. 2014, č. 1, s. 26. Podrobněji viz podkap. 5.1.2.

institucích, informování představitelů krajů o politickém vývoji EU, propagace krajů v zahraničním prostředí, zejm. v oblasti turismu apod.⁶⁹

V praxi má multilaterální paradiplomacie často převahu nad bilaterální, neboť umožňuje zapojení i jinak poměrně slabých substátních aktérů, proto jejím nástrojům bude pozornost věnována v podkap. 3.2.1.

Paradiplomacií se zabývá několik vědních disciplín – nejen politické vědy (politologie, mezinárodní vztahy apod.) ale i ekonomie, která studuje především regionální rozvoj. Každá z uvedených vědních disciplín přistupuje k pojmu paradiplomacie odlišně, a proto lze fenomén paradiplomacie zkoumat komparací výše zmíněných přístupů. V následujících podkapitolách budou jednotlivé přístupy přiblíženy.

3.1.1. Politologické přístupy

Politologie zkoumá paradiplomacii především z hlediska mezinárodních vztahů. Mezinárodní vztahy však oproti jiným, nově se objevujícím fenoménům věnují paradiplomacii jen nepatrnou pozornost. Pojem paradiplomacie vysvětluje několik tradic, avšak pouze okrajově, nejedná se zde o hlavní předmět zájmu.

První tradicí je liberální (resp. neoliberální) teoretická tradice, která v 70. letech přináší pojem transnárodních vztahů, čímž vyplňuje mezeru v absenci vysvětlení mimovládních aktivit. Pro paradiplomacii je rovněž důležité, že se v neoliberální tradici snižuje rozdíl mezi tzv. nízkou a vysokou politikou, tj. národní vlády již ne vždy hrají nejdůležitější roli, proto se zde otevírá prostor pro substátní jednotky a pluralitní formu vlády.

Realistická teoretická tradice ovšem odmítá význam substátních jednotek v mezinárodních vztazích. Zastává státocentrickou představu mezinárodní politiky. Pokud se substátní jednotky stávají aktéry zahraniční politiky, nečiní tak v zájmu vlastní autonomie, nýbrž pro potřeby státu.

Poslední tradicí je tradice reflektivistická (konstruktivistická), která přistupuje k otázce mezinárodních vztahů substátních jednotek oproti výše zmíněným tradicím zcela odlišně, a to prostřednictvím budování identity. Substátní jednotky si vytvářejí vlastní identitu vůči státu, kterou neustále rozvíjí interakcí s partnery v transnárodních vztazích.

⁶⁹ Krečmanová, Barbora. „Zahraniční politika“ vyšších územně samosprávných celků v České republice. Ochrana a Bezpečnost. 2014, č. 1, s. 24-28.

Zahraničně-politické aktivity nestátních jednotek jsou tedy vytvářeny s vědomím specifických potřeb uvedených jednotek.⁷⁰

Z výše uvedených poznatků je patrné, že pro diplomovou práci je nejvhodnější neoliberalní přístup. Realistická tradice nebere vůbec v potaz zahraniční aktivity substátních jednotek. Reflektivistická teorie klade důraz na budování identity substátních jednotek a jejich vymezení vůči státu, více se však již paradiplomacií nezabývá. Ovšem ani neoliberalní tradice není pro diplomovou práci dostačující. Poskytuje sice prostor pro zahraniční politiku substátních jednotek, ale nezabývá se již konkrétně obcemi. Paradiplomacie zde rovněž ustupuje liberalistickému zájmu o fenomén globalizace. Ani jedna z teorií tedy nepovažuje paradiplomacii za významnou.

Pro vysvětlení paradiplomacie mohou být přínosné další politologické přístupy, zejména studie centralizace/decentralizace, regionalismu, federalismu či víceúrovňového vládnutí. První výzkumy federalismu proběhly v první polovině 80. let až v první polovině 90. let 20. stol. v Kanadě a Spojených státech (později se výzkumy zaměřovaly rovněž na Rakousko, Německo, Švýcarsko, Belgie a Austrálii). V kontextu paradiplomacie bylo dále zkoumáno, zdali federalismus napomáhá a rozvíjí uvedené aktivity. Bylo zjištěno, že federativní uspořádání státu vytváří dobré podmínky pro rozvoj zahraničních aktivit substátních jednotek.

Další poznatky o paradiplomacii přináší studium decentralizace a regionalismu. Paradiplomacie se totiž prosadila i ve státech, které v posledních padesáti letech prošly procesem oslabení státní moci ve prospěch nižších jednotek. Pro regionální rozvoj byla zásadní jeho politická institucionalizace v 60. a 70. letech a role regionů byla neustále posilována i ve vztahu s podporou regionů ve formujícím se Evropském společenství, posléze Evropské unii. Od 80. let přestával být stát jediným aktérem zahraničních aktivit a regiony započaly přímé nezprostředkované navazování přeshraničních kontaktů.⁷¹

Teorie víceúrovňového vládnutí předpokládá rozdělení pravomocí jednak vertikálně, ze státu na nadnárodní instituce (např. Evropská unie) a na substátní jednotky, a jednak horizontálně, mezi více jednotek na jedné úrovni. Koncept víceúrovňového vládnutí vyvinutý politiky Lisbetem Hooghem a Garym Marksem dále pojednává o dvou typech vládnutí dle kolísavé/stabilní působnosti, obecné/specializované oblasti kompetencí či dle

⁷⁰ Dostál, Vít a Michal Kořan. Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji. Regionální studia. 2013, č. 2, s. 29-38.

⁷¹ Více se regionalizací a regionálním rozvojem zabývá podkap. 3.1.2.

výlučného/překrývajících se teritorií působení. První typ vládnutí je typický pro federální státy, kde má paradiplomacie relativně stabilní působnost a určenou oblast kompetencí. V druhém typu vládnutí je však paradiplomacie nehierarchizovaný systém kompetencí, který se přetváří, vzniká, či zaniká na základě aktuálních problémů a potřeb.⁷²

3.1.2. Regionální rozvoj

Předpokladem pro existenci paradiplomacie je nutný proces regionalizace, což je činnost vedoucí k vymezení regionů.⁷³ Uvedený proces přesunul řadu kompetencí ze státu na substátní jednotky a regionům tak bylo umožněno navazovat přeshraniční spolupráci.

Pro danou problematiku je vhodné vymezit pojmy „region“, „regionalizace“ a „regionalismus“. Jak již bylo výše zmíněno, regionalizace vede k přenosu určitých pravomocí a kompetencí (administrativních, hospodářských a politických) z centrální úrovně na regiony. Jde tedy o změnu shora. Naopak regionalismus je změna zdola – jde o hnutí, vycházející z pocitu regionální příslušnosti, který je motivován zeměpisně či historickou tradicí. Hnutí usiluje o decentralizaci. Regionalizace a regionalismus se vzájemně ovlivňují – přenesení kompetencí ze státu na regiony a s tím související vyšší míra autonomie vyvolávají větší regionální soudržnost a naopak.⁷⁴

Dále je nutné definovat pojem „region“. Regiony přispívají k pocitu skupinového vědomí a regionální identifikaci, jež sdílejí lidé žijící na určitém vymezeném území. Uvedenou tradiční hodnotu regionu doplňuje veřejná správa o hodnotu politickou, neboť chápe region jako „*snahu definovat územní celky pro novou, tzv. prostřední úroveň vlády a správy (tj. mezi národní a lokální úrovní), aby veřejná správa a regionální plánování byly výkonnější a efektivnější*“.⁷⁵ V odborné literatuře je možné se setkat s mnoha odlišnými definicemi regionu, které regiony popisují např. jako hranici, správní jednotku, spravovaný kraj apod. V geografii je tímto označováno „*rozdělení zemského povrchu na*

⁷² Dostál, Vít a Michal Kořan. Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji. Regionální studia. 2013, č. 2, s. 29-38.

⁷³ Kadeřábková J., P. Mates a R. Wokoun. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 71-73.

⁷⁴ Lenderová, Milena. Region, regionalismus, regionalizace (Vývoj pojetí ve Francii). Sociologický časopis. 1992, č. 4, s. 555.

⁷⁵ Kadeřábková J., P. Mates a R. Wokoun. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 11.

určité části“⁷⁶, což je pro předkládanou diplomovou práci nedostačující, proto se bude opírat spíše o ekonomické definice, které definují region jako „jednotku, fungující na základě efektivní ekonomiky“, a politické definice, které vnímají region jako administrativní jednotku decentralizovaného území.⁷⁷

Dle teorií politologie a mezinárodních vztahů, zejména pak dle jejich podoborů, jako je mezinárodní politická ekonomie či politická geografie, se regionální integrace vyvíjela ve třech etapách, přičemž první dvě etapy se od poslední značně liší. Ty jsou označovány jako „starý regionalismus“ a jsou spjaty s vývojem po druhé světové válce a studené válce. Regionalismus byl prostředkem formování bezpečnostních společenství.⁷⁸ Poslední etapa bývá označována jako „nový regionalismus“ a oproti předchozím vývojovým fázím zasahuje celou světovou ekonomiku, je zde zapojeno více aktérů, projevuje se zde větší snaha o ekonomickou efektivnost regionálních dohod, jež však rovněž obsahují prvky kulturní, právní a politické spolupráce. Nový regionalismus se objevuje po konci studené války v 90. letech 20. století.⁷⁹

Regionalismus v českých zemích získal na významu již v roce 1918, ve kterém započal proces formování novodobého státu. Z počátku byl regionalismus spojován především s kulturní emancipací, což dokazuje vysoká popularita spolkových činností v daném období. Regionální rozvoj na českém území pokračoval i navzdory nevýhodným podmínkám v meziválečné době a době okupace. Druhá světová válka však značně snížila význam regionů, jenž se podařilo obnovit až v 90. letech minulého století v souvislosti s decentralizací a zapojováním ČR do evropských integračních procesů.⁸⁰

Politická geografie rozlišuje dle velikosti tři základní typy regionů – makroregion, subregion a mikroregion. Největšími jednotkami jsou makroregiony, jež jsou soustředěny okolo ekonomicky rozvinutého jádra. Často se hovoří o tzv. triádě světové ekonomiky, jež je tvořena makroregionem severoamerickým (jehož centrem je USA a NAFTA⁸¹), asijsko-tichomořským (zde je centrem Japonsko a jihovýchodní Asie) a evropským (centrem je EU).

⁷⁶ Kadeřábková J., P. Mates a R. Wokoun. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 65.

⁷⁷ Tamtéž, s. 11-12.

⁷⁸ Cabada, Ladislav a kol. Evropa regionů. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 6-7.

⁷⁹ Cihelková, Eva. Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie). Praha: C. H. Beck, 2007, s. 16-22.

⁸⁰ Kadeřábková J., P. Mates a R. Wokoun. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 9-11.

⁸¹ Severoamerická dohoda o volném obchodu (z angl. North American Free Trade Agreement).

Menším geografickým celkem je subregion. V rámci EU je jako subregion vymezeno např. společenství Belgie, Nizozemska a Lucemburska, tzv. Benelux, či aliance čtyř států střední Evropy – ČR, Maďarska, Slovenska a Polska, tzv. Visegrádská skupina apod.⁸²

Pro potřeby diplomové práce je především nutné definovat mikroregion. Rodrigo Tavares jej definuje jako „*substátní politické konstrukty, které disponují právní, politickou, ekonomickou a kulturní jedinečností a které mohou, ale nemusejí spadat do legálních hranic jednoho státu.*“⁸³ Z uvedeného vyplývá, že mikroregion nemusí být vymezen pouze uvnitř určitého státu, ale může jít i o přeshraniční spolupráci lokálních aktérů více států. Pro diplomovou práci jsou relevantní mikroregiony na území Jihočeského a Plzeňského kraje. Nejčastěji jde o dobrovolné svazky obcí a místní akční skupiny uvnitř státu, či euroregiony jakožto přeshraniční forma regionální spolupráce.⁸⁴

Regionální rozvoj je rovněž součástí politiky EU. Protože z geopolitického hlediska jsou regiony členských států definovány odlišně a vykazují mezi sebou značné rozdíly, bylo nutné stanovit přesnou metodiku, na základě které budou sledovány např. regionální nerovnosti, populační vývoj, růst HDP či míra nezaměstnanosti všech členských států. Pro uvedené účely byla vytvořena tzv. nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS), jež je rovněž důležitá při posuzování a hodnocení žádostí o finanční podporu ze strukturálních fondů EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy č. 1059/2003 uvádí několik metodických principů, které jsou pro vymezení územních statistických jednotek členských států závazné. Hlavním kritériem klasifikace je počet obyvatel, kteří mají na daném území trvalé bydliště. NUTS má být rovněž časově stabilizována a neměla by být často aktualizována.

Ke klasifikaci NUTS přistoupily také státy EFTA⁸⁵ (Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko) a kandidátské země EU Černá Hora, Turecko a Makedonie.⁸⁶

Za vymezení územně statistických jednotek v ČR zodpovídá ČSÚ. Jednotlivé úrovně NUTS v ČR znázorňuje tabulka č. 3. Základní jednotku pro čerpání finančních prostředků

⁸² Cihelková, Eva. Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie). Praha: C. H. Beck, 2007, s. 15-16.

⁸³ Tavares, Rodrigo. The state of the Art of Regionalism. The Past, Present and Future of a Discipline. [online]. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://cris.unu.edu/sites/cris.unu.edu/files/W-2004-10.pdf>. S. 21-22.

⁸⁴ Více se uvedenými formami spolupráce zabývá podkap. 3.3.1.

⁸⁵ Evropské sdružení volného obchodu (z angl. European Free Trade Association).

⁸⁶ Český statistický úřad. Metodické principy klasifikace NUTS. [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23169510/metodicke_principy_klasifikace_nuts_2011.pdf/46b689a9-0474-4a77-a416-58dbaf93ac65?version=1.0.

pro potřeby regionálního rozvoje tvoří NUTS 2, tzv. regiony soudržnosti.⁸⁷ Pro diplomovou práci relevantním je region soudržnosti Jihozápad zahrnující území Jihočeského a Plzeňského kraje.⁸⁸

Tab. č. 3: statistické jednotky NUTS v ČR

Statistická jednotka	Český ekvivalent	Počet jednotek v ČR
NUTS 0	stát	1
NUTS 1	území	1
NUTS 2	regiony soudržnosti	8
NUTS 3	kraj	14
LAU 1 (dříve NUTS 4)	okres	77
LAU 2 (dříve NUTS 5)	obec	6258

Zdroj: vlastní zpracování dle Český statistický úřad. Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) – 2011. [online]. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-_2011.

V roce 2008 došlo ke změně – dle jednotných pravidel EU jsou od uvedeného roku předmětem klasifikace NUTS územní jednotky do úrovně NUTS 3 (v případě ČR kraje). Úroveň NUTS 4 a NUTS 5 proto zanikla a byla nahrazena systémem LAU (místní administrativní jednotky). Na rozdíl od systému NUTS, jež má právní základ v nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy, LAU legislativně zakotvena není, ale využívá se.⁸⁹

Paradiplomacie jako prostředek rozvoje regionu

Jak již bylo zmíněno, politická regionalizace přesunula řadu kompetencí a pravomocí na subnárodní jednotky. Globalizace, decentralizace a celosvětové integrační procesy motivovaly regiony k zapojení do zahraničních aktivit. Navazování vnějších partnerství se tak stalo jedním z faktorů regionálního rozvoje. Dostál a Kořan uvádějí čtyři hlavní dimenze, ve kterých dosahuje paradiplomacie hospodářského rozvoje:

- Lákání zahraničních investorů,
- snaha přitáhnout určitý druh pracovní síly do regionu,

⁸⁷ Český statistický úřad. Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) – 2011. [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-_2011.

⁸⁸ Dalšími regiony soudržnosti jsou Severozápad, Severovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko, Jihovýchod, Střední Čechy a Praha.

⁸⁹ Český statistický úřad. Číselník okresů (OKRES_LAU). [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008.

- exportní pomoc domácím firmám,
- zahraniční propagace.⁹⁰

Za účelem zajištění zahraničních investic regionů je nutné vstupovat do zahraničních kontaktů a lákat investory. Pro uvedené potřeby je nejprve nutné vytvořit atraktivní podmínky (např. přizpůsobit pracovní trh, školství, dopravní obslužnost), přičemž jsou v rámci zachování férových podmínek a konkurenceschopnosti regionů respektovány nadnárodní dohody a smlouvy, jako je jednotný trh EU, bilaterální dohody o ochraně investic apod.

V případě, že v rámci státu je nedostatek kvalifikované pracovní síly, je nutné vytvořit vhodné prostředí pro pracovníky ze zahraničí. S přibývajícím počtem inovací (jakožto další faktor regionálního rozvoje) se zvýšila potřeba přilákat především vědeckou pracovní sílu.

Regiony rovněž vyvíjí snahu integrovat vlastní ekonomiku do světových trhů, a to prostřednictvím exportu. Za uvedeným účelem jsou pořádány setkání či podnikatelské mise s partnerskými regiony a jsou finančně podporovány především místní malé či střední podniky, které by bez pomoci regionu kvůli nedostatku prostředků neměly šanci na globálním trhu uspět.

Neméně důležitou dimenzí pro regionální rozvoj je propagace regionů jakožto turistických destinací. Zde se objevují paradiplomatische aktivity především ve formě návštěv zahraničních veletrhů a podobných akcí, kde se mohou regiony prezentovat a přilákat tak nové návštěvníky.⁹¹

Paradiplomacie tedy hraje významnou roli v regionálním rozvoji. Je jedním z nástrojů konkurenčního boje s ostatními regiony a prostředkem pro přilákání pracovní síly, turistů či zahraničních investic. Slouží však rovněž ke zlepšování kvality života pro stávající obyvatele.

3.2. Výzkum paradiplomacie z pohledu evropské integrace

Jelikož je ČR členem EU a rozvoj zahraničních vztahů substátních jednotek je již od počátku mj. spjat s evropskou integrací, je logické představit paradiplomacii v evropském

⁹⁰ Dostál, Vít a Michal Kořan. Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji. Regionální studia. 2013, č. 2, s. 29-38.

⁹¹ Tamtéž, s. 29-38.

kontextu. Pozici regionů a municipalit v evropské politice zakotvila teorie víceúrovňového vládnutí Garyho Markse, která vedle národních vlád definuje další aktéry podílející se na rozhodování – nadnárodní instituce a substátní jednotky.⁹² Přeshraniční spolupráce substátních aktérů je ze strany EU a Rady Evropy vnímána jako jeden z prostředků evropské integrace a jako činnost přispívající k rozvoji regionů a municipalit, a to z hlediska ekonomického, kulturního, sociálního, politického apod. Podkapitola představí evropskou regionální politiku a evropské organizace, které jsou pro paradipломatickou činnost stěžejní. Dále bude pozornost věnována možnostem získání dotací, jež se pro uvedené aktivity nabízejí.

3.2.1. Evropská regionální politika

Na základě tzv. Římských smluv podepsaných v roce 1957 byly založeny dvě organizace – Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM), které tak doplnily Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) založené Pařížskou smlouvou v roce 1952. V rámci EHS byl vymezen cíl vybudování společného trhu s volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu.⁹³ Společný trh později umožnil zmírňování nerovností mezi regiony prostřednictvím finanční pomoci a byl tak jedním z impulsů k vytvoření společné regionální politiky (též politiky koheze či politiky soudržnosti). Za dobu vzniku evropské regionální politiky jsou považována 70. léta 20. století, kdy se objevují první plány na hospodářskou a měnovou unii. Byly stanoveny cíle regionální politiky a založen ERDF.⁹⁴ Již od počátku existence ERDF byly vymezeny kvóty, které zaručovaly rovnoměrné přerozdělování finančních prostředků členskými zeměmi na projekty, jež se zaměřovaly na regionální rozvoj.

Dalším významným mezníkem pro evropskou regionální politiku bylo přijetí Jednotného evropského aktu (JEA) v roce 1987, který si mj. kladl za cíl snižování rozdílů mezi regiony. V rámci JEA byly rovněž ustanoveny tzv. strukturální fondy, které zastřešily tři stávající fondy – Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF), Evropský sociální fond (ESF) a ERDF.

⁹² Dostál, Vít a Michal Kořan. Paradipломacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji. Regionální studia. 2013, č. 2, s. 34.

⁹³ Fiala, Petr a Markéta Pitrová. Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 65-75.

⁹⁴ Evropský fond pro regionální rozvoj (z angl. European Regional and Development Fund).

V roce 1992 byla podepsána Smlouva o EU neboli Maastrichtská smlouva, jež zásadním způsobem transformuje stávající Společenství a dává vznik EU. Smlouva rovněž navazuje na myšlenku Hospodářské a měnové unie (HMU). V souvislosti se zavedením HMU však bylo nutné posílit regionální politiku. HMU totiž vyžadovala plnění tzv. konvergenčních kritérií (zde byla rozhodující míra inflace členského státu, výše rozpočtového schodku, výše celkového dluhu státu apod.), a to pro některé tehdejší členské země, jako Portugalsko, Řecko, Španělsko a Irsko, které vykazovaly větší počet zaostalých regionů, bylo velkou zátěží. Z uvedeného důvodu bylo v rámci Smlouvy o EU vymezeno několik cílů – navýšení finančních prostředků na hospodářskou a sociální soudržnost, zvýšení efektivity strukturálních fondů a založení Fondu solidarity (nebo také Kohezní fond či Fond soudržnosti), jež bude poskytovat finanční pomoc zemím s nižším HDP na hlavu, než je 90 % průměru EU. Maastrichtská smlouva rovněž zavedla princip subsidiarity, podle něhož se mají veškerá rozhodnutí odehrávat co nejbliže občanům, tedy na nejnižším stupni VS. Uvedený princip posílil roli substátních jednotek vůči státu.⁹⁵ S rostoucí rolí regionů v politice EU souvisí pojem „Evropa regionů“, jež vychází z představy oslabování států vůči posilování regionů jako autonomních jednotek. Dle Ladislava Cabady je však uvedená představa nereálná, neboť jednotlivé státy stále představují silné oponenty.⁹⁶ Nelze však odepřít, že jsou substátní jednotky důležitou součástí politiky EU.

3.2.2. Organizace podporující paradiploematickou činnost

Jelikož je ČR členem EU a na ní navazujících struktur, bude v následující podkapitole pozornost věnována evropskému kontextu. Existuje řada uskupení s celosvětovým působením (např. Sdružení měst a místních samospráv⁹⁷), ta však nejsou pro překládanou diplomovou práci zásadní. Bude uveden pouze jeden příklad.

Jak již bylo zmíněno v podkap. 3.1., na evropské úrovni existuje řada organizací a institucí sdružujících obce, města a regiony, které si kladou mj. za cíl ovlivnění evropského práva ve prospěch substátních aktérů, podporu spolupráce s evropskými i

⁹⁵ Fiala, Petr a Markéta Pitrová. Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 502-521.

⁹⁶ Cabada, Ladislav a kol. Evropa regionů. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 21.

⁹⁷ Český překlad názvu organizace byl převzat z publikace Rady evropských obcí a regionů, kterou v českém jazyce vydal Svaz měst a obcí ČR. Dostupná zde: <http://www.smocr.cz/tisk/publikace/prirucka-partnerstvi-pro-budoucnost-.aspx>. V jiných publikacích se však lze setkat i s překladem „Sjednocené městské a místní samosprávy“.

mimoevropskými partnery apod. Partnerská spolupráce obcí evropských zemí je podporována organizacemi jako je Rada evropských obcí a regionů, EURO CITIES či Svaz hlavních měst EU, na členské země Rady Evropy se koncentruje Kongres místních a regionálních samospráv. Zájmy substátních aktérů hájí u institucí EU Výbor regionů.⁹⁸ V další části podkapitoly budou některé organizace představeny. Byly vybrány organizace, které se koncentrují na evropské obce a regiony a pro členství není rozhodující počet obyvatel v daných municipalitách. Jsou jimi Rada evropských obcí a regionů, Výbor regionů a Kongres místních samospráv. Jako příklad celosvětově působící organizace bude představeno Sdružení měst a místních samospráv.

Rada evropských obcí a regionů

Rada evropských obcí a regionů (též Rada evropských municipalit a regionů, *Council of European Municipalities and Regions*) je nevládní, nezisková organizace hájící zájmy místních samospráv zemí Evropy. Cíle rady jsou organizovány do dvou pilířů – jednak „ovlivňování evropské politiky a legislativy ve všech oblastech, které se dotýkají samospráv“ a jednak „poskytování diskuzního fóra pro místní a regionální samosprávy prostřednictvím národních asociací“. Za tímto účelem ustanovila rada pět tematických skupin, které pokrývají všechny oblasti života občanů Evropy a samospráv – politiku, občanství, životní prostředí, mezinárodní spolupráci, ekonomiku, veřejné služby apod. Rada byla založena v roce 1951 a v současné době sdružuje místní a regionální samosprávy z více než 41 evropských zemí.⁹⁹

Záležitosti týkající se činnosti a rozpočtu rady jsou jednou ročně projednávány na schůzi komise, která je složena ze 170 členů. Každá členská země má určený počet delegátů dle počtu obyvatel. V období mezi zasedáními komise je za činnost rady odpovědný exekutivní úřad, tvořen prezidentem, viceprezidenty a generálním sekretářem.¹⁰⁰

Evropský výbor regionů

Evropský výbor regionů (*European Committee of the Regions*) byl zřízen v roce 1994 jako poradní orgán EU v otázkách místních a regionálních samospráv. Sídlí v Bruselu a má své zastoupení ve všech 28 členských zemích EU. Zástupci místních či regionálních

⁹⁸ Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. *Politologický časopis*. 2013, č. 1, s. 69-92.

⁹⁹ CEMR. Introducing CEMR. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr.

¹⁰⁰ CEMR. Political structure. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/political_structure.

orgánů se mohou prostřednictvím Výboru vyjadřovat k legislativě EU, která má dopad na regiony a obce.¹⁰¹ Evropská komise, Rada EU a Evropský parlament jsou povinny konzultovat návrhy právních předpisů, které by se týkaly místních a regionálních samospráv, a to především z oblasti hospodářské a sociální soudržnosti, transevropské infrastrukturní sítě, vzdělání, kultury, dopravy, životního prostředí atd.¹⁰²

Výbor má 350 členů a 350 náhradníků, kteří se každoročně scházejí až na šesti plenárních zasedáních. Při této příležitosti je mj. hlasováno o usneseních, volen předseda a ostatní členové předsednictva či schvalován rozpočet. Činnost plenárního shromáždění je koordinována předsednictvem, které je tvořeno předsedou, prvním místopředsedou a 28 ostatními členy (po jednom za každý členský stát). Dále je zde dle témat vytvořeno šest komisí (komise pro hospodářskou politiku, komise pro přírodní zdroje, komise pro občanství, správu, institucionální a vnější věci atd.).¹⁰³

Od svého založení usiluje Výbor o získání reálných kompetencí srovnatelných s Evropským parlamentem. Stále je však svým významem spíše konzultačním orgánem.¹⁰⁴

Kongres místních a regionálních samospráv

V roce 1994 byl založen Kongres místních a regionálních samospráv (*Congress of Local and Regional Authorities*) jako poradní orgán Rady Evropy. Mezi jeho cíle patří zastupování místních samospráv zemí Rady Evropy, podpora občanské iniciativy, podpora regionální a přeshraniční spolupráce apod. Kongres má 318 členů ze všech 47 členských států Rady Evropy. ČR má zde 7 zástupců. Národní delegace se obměňuje každé čtyři roky, a to vždy po volbách do místních nebo regionálních zastupitelstev, aby bylo zajištěno poměrné zastoupení všech politických stran, které byly v nových volbách zvoleny.¹⁰⁵

¹⁰¹ EUROPA. Evropský výbor regionů. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_cs.

¹⁰² Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. Politologický časopis. 2013, č. 1, s. 69-92.

¹⁰³ Evropský výbor regionů. O nás. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://cor.europa.eu/cs/about/Pages/default.aspx>.

¹⁰⁴ Drulák, Petr. Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004, s. 11-12.

¹⁰⁵ Svaz měst a obcí ČR. Delegace ČR do CLRAE. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cinnost/zahranicni-spoluprace/clrae/delegace-cr-do-clrae.aspx>.

Sdružení měst a místních samospráv

Oproti předchozím institucím Sdružení měst a místních samospráv (*United Cities and Local Governments*) reprezentuje místní samosprávy světově a neorientuje se již pouze na evropské prostředí. Sdružuje více než 240 tisíc municipalit a regionů z více než 140 zemí světa. Za primární cíl si klade podporu decentralizace, autonomii municipalit, podporu místní samosprávy, vzájemnou spolupráci, ale i rovnoprávnost žen a mužů v místní veřejné správě. Organizace byla založena v roce 2004 a od té doby úzce spolupracuje s OSN. V roce 2015 navíc podepsala spolupráci s EU. ČR zde zastupuje Petr Kulhánek, místopředseda pro evropské záležitosti Svazu měst a obcí ČR¹⁰⁶ a zastupitel města Karlovy Vary.¹⁰⁷

3.2.3. Finanční podpora EU

Navazování přeshraničního partnerství může představovat pro obce velké finanční zatížení. I z uvedeného důvodu byla stanovena hypotéza č. 3. Je předpoklad, že malé obce do 500 obyvatel nemají dostatečné finanční kapacity na financování přeshraniční spolupráce. Obdobné problémy mohou mít však i větší municipality, a protože EU chápe přeshraniční spolupráci jako jeden z prostředků evropského regionálního rozvoje, mohou obce využít řady dotačních programů. V následující části podkapitoly budou představeny dotační tituly EU, které se zaměřují na podporu přeshraničního partnerství obcí v dotačním období 2014-2020.

EU v současnosti poskytuje dotace z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESI), mezi které patří pět fondů: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. Z jakého fondu bude určitý projekt financován, záleží na dvou cílech stanovených ESI, které jsou dále kategorizovány do tematických oblastí. Prvním cílem je „investice pro růst a zaměstnanost“, kam spadá mj. Integrovaný regionální operační program (IROP).¹⁰⁸ Pro IROP je vymezeno druhé nejvyšší množství finančních prostředků pro celé programové období (4,6 mld. Eur). Zaměřuje se především na posílení regionální konkurenceschopnosti, zefektivnění veřejných institucí či územní

¹⁰⁶ Viz podkap. 3.3.1.

¹⁰⁷ UCLG. About us. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.uclg.org/en/organisation/about>.

¹⁰⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Abeceda fondů EU 2014-2020. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eacb6/Abeceda_nahled.pdf. S. 3-6.

rozvoj v oblasti cestovního ruchu, kulturního dědictví apod.¹⁰⁹ Na podporu přeshraničního partnerství obcí se však IROP nezaměřuje, proto mu již pozornost věnována nebude.

Druhý cíl je označován jako „evropská územní spolupráce“ a spadají sem programy přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, označované jako Interreg.¹¹⁰ Paradiplomacii obcí se věnují především programy přeshraniční spolupráce, proto budou následně blíže popsány.

Obce ČR mohou v rámci EU využít pro podporu přeshraničního partnerství i další možnosti, a tím jsou komunitární programy. Zde jsou finanční prostředky oproti ESI přiděleny konkrétním projektům, ne členským státům.

Programy přeshraniční spolupráce

Programy přeshraniční spolupráce spadají do cíle II „evropské územní spolupráce“ ESI a jsou označovány také jako Interreg. Cílem programu je posílení přeshraniční kooperace v oblasti hospodářství, kultury, cestovního ruchu, vzdělávání, sociální integrace, dopravy a životního prostředí. Pro obdržení finanční podpory je nutná spoluúčast minimálně dvou členských států na projektech; navíc pro úspěšné splnění podmínek musí být dokázána i společná příprava a realizace projektu. Finance jsou přerozdělovány jednotlivým členským zemím, v ČR jsou řízeny Ministerstvem pro místní rozvoj ČR.¹¹¹

Pro programy přeshraniční spolupráce (Interreg V-A) je v období 2014-2020 vyčleněno 10,1 mld. Eur pro více než 100 projektů. Aktéry žádajícími o finanční spoluúčast z uvedeného programu mohou být orgány státní správy i samosprávy, vzdělávací instituce, hospodářské a profesní komory, svazy a sdružení, nestátní neziskové organizace či náboženské spolky apod. Programy přeshraniční spolupráce jsou určeny projektům na celém území ČR, vyjma Prahy a Středočeského kraje. Aktéři mohou využít celkem pěti programů:

- Interreg V-A ČR-Polsko,
- Interreg V-A Slovenská republika-ČR,

¹⁰⁹ IROP. Představujeme IROP. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.irop.mmr.cz/cs/Pro-media/Predstavujeme-IROP>.

¹¹⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Abeceda fondů EU 2014-2020. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eacb6/Abeceda_nahled.pdf. S. 5.

¹¹¹ Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné také z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>. S. 9-10.

- Interreg V-A Rakousko-ČR,
- Interreg V-A Svobodný stát Bavorsko-ČR,
- Interreg V-A Svobodný stát Sasko-ČR.¹¹²

Tabulka č. 4 znázorňuje prioritní osy jednotlivých programů, do nichž je podpora přeshraniční spolupráce zařazena.

Tab. č. 4: podpora přeshraniční spolupráce programů Interreg

Název programu	Prioritní osa	Bližší popis
Interreg V-A Polsko-ČR	č. 4: Spolupráce institucí a komunit	Zvýšení intenzity spolupráce komunit v příhraničním regionu.
Interreg V-A Slovenská republika-ČR	č. 3: Rozvoj místních iniciativ	Vytváření a upevňování partnerství, sítí a podpůrných přeshraničních struktur.
Interreg V-A Rakousko-ČR	č. 4: Udržitelné sítě a institucionální spolupráce	Podpora spolupráce obcí, měst a regionů a dalších institucí v rámci veřejného sektoru; podpora potenciálu pro rozšíření přeshraniční spolupráce.
Interreg V-A Svobodný stát Bavorsko-ČR	č. 4: Udržitelné sítě a institucionální spolupráce	Rozvoj, intenzifikace a institucionalizace stávajících kooperací a vytváření nových forem spolupráce.
Interreg V-A Svobodný stát Sasko-ČR	č. 4: Posilování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných stran a přispívání k účinné veřejné správě	Partnerská spolupráce ve všech oblastech společenského života (například v oblasti bezpečnosti, v oblasti práva a veřejné správy, hospodářská spolupráce apod.).

Zdroj: vlastní zpracování na základě oficiálních programových dokumentů jednotlivých programů.

Komunitární programy

Komunitární programy spravuje Evropská komise a financují se z prostředků EU. Na rozdíl od ESI jsou zde finance udělovány přímo konkrétnímu projektu, členské státy tedy nerozhodují o přerozdělování dotací. Evropská komise si vyhrazuje právo na zohledňování geografické vyváženosti při distribuci dotací. Komunitární programy si kladou za cíl prohlubování spolupráce a řešení společných problémů v oblasti vzdělání, životního prostředí, výzkumu, vývoje, kultury, aktivního evropského občanství apod. Dotace jsou udělovány pouze víceletým projektům. Dále je zde podmínkou navázání spolupráce se subjekty jiných států a evropský dopad projektů (přednost mají projekty,

¹¹² Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné také z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>. S. 9-10.

kteře mají celoevropský dopad). Kontaktním místem pro české projekty je Úřad vlády ČR, odbor komunikace o evropských záležitostech.¹¹³

Nejvýznamnějšími programy v období let 2014–2020 jsou programy Erasmus+ (oblast vzdělávání), Horizont 2020 (oblast výzkumu a vývoje), Life (oblast životního prostředí), Kreativní Evropa (oblast kultury), COSME¹¹⁴ (oblast podnikání), Evropa pro občany (oblast justice a vnitra) atd.¹¹⁵

Stěžejním programem pro paradiplomacii obcí je program Evropa pro občany, který bude následně blíže popsán. Jak již název programu Evropa pro občany napovídá, jedná se o hlavní program EU na podporu aktivního evropského občanství. Pro tento program je přidělen rozpočet 185,5 mil. Eur na celé dotační období 2014–2020. Dle sledovaných cílů je program rozdělen do dvou oblastí – „evropská paměť“ a „demokratická angažovanost a aktivní občanství“.

Oblast „evropská paměť“ financuje především projekty, které se zaměřují na připomínání historických událostí v Evropě (především události a oběti totalitních režimů) ale i na moderní evropské dějiny.

Druhá oblast „demokratická angažovanost a aktivní občanství“ se věnuje jednorázovým setkáváním občanů obcí ale i dlouhodobým projektům podporujícím spolupráci v partnerské síti obcí (podmínkou je účast minimálně dvou zemí). Dále finančně podporuje organizace působící v obecném evropském zájmu a debaty zaměřující se na posilování mezikulturního dialogu, vzájemné porozumění či boj proti stigmatizaci menšin a migrantů.¹¹⁶

3.3. Česká paradiplomacie

Předtím, než bude pozornost věnována navazování přeshraničních partnerství českých obcí, je nutné uvést paradiplomacii v širším kontextu. Budou popsány

¹¹³ Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné také z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>. S. 9-10.

¹¹⁴ Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků (z angl. Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises).

¹¹⁵ Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné také z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>. S. 12-39.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 33-34.

institucionalizované formy meziobecní spolupráce, legislativní rámec a další možnosti financování.

3.3.1. Meziobecní spolupráce

Existuje několik forem spolupráce, uvnitř i vně státu, jež přispívají ke snadnějšímu dosahování vymezených cílů, a to především ve vztahu k socioekonomickému rozvoji obce. Dalšími důvody pro navazování kooperace s dalšími substátními jednotkami mohou být kulturní rozvoj, vzájemná výpomoc, společné řešení problémů, vytváření dobrých životních podmínek pro občany a uspokojování jejich potřeb v oblasti dopravy, bydlení, vzdělání apod. Význam meziobecní spolupráce jako faktor rozvoje dokládají neustále přibývajících a měnících se formy a možnosti spolupráce, jež se obcím nabízejí.¹¹⁷ Před rokem 1989 navazování meziobecní spolupráce nebylo de facto možné. Zákon ČNR č. 367/1990 Sb. o obcích (obecní zřízení), jež byl v roce 2000 zaměněn za Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) uvádí, že obce mohou vytvářet dobrovolné svazky obcí (dále jen DSO) věnující se oblastem, jež spadají do samostatné působnosti obcí (např. školství, kultura, výstavba občanské vybavenosti či zdravotnictví). Od roku 1992 měly obce možnost se angažovat v okresních shromážděních. Zastoupení bylo úměrné počtu obyvatel v dané obci. Municipality prosazovaly své zájmy vůči okresním úřadům a také zde byly přerozdělovány dotace, což z okresních shromáždění činilo významný nástroj pro spolurozhodování obcí na okresní úrovni a důležitý zdroj financí.¹¹⁸ V současnosti se navazování spolupráce obcí řídí Zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který zmiňuje pouze DSO (§ 49), obce však mohou navazovat i jiné formy spolupráce. Pro uvedené účely je důležitý § 46, který říká, že „*obce mohou při výkonu samostatné působnosti vzájemně spolupracovat*“ a § 55 „*obce mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení územních samosprávných celků. Svazky obcí mohou spolupracovat se svazky obcí jiných států*“. Tabulka č. 5 znázorňuje všechny institucionalizované typy meziobecní spolupráce. Nejprve budou krátce představeny formy spolupráce na území ČR, poté bude pozornost věnována formám spolupráce obcí s obcemi jiných států a rovněž Svazu měst a obcí ČR, který mj. aktivně podporuje přeshraniční spolupráci obcí a měst. Hlavním předmětem

¹¹⁷ Galvasová, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007, s. 14-18.

¹¹⁸ Jetmar, Marek. Meziobecní spolupráce. Inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti. [online]. [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=298911>. S. 14-15.

zájmu diplomové práce však bude navazování partnerství s obcemi jiných států. Informace uvedené v podkapitole budou sloužit jako teoretický podklad pro vlastní výzkum přeshraničních partnerství municipalit ČR.

Tab. č. 5: druhy a způsoby spolupráce českých obcí

Formy spolupráce obcí					
Meziobecní spolupráce na regionální úrovni	Dobrovolný svazek obcí (DOS)		Společná právnická osoba		Smlouva ke splnění konkrétního úkolu
Spolupráce obcí se subjekty v území	Místní akční skupina (MAS)	Místní agenda 21 (MA21)	Public-Private-Partnership (PPP)	Zájmové sdružení právnických osob ¹¹⁹	
Národní struktury spolupráce obcí	Národní síť zdravých měst ČR (NSZM)			Svaz měst a obcí ČR (SMO)	
Spolupráce obcí s obcemi jiných států	Přeshraniční impulzní centra (GIZ)		Euroregiony		Partnerská města a obce

Zdroj: vlastní zpracování na základě Čermák, Daniel a Jana Vobecká a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Slon, 2011, s. 16-27.

Základní formou spolupráce obcí je dobrovolný svazek obcí (DSO). Členy mohou být pouze municipality, nikoliv jiné právnické či fyzické osoby. DSO si samy mohou volit tematické zaměření (musí se však týkat pouze záležitostí spadajících do samostatné působnosti obcí – např. školství, sociální péče, kultura, cestovní ruch apod.), organizační strukturu, velikost členské základny i způsob financování, proto se DSO od sebe navzájem výrazně liší. Podléhají pouze kontrole hospodaření s rozpočtem – jednak příslušným krajským úřadem a jednak občany členských obcí, kteří se mohou účastnit zasedání orgánů DSO a vyjadřovat se k návrhu rozpočtu či závěrečnému účtu.¹²⁰ Výhodou DSO je administrativní odlehčení, hájení zájmů členů či finanční spoluúčasť více obcí na opatřeních týkajících se daného území (např. výstavba kanalizace, vodovodu). DSO mohou rovněž být východiskem pro další typy spolupráce (MAS, euroregiony, NSMZ apod.).¹²¹

Příkladem DSO v Jihočeském kraji je např. Svazek obcí Strakonicka, který vznikl v roce 1999 a sdružuje devět municipalit okresu Strakonice (Strakonice, Drachkov, Mutěnice, Sousedovice, Strunkovice nad Volyňkou, Přední Zborovice, Kraselov, Libětice a

¹¹⁹ Nový občanský zákoník účinný ode dne 1. ledna 2014 již zájmová sdružení právnických osob právně neupravuje a neumožňuje tak jejich zřizování, proto jim nebude v diplomové práci věnována pozornost.

¹²⁰ Jetmar, Marek. Meziobecní spolupráce. Inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti. [online]. [cit. 2019-02-017]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=298911>. S. 16-17.

¹²¹ Galvasová, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007, s. 30-32.

Radošovice). Má ustanovené orgány (valná hromada, rada svazku, předseda, místopředseda a kontrolor) a mezi jeho činnosti patří ochrana společných zájmů při jednání s orgány státní správy, zajištění úkonů, jež ovlivňují kvalitu života obyvatel členských obcí, propagace svazku navenek apod.¹²² Podstatně větší je Svazek obcí Domažlicko v Plzeňském kraji, jež sdružuje padesát obcí okresu Domažlice. Vznikl v roce 1992 a jsou zde opět ustanoveny vlastní orgány (valná hromada, rada, předseda, místopředsedové, kontrolní komise a tajemník). Svazek se věnuje především koordinaci významných investičních akcí v zájmovém území, ochraně veřejného pořádku, rozvoji cestovního ruchu, podpoře podnikání, rozvoji služeb v území atd.¹²³

Pro potřeby stabilnější spolupráce mohou obce založit společnou právnickou osobu – akciovou společnost, společnost s ručením omezeným, jež se dále řídí obchodním zákoníkem. Každá obec má ve společnosti svůj podíl a z toho vyplývající práva a povinnosti.¹²⁴

Pravděpodobně kvůli svému krátkodobému charakteru je často využívána také smlouva ke splnění konkrétního úkolu jako jedna z forem spolupráce obcí. Předmětem je zde provedení předem stanoveného úkolu, např. odvoz domovního odpadu, výstavba společné infrastruktury či stavba budovy ke společnému užívání.¹²⁵

Místní akční skupina (MAS) je nezávislé společenství, v němž se již neangažují pouze obce a svazky obcí, ale i soukromý sektor – podnikatelé, nestátní neziskové organizace, občané apod. MAS se zaměřuje především na rozvoj venkova a zemědělství.¹²⁶ K roku 2018 bylo na území Jihočeského kraje evidováno 16 MAS, stejný počet je i v Plzeňském kraji.¹²⁷ Příkladem pro Jihočeský kraj je např. MAS Hlubocko-Lišovsko založená v roce 2004. Sdružuje 21 obcí z okresu České Budějovice a primárním cílem MAS je podpora rozvoje venkova, dále ochrana životního prostředí, meziregionální a mezinárodní spolupráce či rozvoj multifunkčního zemědělství. Orgány jsou ředitel, předseda,

¹²² Jihočeský kraj. Svazek obcí Strakonicka. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/2454/17_svazek_obci_strakonicka.htm.

¹²³ Plzeňský kraj. Rejstřík svazku obcí. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/rejstrik-svazku-obci>.

¹²⁴ Čermák, Daniel a Jana Vobecká a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Slon, 2011, s. 21.

¹²⁵ Tamtéž, s. 19.

¹²⁶ NSMAS České republiky. Propagace CLLD/LEADER. [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/dokumenty/dokumenty-organizace/propagace/>.

¹²⁷ NSMAS České republiky. Seznam MAS. [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>.

místopředsedové, správní rada a dozorčí rada.¹²⁸ Ve stejném roce vznikla i MAS Český Západ v Plzeňském kraji. Členem je 38 obcí z okresů Tachov a Plzeň-sever. Mezi činnostmi MAS patří mj. podpora rozvoje iniciativ občanů na místní a regionální úrovni, zvýšení ekonomické prosperity na území MAS, podpora spolupráce s dalšími organizacemi podobného zaměření apod. Orgány jsou valné shromáždění, ředitel MAS, výbor partnerství, výběrová komise a kontrolní komise.¹²⁹

Místní agenda 21 (MA21) je mezinárodní program OSN, který si klade za cíl zapojování veřejnosti (neziskové organizace, spolky, podnikatelé, školská zařízení, zdravotnické instituce, občané apod.) do činností vedoucích k udržitelnému rozvoji daného území, tj. zefektivňování veřejné správy, zlepšování kvality života obyvatel apod.¹³⁰

Partnerství veřejného a soukromého sektoru, tzv. *Public Private Partnership* (PPP), je specifická forma spolupráce, při které obec využívá zdrojů a schopností soukromého sektoru. Pro uvedené účely mohou zúčastněné strany založit společnost a dále se řídit obchodním zákoníkem. Založená společnost následně realizuje domluvený projekt, v němž soukromý sektor i nadále figuruje. Nejčastěji se jedná o poskytování dodávek tepla, provoz nemocnice, úřadů, soudů, ubytoven, univerzit, výstavba tunelů, mostů, dálnic atd. Principem PPP je rozdělení rizik mezi zúčastněné strany a větší výnos pro veřejný sektor při využití zkušenějšího a kvalifikovanějšího soukromého sektoru.¹³¹ V Evropě bylo formou PPP realizováno významné množství projektů, v ČR je však uvedená forma spolupráce využívána pouze ojediněle. Důvodem může být složitý právní proces vymáhání závazků, ale i dlouhodobý charakter uvedené formy spolupráce – nejde zde totiž pouze o výstavbu projektu, ale i o jeho provoz.¹³²

Příkladem úspěšného PPP na obecní úrovni lze uvést projekt města Tachov v Plzeňském kraji. V roce 2007 proběhl projekt na provoz a údržbu víceúčelového sportovního areálu. Město pro uvedené účely vybralo soukromého partnera, který se po dobu patnácti let zavázal na své náklady provozovat nově vybudovaný sportovní areál. Soukromý partner na projektu profitoval provozem doplňkových služeb, jako např. občerstvení.¹³³

¹²⁸ Místní akční skupina Hlubocko-Lišovsko. Společnost. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.mashl.cz/spolecnost>.

¹²⁹ Místní akční skupina Český Západ. Nové Stanovy. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.mascz.cz/stanovy.html>.

¹³⁰ Čermák, Daniel a Jana Vobecká a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Slon, 2011, s. 27.

¹³¹ Tamtéž, s. 23-26.

¹³² BusinessInfo.cz. Proč v Česku nefunguje PPP?. [online]. [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/proc-v-cesku-nefunguje-ppp-94866.html>.

¹³³ Ministerstvo vnitra ČR. Partnerství soukromého a veřejného sektoru v regionech. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/partnerstvi-soukromeho-a-verejneho-sektoru-v->

Národní síť zdravých měst ČR (NSZM) vychází z mezinárodního projektu OSN, resp. WHO Zdravá města, v rámci kterého vznikají v evropských státech sítě měst, obcí a regionů, jež spolu vzájemně spolupracují. Projekt vznikl v roce 1988, v ČR vznikla NSZM v roce 1994. Tehdy bylo členy sítě jedenáct municipalit, v roce 2018 jich bylo evidováno již 131. Členy nejsou pouze obce a města, ale i MAS, mikroregiony a kraje. Cílem NSZM je participace občanů na prosperitě municipalit, zkvalitňování VS či udržitelný rozvoj, a to formou konzultací a metodických doporučení úřadům, formou vzdělávacích programů atd.¹³⁴

Svaz měst a obcí ČR (SMO)

SMO je celostátní, dobrovolná a nevládní organizace, která sdružuje česká města a obce – v současné době má svaz více než 2 700 členů (přibližně 44 % všech obcí a měst ČR).¹³⁵ Cílem SMO je hájení zájmů samospráv, posilování ekonomické samostatnosti municipalit a posílení jejich pozice ve VS, vzdělávání zastupitelů či jiných pracovníků místních samospráv. Pro diplomovou práci je rovněž relevantní, že SMO velmi aktivně podporuje přeshraniční spolupráci obcí a měst. Svaz se zabývá především politikou a legislativou, z tohoto důvodu bylo velmi výhodné uzavření Dohody o vzájemné spolupráci s vládou ČR v roce 2005; účelem bylo zavedení pravidelných konzultací témat týkajících se měst a obcí a vláda se tímto zavázala setkávat se minimálně jednou ročně se zástupci svazu.¹³⁶

Svaz ustanovil řadu orgánů – sněm, radu, předsednictvo, komory, výbory, komise a pracovní skupiny. Sněm je nejvyšším orgánem. Kromě mimořádných zasedání se koná pravidelně jednou za dva roky. Minimálně čtyřikrát ročně se schází předsednictvo, jež je tvořeno třinácti členy, kteří jsou voleni ze členů rady. Úkolem předsednictva je kontrolovat plnění usnesení sněmu a rady, rozhodovat o přijetí nových členů svazu, zřizovat komise a jmenovat předsedu a zástupce svazu v mezinárodních organizacích apod. Komise jsou činné jako poradní orgány předsednictva. Pro trvalé problematiky je zřízena bezpečnostní, bytová, dopravní, školská, kulturní komise aj. Pro řešení aktuálních

regionech.aspx.

¹³⁴ Národní síť zdravých měst ČR. Základní informace o NSZM. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/nszm-cr-zakladni-informace>.

¹³⁵ Svaz měst a obcí ČR. Kdo jsme. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/kdo-jsme/kdo-jsme.aspx>.

¹³⁶ Svaz měst a obcí ČR. Hlavní cíle. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/hlavni-cile/default.aspx>.

časově omezených problematik jsou zřizovány pracovní skupiny, jako např. pracovní skupina pro obecní policie, pro strukturální politiku apod.¹³⁷

Existují i krajské mutace SMO ČR. Pro diplomovou práci jsou relevantní Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK) a Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje (SMOPK), které budou následně krátce představeny.

SMOJK vznikl v roce 1998 jako dobrovolná, nepolitická a nevládní organizace. Sdružuje 322 obcí Jihočeského kraje (tj. 51,6 % z celkového počtu obcí v kraji), z nichž 107 je členem svazu samostatně a 215 prostřednictvím některého ze sedmi členských DSO. Mezi činnosti SMOJK patří společné řešení problémů, na které obce samy nestačí, hájení práv obcí u státních orgánů, rozvoj přeshraniční spolupráce v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu, životního prostředí apod. Spolupracuje s Euroregionem Silva Nortica a s Hornorakouským svazem obcí (*Oberösterreichischer Gemeindebund*).¹³⁸

SMOPK vznikl v roce 1999. Sdružuje 185 obcí (tj. 36,9 % z celkového počtu municipalit Plzeňského kraje) a oproti SMOJK zde nejsou členem žádné DSO a rovněž nemá žádného přeshraničního partnera.¹³⁹ SMOPK pomáhá svým členům při vytváření DSO, je nápomocné orgánům místní samosprávy při řešení problémů týkajících se rozvoje samosprávy obcí, hospodářského, sociálního a kulturního života a rovněž hájí zájmy samospráv u vyšších orgánů.¹⁴⁰

Přeshraniční impulzní centra (GIZ)

GIZ neboli *Grenzüberschreitende Impulszentren* jsou sdružení podporující přeshraniční aktivity a spolupráci na obou stranách hranice. Podporují především projekty malých a středních podniků a projekty, jež si kladou za cíl rozvoj turismu. Jsou rovněž nápomocná při hledání vhodných přeshraničních partnerů pro školy, spolky či obce. Hlavními okruhy jejich činnosti jsou hospodářství, kultura a oblast sociální. Iniciátorem bylo Dolní Rakousko, proto v roce 2003 vznikla první tři centra na rakousko-českých hranicích – v Českých Velenicích, Nových Hradech a Nové Bystřici. Nyní existuje jedenáct center na rakouských hranicích s ČR, Slovenskem a Maďarskem. V Jihočeském kraji jsou čtyři

¹³⁷ Svaz měst a obcí ČR. Orgány svazu. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/smo-cr/organizacni-struktura/snem-1/snem.aspx>.

¹³⁸ SMOJK. O SMOJK. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.smojk.cz/uvod/d-3293/p1=1504>.

¹³⁹ Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje. Členské obce Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.smopk.cz/37-clenske_obce_sdruzeni_mest_a_obci_plzenskeho_kraje.

¹⁴⁰ Čl. 2, Stanovy Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje ze dne 1. června 1999.

– GIZ Sdružení Růže v Nových Hradech, GIZ České Velenice, GIZ Nová Bystřice a GIZ Slavonice. V Plzeňském kraji nejsou žádná.

Projekty v rámci GIZ jsou financovány dolnorakouskou hospodářskou agenturou Ecoplus či z dotací ze strukturálních fondů EU.¹⁴¹

GIZ Sdružení Růže započalo svou činnost v roce 2004. Věnuje se především organizaci akcí přeshraničního charakteru (příkladem zde mohou být konference s názvy „O podmínkách zaměstnání v EU a v Rakousku“ či „Podpora cestovního ruchu a regionálního rozvoje“) a je rovněž nápomocné subjektům, jako jsou školy, obce či spolky, při navazování přeshraničních kontaktů. GIZ Sdružení Růže sídlí v Nových Hradech a sdružuje 21 obcí z okresu České Budějovice a Český Krumlov. Přeshraničním partnerem je zde dolnorakouský GIZ Region Weitra, který sdružuje šest obcí.¹⁴²

Euroregiony

Euroregion je uskupení, které zajišťuje efektivní řízení přeshraniční spolupráce. Jens Gabbe, generální sekretář Asociace evropských přeshraničních regionů definoval euroregiony jako *„hnací soukolí přeshraničních vztahů, kontaktů, předávání znalostí. Vyžadují uspořádání, organizaci a vysoce postavené spolupracovníky, aby mohly řešit mnohostranné úkoly. Nenahrazují však v žádném případě správní aparát státu.“*¹⁴³ Přestože se od sebe jednotlivé euroregiony vzájemně liší, lze vyzdvihnout několik společných rysů:

- Jsou stálé,
- mají oddělenou identitu od svých členů,
- mají vlastní finanční zdroje,
- mají vlastní vnitřní organizační systém.¹⁴⁴

Je rovněž důležité upozornit na problematiku definice euroregionu. Pojem „euroregion“ totiž může označovat buďto celý přeshraniční euroregion, nebo pouze jednu z národních částí.

¹⁴¹ Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže. Co jsou IpC?. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: http://www.pic.sdruzeniruhe.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100120&id=8863&p1=2115.

¹⁴² Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže. IpC Sdružení Růže. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.pic.sdruzeniruhe.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100120&id=9063&p1=2215.

¹⁴³ BusinessInfo.cz. Euroregiony. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>.

¹⁴⁴ Branda, Pavel. Současná Evropa. 2009, č. 1, s. 72.

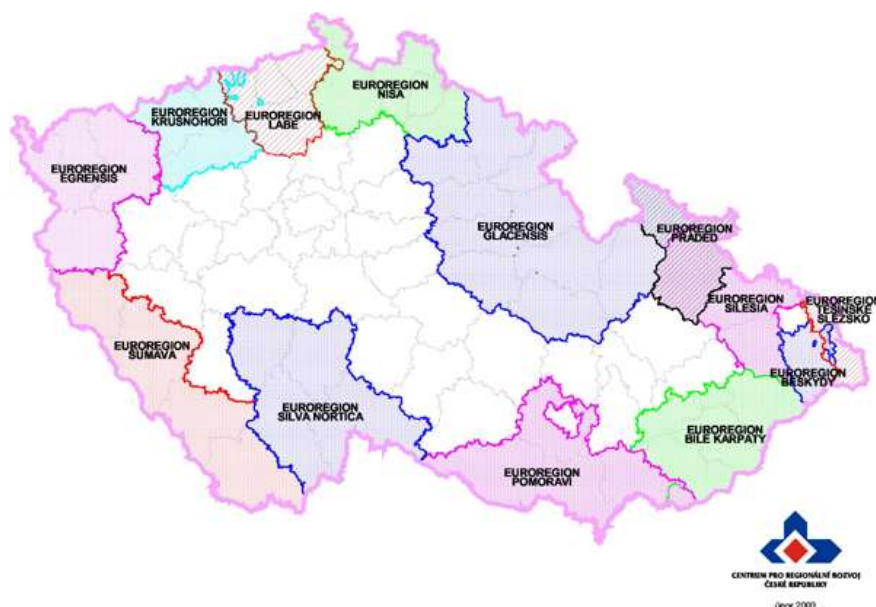
V roce 1985 vznikl za účelem přeshraniční spolupráce na německo-nizozemských hranicích EUREGIO, od něhož je odvozen název podobných forem spolupráce, které jej následovaly – euroregiony. V ČR se začaly uvedené struktury rozvíjet v 90. letech minulého století. První euroregion vznikl na česko-německo-polské hranici v roce 1991 – Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Následovaly Euroregion Elbe-Labe a Euroregion Krušnohoří-Erzgebirge v roce 1992, dále Euroregion Egrensis a Euroregion Šumava-Bavorský les-Dolní Inn v roce 1993 atd.¹⁴⁵ Euroregiony v ČR znázorňuje obrázek č. 3. Příhraniční oblasti bývají izolovány a znevýhodňovány kvůli své periferní poloze vůči centrálním oblastem. Jedním z hlavních cílů euroregionů je proto podporovat rozvoj příhraničních regionů, stimulovat jejich přeshraniční spolupráci, a tím snížit rušivost státních hranic. Euroregiony si dále kladou za cíl zprostředkovávat dotace EU, vytvářet prostor pro setkávání lidí, podporovat projekty z oblasti kultury a sportu, rozvíjet spolupráci v oblasti lokálního plánování, životního prostředí apod.¹⁴⁶ Euroregiony zpravidla fungují jako zájmová sdružení právnických osob. Národní části euroregionů se řídí legislativním rámcem platným ve své zemi, české municipality se proto řídí § 46 Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), který pojednává o spolupráci mezi obcemi, a § 49, který upravuje DSO. Národní části, které tvoří euroregion, poté uzavřou dohodu o spolupráci, která většinou vymezuje orgány a činnost euroregionu. Jiným způsobem nejsou euroregiony legislativně upravovány, proto se jejich činnost a působnost vzájemně značně liší – některé euroregiony jsou pouze poradním místem pro municipality či skupiny municipalit, jiné vytváří pracovní skupiny a aktivně se zapojují do přeshraničních projektů.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Branda, Pavel. *Současná Evropa*. 2009, č. 1, s. 71-75.

¹⁴⁶ BusinessInfo.cz. Euroregiony. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>.

¹⁴⁷ Galvasová, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007, s. 43-44.

Obr. č. 3: euroregiony v ČR

Zdroj: http://www.sds.cz/docs/zpravy/volby/eu_04/euser47.htm

V následující části podkapitoly bude krátce popsán Euroregion Šumava-Bavorský les-Dolní Inn a Evropský region Dunaj-Vltava, jež spojují municipality Jihočeského a Plzeňského kraje.

Euroregion Šumava-Bavorský les-Dolní Inn vznikl v roce 1993. Na české straně je tvořen územím okresů Domažlice, Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a Strakonice. Euroregion disponuje fondem, z něhož přerozděluje členským obcím dotace na projekty přeshraniční spolupráce. V programovém období 2014-2020 řídí rovněž vlastní projekt s názvem „Region budoucnosti Bavorský les-Šumava 2020+“, prostřednictvím něhož euroregion usiluje o lepší propojení místních a regionálních aktérů a v rámci projektu také vymezuje deset prioritních témat, na které se zaměří v příštím programovém období.¹⁴⁸ Jako příklad konkrétního podpořeného projektu lze uvést projekt „Příhraniční spolupráce v oblasti komunální politiky. Německo-české setkání“ Univerzity v Pasově a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Koná se v období 20. až 24. května 2019 a jeho součástí jsou přednášky týkající se především komunální politiky a přeshraniční spolupráce samospráv v ČR a Německu.

¹⁴⁸ Euroregion Šumava. Informační leták Euroregionu Šumava 2019. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/index.php?pages=&page=519&lang=cz>.

Organizační strukturu euroregionu tvoří valná hromada, kde se jednou ročně shází všichni členové, a předsednictvo, které není společné, ale separátní pro každou národní část.¹⁴⁹

Evropský region Dunaj-Vltava (ERDV) vznikl v roce 2012. Jedná se o trilaterální pracovní společenství složené ze sedmi partnerských regionů – Horní Rakousko, Dolní Rakousko, Dolní Bavorsko, Horní Falc, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj a Kraj Vysočina.¹⁵⁰ Primárním cílem je užší spolupráce uvedených regionů v oblasti výzkumu a inovací, vysokých škol, trhu práce, cestovního ruchu, energie, dopravy apod. Dále si klade za cíl stát se silným regionem schopným spoluutvářet evropskou agendu.¹⁵¹

V roce 2018 se ERDV zaměřil mj. na kvalitu života ve více než 2 500 obcích na svém území. V rámci uvedeného tématu byla poprvé zorganizována soutěž „Vesnice ERDV 2018“, při které byly vyznamenány obce, jež aktivně usilují o obnovu venkova a zlepšení kvality života svých obyvatel.¹⁵²

Orgány ERDF jsou prezidium, trilaterální koordinační grémium a tematický management, které jsou společné pro všechny národní části. V každém ze sedmi regionů jsou navíc zřízena kontaktní místa, jež informují veřejnost o činnostech ERDV.¹⁵³

3.3.2. Partnerství obcí s obcemi jiných států

Hlavní předmětem zájmu diplomové práce je partnerství obcí s obcemi jiných států. Pro potřeby předkládané práce bylo partnerství¹⁵⁴ vymezeno jako kooperativní vztah mezi obcemi různých státních celků. Partnerství může vzniknout na základě uzavření partnerské smlouvy, není to však podmínkou. Obsah ani forma smlouvy nejsou celostátně ani mezinárodně unifikovány, proto obce samy určují, co bude dle jejich specifických potřeb obsahovat. Z uvedeného vyplývá i variace názvů smluv, jako např. partnerská charta, konvence, dohoda o spolupráci či dohoda o přátelství apod. Partnerská smlouva je podepsána statutárními představiteli partnerských obcí (zpravidla starosta, popř. primátor). Ze smlouvy však nevyplývá žádná zákonná povinnost, jde pouze o symbolické

¹⁴⁹ Euroregion Šumava. Organizační struktura. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z:

<http://www.euregio.cz/index.php?pages=31&page=31&idp=194&lang=cz&sm=0&task=on>.

¹⁵⁰ Evropský region Dunaj-Vltava. O evropské regionu. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/o-evropskem-regionu.html>.

¹⁵¹ Evropský region Dunaj-Vltava. Témata spolupráce. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/temata-spoluprace.html>.

¹⁵² Evropský region Dunaj-Vltava. Dunaj-Vltava-Magazín. 2018, roč. 7., s. 7.

¹⁵³ Evropský region Dunaj-Vltava. Organizační struktura. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/o-evropskem-regionu/organizacni-struktura.html>.

¹⁵⁴ Je možné se setkat s pojmem *Town-Twinning*, který rovněž označuje přeshraniční partnerství.

ztvrzení důvěry a vyjádření souhlasu zastupitelstva s uzavřením partnerství. Proto existence (popř. názvy smluv) při vlastní analýze přeshraničního partnerství obcí Jihočeského a Plzeňského kraje nebyla zjišťována.

První partnerství vznikala v Evropě po druhé světové válce jako symbol obnovení mírového soužití evropských států. Navazování partnerské spolupráce mezi municipalitami bylo jedním z nástrojů, který měl zabránit vzniku dalších válečných konfliktů. Z uvedeného důvodu vznikala první partnerství v 50. letech mezi obcemi Německa a Francie. Velká vlna uzavírání přeshraničních partnerství logicky přišla po společenskopolitických změnách v Evropě na začátku 90. let. Pro tehdejší Československo zmíněné aktivity znamenaly opětovné navázání zpretrhaných kulturních a společenských kontaktů se zahraničím. Partnerská spolupráce rovněž sehrála významnou roli při naší integraci do evropských struktur.

Partnerství bývá často navazováno s obcemi sousedních států nebo států, s nimiž již existují určité kulturní nebo historické vztahy – méně často bývá partnerství navazováno s obcemi z výrazně odlišných kultur.¹⁵⁵

Partnerství mohou navazovat pouze obce, nikoli sdružení obcí či další subjekty veřejné a soukromé sféry. Účelem partnerské spolupráce je vytváření mezikulturního dialogu, překonávání předsudků u obyvatelstva či předávání zkušeností a vzájemné obohacování v oblasti kultury, sportu, vzdělávání, dopravy, hospodářství, veřejné správy apod. Dále slouží k navazování obchodních a ekonomických vztahů, je prostředkem pro zahraniční investice. Poskytuje možnost výměnných pobytů pro studenty a rovněž může být výhodná při podpoře turismu.

Přesto Iva Galvasová ve své publikaci uvádí několik nevýhod či komplikací, které mohou v případě navazování přeshraničního partnerství nastat. Proces hledání vhodného zahraničního partnera může ztěžovat rozdílná legislativa na obou stranách hranice. Jak bylo zmíněno v druhé kapitole, existují různé modely místní správy na základě jejího vztahu ke státní správě. V některých zemích tak má místní správa pouze omezené pravomoci a aktivity municipalit jsou centrálně kontrolovány (příkladem je zde Velká Británie). Celý proces může rovněž komplikovat trend některých zemí, kde je obvyklé snižování počtu obcí a jejich slučování (jako např. ve Švédsku).

V rámci české paradiplomacie můžeme pozorovat i různou intenzitu spolupráce – ne vždy můžeme mluvit o aktivním partnerství. V některých obcích bývá spíše formálního či

¹⁵⁵ Svaz měst a obcí ČR. Partnerství pro budoucnost. [online]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/data/files/tisk-publikace/publikace-partnerstvi-pro-bud.pdf>. S. 5.

symbolického charakteru, daného společnou historií apod. V uvedeném případě se však spolupráce obcí míjí s výše uvedenými účely.

Partnerství bývají navazována spíše v příhraničních oblastech. V současné době díky zlepšujícím se dopravním možnostem však mohou navazovat přeshraniční spolupráci i obce vzdálenější od státních hranic. Důkazem mohou být některé země, které směřují partnerství ke vzdáleným rozvojovým zemím (např. Afrika), kde má uvedený typ spolupráce ale spíše charitativní rozměr.¹⁵⁶ Přeshraniční aktivity mohou navíc napomoci k aktivaci hospodářství v příhraničních oblastech, periferní oblasti totiž bývají často upozadřovány vůči centru, proto může docházet ke stagnaci rozvoje uvedeného území.¹⁵⁷

3.3.3. Postup při navazování partnerství

Následující podkapitola se zaměří na postup a principy, jež mohou obce využít k úspěšnému navázání přeshraničního partnerství.

Nejprve je pro obec důležité definovat oblasti, ve kterých chce spolupracovat – může jít např. o oblast kultury, školství, dopravní infrastruktury, životního prostředí, památkové péče, sportu, veřejné služby atd. Dále je pro obec nutné definovat, co může sama nabídnout – zdali má kulturní či historický potenciál, disponuje výhodnou geografickou polohou, příslušnou jazykovou vybaveností či finančními prostředky.

Dalším krokem je výběr vhodného partnera. Je důležité zjistit, zda má potencionální partnerská obec stejná očekávání, souhlasí s vymezenými oblastmi spolupráce a zda je spolupráce přínosná pro obě strany. Rovněž je podstatné, zdali je možné spolupráci udržet trvaleji – s ohledem na finanční prostředky, jazykovou bariéru či geografickou vzdálenost. Uvedené skutečnosti je možné ověřit na základě několika prvotních setkání nejen zastupitelů, ale i obyvatel či zájmových spolků. Obce rovněž mohou nejprve uzavřít tzv. memorandum, které je časově omezené. Pokud se spolupráce osvědčí, mohou aktéři přistoupit k podepsání partnerské smlouvy.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Příkladem zde může být partnerství mezi městy Vaasa (Finsko) a Morogoro (Tanzanie), jež bylo primárně navázáno z důvodu projektu zaměřeného na osiřelé děti a jejich umístování do rodin žijících ve městě Morogoro. Svaz měst a obcí ČR. Partnerství pro budoucnost. [online]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/data/files/tisk/publikace/publikace-partnerstvi-pro-bud.pdf>. S. 26.

¹⁵⁷ Galvasová, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007, s. 118-119.

¹⁵⁸ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbíрка praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 10-12.

K hledání vhodného partnera může být nápomocný např. SMO, který na svých internetových stránkách pravidelně zveřejňuje nabídky partnerství ze zahraničí.¹⁵⁹ Podobným způsobem fungují i webové stránky Rady evropských obcí a regionů, kde si dle zadaných kritérií (země, počtu obyvatel či témat spolupráce) mohou obce vyhledat potencionálního partnera.¹⁶⁰

Dalším krokem k úspěšnému partnerství je stanovení dlouhodobých i krátkodobých cílů a ovlivňování vývoje dlouhodobě udržitelné spolupráce – pravidelným setkáváním, pořádáním společných akcí, projektů atd. Pro potřeby trvalého partnerství může obec, pokud je personální kapacita dostačující, zřídit pracovní skupinu, jež udržuje kontakt s partnerem.

Pro rozšíření partnerské spolupráce do všech oblastí života obce je rovněž výhodné do uvedené aktivity zapojit i další subjekty – školy, neziskové organizace, zájmové organizace, podnikatele atd.

Nejdůležitějším aspektem je však zajištění finančních zdrojů. Pro některé obce může být nedostatek financí překážkou v navazování partnerské spolupráce. Ta může být financována nejen z rozpočtu obce, ale i ze sponzorství místních podniků a podnikatelů, z evropských (viz podkap. 3.2.2.) či jiných (viz podkap. 3.3.5.) dotačních programů atd.¹⁶¹

¹⁵⁹ Svaz měst a obcí ČR. Nabídky partnerství. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.partner-skamesta.cz/hledate-partnerska-mesta/nabidky-partnerstvi/default.aspx>.

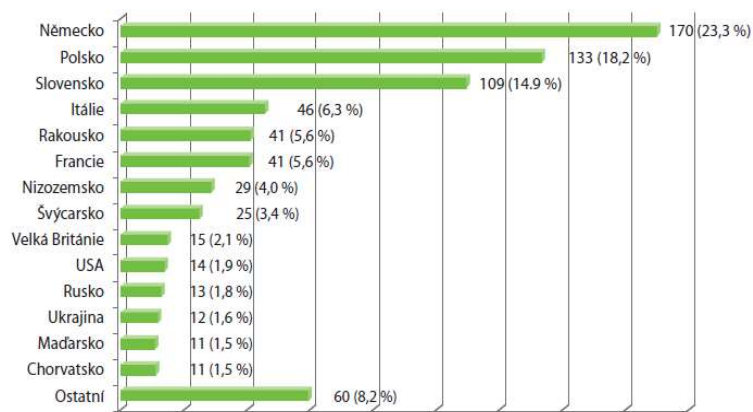
¹⁶⁰ Twinning.org. Search online request. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: http://www.twinning.org/en/find_a_partner#.XlejJShKhPY.

¹⁶¹ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbíрка praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 10.

3.3.4. Analýza partnerství obcí ČR

Jak již bylo zmíněno, paradiplomacie obcí ČR je jedním z prostředků uplatňování autonomie vůči státu. Navazování přeshraničního partnerství zaznamenalo logicky největší rozkvět po roce 1989 a dodnes je významnou součástí života municipalit. Následující podkapitola vychází z výzkumu SMO ČR, jehož cílem bylo zmapování partnerství českých samospráv a jejich současných trendů. Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření v roce 2011. Není však komplexní, neboť dotazníky vyplnily pouze tři čtvrtiny z celkového počtu obcí II. a III. typu a 19 % obcí I. typu. Výzkum je zde však uváděn proto, že některé výsledky, zejména pak geografická blízkost/vzdálenost partnerských obcí, budou porovnány s výsledky vlastního výzkumu paradiplomacie obcí Jihočeského a Plzeňského kraje. Dále je zde zajímavé sledovat období vzniku partnerství či oblasti spolupráce.

Graf č. 3: počet partnerství dle jednotlivých zemí – obce II. a III. Typu, stav 2011

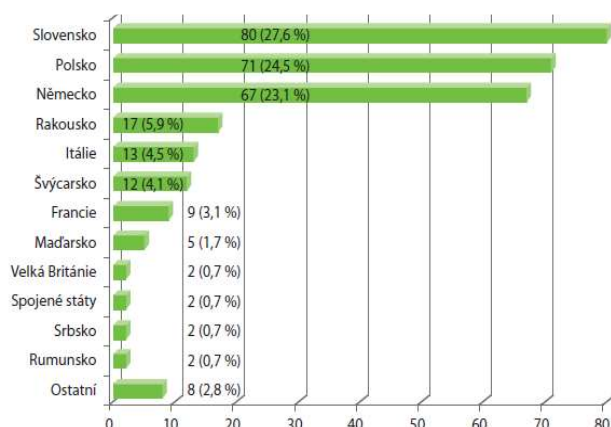
Zdroj: Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 12.

Podle uvedeného výzkumu SMO ČR obce II. a III. typu nejvíce spolupracují s obcemi sousedních zemí, tj. Německo, Polsko, Slovensko – dohromady tvoří více než polovinu z veškerých navázaných partnerství. Jak ukazuje graf č. 3, další ze sousedních zemí Rakousko tuto úvahu nepotvrdilo a umístilo se až za Itálií na pátém místě. Autoři výzkumu uvedenou skutečnost neodůvodňují. Lze se však domnívat, že nezájem o navazování interkomunální spolupráce se sousedním Rakouskem tkví mj. v dlouho sdílené historii, která měla a má negativní vliv na kvalitu česko-rakouských vztahů.

Zmíněna musí být i kauza jaderné elektrárny Temelín, která zapříčinila i řadu interkomunálních neshod.¹⁶²

Graf č. 4 znázorňující obce I. typu potvrzuje moji úvahu o navazování partnerství v geografické blízkosti – zde se na prvních místech umístily obce všech čtyř sousedních států, pouze v pozměněném pořadí.

Graf č. 4: počet partnerství dle jednotlivých zemí – obce I. Typu, stav 2011

Zdroj: Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 24.

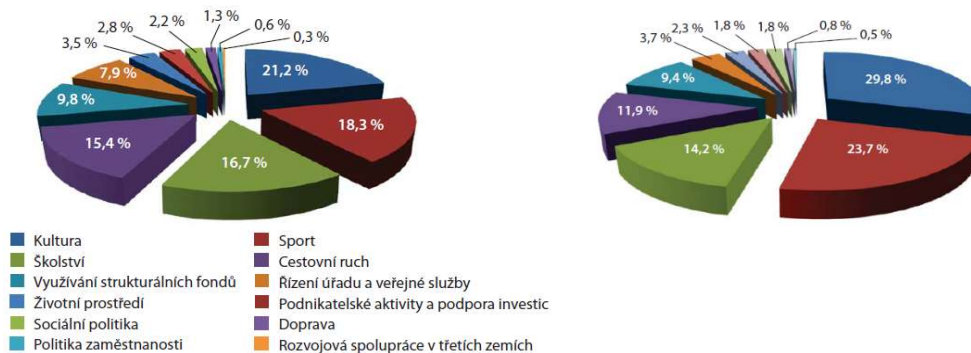
Dle výzkumu SMO ČR u všech třech typů obcí platí, že nejvíce partnerství bylo navázáno v rozmezí let 1990 až 2009. Do roku 1989 nebylo partnerství s obcemi jiných států de facto možné. S otevřením hranic v roce 1990 byla obcím uvedená možnost navrácena a ony jí hojně využívaly. Dalším impulsem pro navazování přeshraniční spolupráce byl vstup ČR do EU v roce 2004. Partnerství na komunální úrovni bylo jedním z nástrojů evropské integrace a obce rovněž díky členství mohly využívat rozličné možnosti finanční podpory, včetně předvstupních nástrojů a posléze samotných dotačních programů EU.

Oblasti a témata partnerské spolupráce se rovněž u všech třech typů obcí shodují (viz graf č. 5). Studie SMO ČR uvádí, že obce nejčastěji kooperují v oblasti kultury, sportu, školství a cestovního ruchu, jež u obcí II. a III. typu pokrývají 72 % veškeré přeshraniční

¹⁶² Kubatová Pitrová, Miroslava. Obnova česko-rakouských příhraničních vztahů na začátku 90. let 20. století: Případová studie obce Kamenný újezd. In: Valeš, Lukáš a Jiří Petráš a kol. Sametová revoluce v českých obcích, městech a regionech aneb, 25 let poté. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2014, s. 120-121.

spolupráce. U obcí I. typu je to 80 %. Nejméně se spolupráce zaměřuje na oblast životního prostředí, sociální politiky, dopravy, ekonomického rozvoje apod.¹⁶³

Graf č. 5: srovnání oblastí spolupráce obcí II. a III. typu (vlevo) a obcí I. typu (vpravo),

Zdroj: Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 22-25.

Kromě uvedeného dílčího výzkumu neexistují žádné jiné přehledy či statistiky věnující se paradiplomacii českých obcí.¹⁶⁴ V roce 2004 byl proveden výzkumný projekt pro potřeby Ministerstva zahraničních věcí ČR¹⁶⁵, věnoval se však pouze krajům a statutárním městům, proto jej pro účely diplomové práce nepovažuji za relevantní.

Dosavadní výzkum paradiplomacie se tak sestává z případových studií zaměřujících se na konkrétní kraj či obec (např. Dostál, Hloušek, Bodnárová, Řehák) a z teoretického vymezení paradiplomacie (např. Dostál, Kořan). Z uvedeného vyplývá, že v ČR chybí souhrnná studie paradiplomatických aktivit obcí ČR. SMO sice vede databázi partnerských obcí, jak však uvádí ve své publikaci, „town-twinning je velmi dynamickou oblastí a obce spontánně a nezávisle navazují nová partnerství bez toho, aby se musely někde registrovat, a je proto náročné vést aktuální přehledy“.¹⁶⁶

¹⁶³ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 18-25.

¹⁶⁴ Ani výzkum uváděný v této podkapitole však není možné považovat za komplexní kvůli nízkému počtu respondentů – 1 365 obcí z celkové počtu 6 258 obcí v ČR.

¹⁶⁵ Drulák, Petr. Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004.

¹⁶⁶ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 19.

3.3.5. Možnosti financování

Následující text sumarizuje širokou nabídku finanční podpory obcím pro navazování přeshraničního partnerství. Svaz měst a obcí ČR zmiňuje ve svých publikacích věnujících se dotačním možnostem pro obce a města kromě dotačních titulů EU několik mezinárodních projektů a fondů, ve kterých ČR figuruje.¹⁶⁷ Pro diplomovou práci jsou relevantní projekty a fondy, ze kterých mohou čerpat municipality Jihočeského a Plzeňského kraje, proto bude v následující části podkapitoly představen Mezinárodní visegrádský fond, Česko-německý fond budoucnosti, Fond partnerství v rámci Programu švýcarsko-české spolupráce a Fond EHP a Norska.

Mezinárodní visegrádský fond

Mezinárodní visegrádský fond byl založen v roce 2000 vládami zemí tzv. Visegrádské čtyřky (ČR, Maďarsko, Polsko a Slovensko) za účelem podpory těsnější spolupráce mezi uvedenými zeměmi. Fond každoročně disponuje částkou 8 mil. Eur (2 mil. Eur pro každou zemi). Od roku 2012 navíc fond spolupracuje s dalšími zeměmi, a to s Kanadou, Německem, Nizozemím, Jižní Koreou, Švédskem, Švýcarskem a Spojenými státy, které rovněž přispívají do rozpočtu. Vrcholným rozhodovacím orgánem je konference ministrů zahraničních věcí, jež je složena z ministrů zahraničních věcí zemí Visegrádské čtyřky a schází se minimálně jednou ročně v právě předsedající zemi.¹⁶⁸

V rámci fondu je možné zažádat o tři typy grantů – Visegrádské granty, Visegrádské+ granty a Strategické granty. Visegrádské granty jsou udělovány projektům, které se věnují vzájemné spolupráci minimálně tří zemí Visegrádské čtyřky, a to v oblastech vzdělávání mládeže, udržitelného rozvoje, podnikání, turismu, regionálního rozvoje či kultury. Žádat o grant mohou subjekty z nevládních sfér, občanských sdružení, místních a regionálních samospráv, univerzit, škol, vědeckých institucí apod. Granty mohou v některých případech pokrývat až 100 % nákladů projektu.

Rovněž Visegrádský+ a Strategický program se zaměřují na posilování smysluplné spolupráce mezi dotyčnými zeměmi. Visegrádský+ grant však navíc do této spolupráce

¹⁶⁷ Zmíněnými publikacemi SMO jsou „Současné trendy v partnerství měst a obcí ČR“ a „Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města“ Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/tiskovy-servis/publikace/default.aspx>.

¹⁶⁸ Visegrad Fund. About us. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.visegradfund.org/about-us/the-fund/>.

zahrnuje i země tzv. Východního partnerství¹⁶⁹ a země západního Balkánu. Témata Strategických grantů jsou každoročně blíže definována právě předsedající zemí – opět se však jedná o oblast spolupráce a rozvoje. Výše Strategického grantu je zpravidla 40 000 Eur.¹⁷⁰

V oblasti přeshraniční spolupráce jsou z Mezinárodního visegrádského fondu podporována partnerství municipalit z nejméně dvou států Visegrádské čtyřky. Finanční podpora je však omezena na obce, které se nacházejí maximálně 50 km od společných hranic.¹⁷¹

Česko-německý fond budoucnosti

Česko-německý fond budoucnosti vznikl za účelem prohlubování vztahů mezi ČR a Německem v roce 1997. Od svého vzniku aktivně podporuje obnovu památek, kulturu, poskytuje vysokoškolská stipendia apod. Co se týká přeshraniční spolupráce obcí, podporuje Fond především iniciativy k založení partnerství, dále sportovní a kulturní akce v rámci partnerství či jiná shromáždění jakéhokoliv druhu.

Hlavním orgánem fondu je správní rada. Je složena z osmi členů, vždy po čtyřech zástupcích z obou zemí, kteří jsou jmenováni ministrem zahraničí na dva roky. Při společném zasedání jednou za tři měsíce posuzuje rada žádosti o podporu projektů a rozhoduje o jejich financování. Kontrolním orgánem je zde dozorčí rada, která dohlíží na smysluplné nakládání s finančními prostředky fondu.¹⁷²

Fond partnerství – Program švýcarsko-české spolupráce

Švýcarský program finanční pomoci si klade za cíl snižování rozdílů v ekonomické a sociální oblasti mezi členskými státy EU, stejně jako snižování uvedených rozdílů mezi dynamicky se rozvíjejícími a stagnujícími regiony. Švýcarsko, usilující mj. o upevnění vztahů s EU, navázalo spolupráci s několika členskými státy¹⁷³ včetně ČR, proto v roce 2007 vznikl Program švýcarsko-české spolupráce. Ministerstvo financí ČR bylo

¹⁶⁹ Země Východního partnerství jsou: Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina.

¹⁷⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Mezinárodní visegrádský fond. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/visegrad/mezinarodni_visegradsky_fond_1.html.

¹⁷¹ Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>. S. 85-86.

¹⁷² Česko-německý fond budoucnosti. O nás. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.fondbudoucnosti.cz/o-nas/dozorci-rada/>.

¹⁷³ Program se zaměřuje na státy, které se staly členy EU v roce 2004 (ČR, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko) a 2007 (Bulharsko, Rumunsko).

pověřeno vedením Národní koordinační jednotky, jež odpovídá za realizaci, financování, kontrolu a hodnocení projektů v ČR.¹⁷⁴

Fond partnerství je zaměřen na posílení spolupráce mezi Švýcarskem a ČR či výměnu informací a zkušeností mezi oběma stranami. Oprávněnými žadateli o finanční podporu z fondu jsou instituce VS (tedy i místní samospráva, resp. obce), univerzity, školy, neziskové organizace, církevní organizace, profesní komory apod. Udělování dotací probíhá v cyklech. Pro období 2007-2017 bylo alokováno 5 mil. švýcarských franků. Podmínkou pro přidělení grantu je spolupráce se švýcarským partnerem na projektu.¹⁷⁵

Fond EHP a Norska

S podobným záměrem jako měl Program švýcarsko-české spolupráce vznikl Fond EHP¹⁷⁶ a Norska, prostřednictvím něhož usilují donátorské státy (Island, Lichtenštejnsko a Norsko) o vyrovnání socioekonomických rozdílů a o spolupráci v Evropě.

Programové období 2014-2021 je již třetím cyklem fondu a ČR v něm může čerpat z celkem 184,5 mil. Eur. Z uvedené alokace mají být podpořeny projekty z oblasti ochrany životního prostředí (zejm. projekty na zmírňování vlivů změn klimatu), dále projekty zabývající se opravou kulturních památek, současným uměním, zvyšováním kvality vzdělávání, profesním rozvojem učitelů, inkluzí menšin.¹⁷⁷ Pro diplomovou práci je zejména relevantní podpora bilaterální spolupráce mezi subjekty VS ČR a výše zmíněnými donátorskými státy. Zde jsou podporovány aktivity (např. semináře, workshopy, konference, pracovní jednání, studijní a pracovní cesty atd.) vedoucí ke vzniku nových partnerství nebo k podpoře těch stávajících. Pro podporu bilaterální spolupráce je vyhrazeno 3,69 mil. Eur.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Program švýcarsko-české spolupráce. Kdo jsme. [online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.swiss-contribution.cz/cs/zakladni-informace/kdo-jsme>.

¹⁷⁵ Program švýcarsko-české spolupráce. Fond partnerství. [online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.swiss-contribution.cz/cs/bezpecnost-stabilita-a-podpora-reforem/iniciativy-regionalniho-rozvoje/fond-partnerstvi/zakladni-informace>.

¹⁷⁶ Evropský hospodářský prostor.

¹⁷⁷ Fondy EHP a Norska. In: Youtube [online]. 11. 3. 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p5171tsvTuA>. Kanál uživatele Fondy EHP a Norska.

¹⁷⁸ Fondy EHP a Norska. Bilaterální spolupráce. [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/bilateralni-spoluprace>.

4. Paradiplomacie obcí Jihočeského kraje

Po uvedení teoretického základu paradiplomacie bude již pozornost věnována vlastnímu výzkumu. Nejprve budou podány stručné informace o Jihočeském kraji a jeho sídelní struktuře. Protože od roku 2001 jsou kraje novým aktérem mezinárodní spolupráce, budou rovněž popsány zahraniční vztahy uvedeného kraje. Poté již bude analyzován stav navázaných partnerství obcí a bude předložen přehled partnerů dle jednotlivých zemí.

4.1. Jihočeský kraj

Jihočeský kraj je svou rozlohou (10 056 km²) po Středočeském kraji druhý největší kraj v ČR. Sousedí s kraji Plzeňským, Středočeským, Jihomoravským a Krajem Vysočina. Na své jižní hranici sousedí s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo. Je tvořen sedmi okresy – okres České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Krajským městem jsou České Budějovice.

Oproti ostatním krajům je zde nejnižší hustota zalidnění (63,3 obyvatel na 1 km² oproti celorepublikovému průměru 133,2 obyvatel na 1 km²). Existují však značné rozdíly v hustotě zalidnění v centrálních oblastech, kde je větší hustota než v příhraničních částech kraje.¹⁷⁹

Jihočeský kraj není bohatý na nerostné suroviny a ani průmyslová výroba zde není významná, proto se kraj koncentruje spíše na cestovní ruch a zemědělství. Turisty láká velké množství historických pamětihodností, např. státní hrad a zámek v Českém Krumlově (který je zapsána do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO), státní zámky Hluboká nad Vltavou, Orlík, Červená Lhota, zámky Zvíkov a Landštejn, lidová architektura v Holašovicích (jež je rovněž zařazen mezi památky UNESCO) apod. Snaha o zachování přírodního prostředí vedla ke zřízení Národního parku Šumava či chráněných krajinných oblastí, např. Třeboňsko a Blanský les.

Pro zahraniční partnery může být zajímavá přítomnost několika vysokých škol v kraji – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Vysoká škola evropských a regionálních studií či Filmová

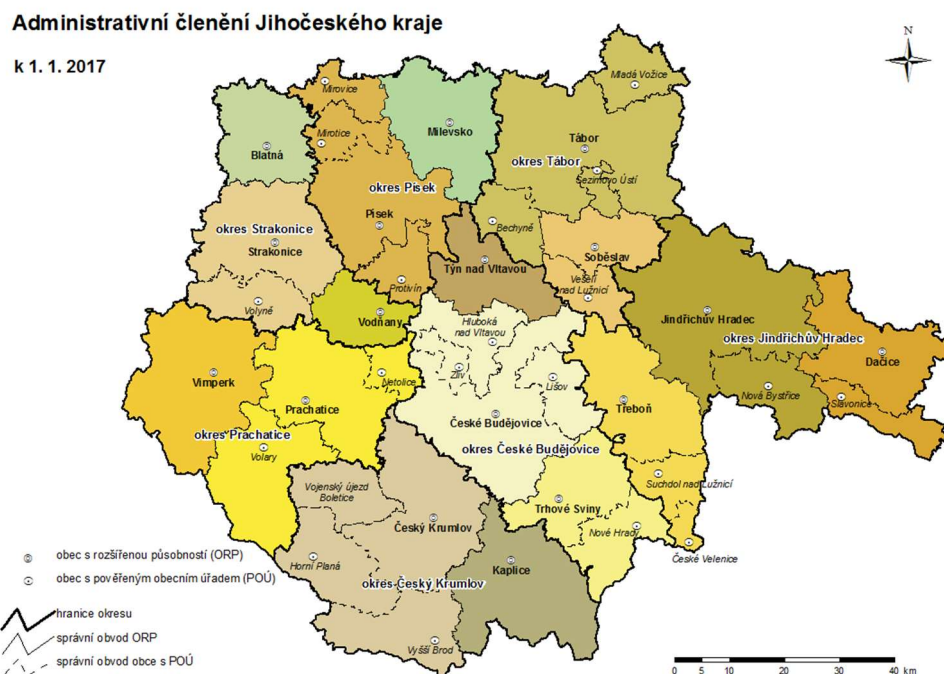
¹⁷⁹ Jihočeský kraj. Program rozvoje Jihočeského kraje 2014-2020. Příloha č. 3 socioekonomický profil Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: [https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=96472&par\[view\]=0](https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=96472&par[view]=0). S. 4-6.

akademie Miroslava Ondříčka v Písku. Výhodou kraje je rovněž jeho strategická poloha v mezinárodní dopravě na ose sever-jih, kterou však degraduje absence napojení kraje na evropskou síť dálnic.¹⁸⁰

4.1.1. Administrativní členění

Jak již bylo výše zmíněno, Jihočeský kraj je členěn do sedmi okresů (viz obrázek č. 4). V kraji bylo dále zřízeno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 37 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Obr. č. 4: administrativní členění Jihočeského kraje

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/administrativni-cleneni-jihoceskeho-kraje>.

V současné době je kraj tvořen 624 obcemi, z čehož je 56 měst a 23 městysů. Jak dokládá tabulka č. 6, je zde nadprůměrný počet malých obcí, tj. s méně než 500 obyvateli. Malé obce tvoří cca 70 % z celkového počtu obcí, žije zde však pouze 14, 5 % obyvatel z celkového počtu 640 196 v kraji. Naopak nejvíce obyvatel je soustředěno v bývalých okresních městech. Vlivem suburbanizace se však obyvatelstvo stěhuje

¹⁸⁰ RIS. O kraji - Jihočeský kraj. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>.

z větších měst do přilehlých satelitních sídel, proto se počet obyvatel ve větších městech za posledních deset let snížil.¹⁸¹

Tab. č. 6: klasifikace obcí Jihočeského kraje dle počtu obyvatel

Číselná kategorie	Počet obcí v Jihočeském kraji
Do 199 obyvatel	231
200 až 499 obyvatel	205
500 až 999 obyvatel	87
1 000 až 1 999 obyvatel	49
2 000 až 4 999 obyvatel	31
5 000 až 9 999 obyvatel	14
10 000 až 19 999 obyvatel	2
20 000 až 49 999 obyvatel	4
50 000 až 99 999 obyvatel	1
Nad 100 000 obyvatel	0

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací: Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2018. [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

4.1.2 Paradiplomacie Jihočeského kraje

Jak bylo zmíněno v podkapitole 2.2.1., i kraje mohou navazovat spolupráci se substátními jednotkami jiných států.¹⁸² Pro aktivní přeshraniční spolupráci je jistě nespornou výhodou příhraniční charakter Jihočeského kraje. Kraj aktivně rozvíjí svá přeshraniční partnerství již od svého faktického zřízení v roce 2000. Nejužší formu spolupráce udržuje se sousedními zeměmi – Rakouskem a Německem, pomocí které se snaží zmírnit nevýhody příhraniční polohy, zlepšit životní podmínky obyvatel periferií a spolupracovat v oblasti cestovního ruchu, dopravy, vzdělání, kultury apod.¹⁸³

Jihočeský kraj má následující zahraniční partnery:

- Německo – vládní obvody Dolní Bavorsko a Horní Falc,
- Rakousko – spolkové země Dolní Rakousko a Horní Rakousko, město Vídeň,

¹⁸¹ Jihočeský kraj. Program rozvoje Jihočeského kraje 2014-2020. Příloha č. 3 socioekonomický profil Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: [https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=96472&par\[view\]=0](https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=96472&par[view]=0). S. 4-6.

¹⁸² ČESKO. § 28 Zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). Ze dne 15. května 2000.

¹⁸³ Jihočeský kraj. Program rozvoje Jihočeského kraje 2014-2020. Příloha č. 3 socioekonomický profil Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: [https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=96472&par\[view\]=0](https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=96472&par[view]=0). S. 62.

- Slovensko – Košický samosprávný kraj,
- Švýcarsko – kanton Bern,
- Francie – region Pays de la Loire,
- Čína – provincie Tianjin a Henan,
- Kanada – město Lethbridge,
- Vietnam – provincie Lam Dong, Binh Thuan a Dak Lak,
- Rusko – Sverdlovská oblast,
- Norsko – městské samosprávné území Tromso.¹⁸⁴

V roce 2016 se konalo první Fórum partnerských regionů Jihočeského kraje, které se pro úspěšnost konalo znovu v roce 2018. Jednalo se o setkání partnerů kraje a představení mezinárodních projektů zúčastněných regionů formou seminářů, prezentací či diskuzí.

V roce 2015 bylo založeno Grémium 2+6, tedy další forma spolupráce s cílem zefektivnění přeshraniční komunikace, které je složeno z šesti ředitelů krajských, resp. zemských úřadů Jihočeského kraje, Horního Rakouska, Dolního Rakouska, města Vídně, Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina. Grémia se rovněž účastní velvyslanci Rakouska a ČR.¹⁸⁵

Jihočeský kraj má, resp. mělo své zastoupení i v EU prostřednictvím tzv. Evropské kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu. Vznikla v roce 2004 za účelem propagování kraje a hájení jeho zájmů u evropských institucí, zejm. u Evropské komise, Evropského parlamentu a Výboru regionů.¹⁸⁶ Z důvodu velkých finančních nákladů na provoz kanceláře bylo rozhodnuto o zřízení společné kanceláře krajů Jihočeského a Královehradeckého. Dohoda o spolupráci při zřizování a provozování společného stálého zastoupení při EU mezi zmíněnými kraji byla uzavřena na dobu určitou – do konce roku 2016. Poté se kraje po společné dohodě rozhodly dohodu neprodloužit a ukončit činnost kanceláře, a to z důvodu velké finanční zátěže, poklesu významu kanceláří a přechodu z regionálních operačních programů (ROP) na integrovaný operační program (IROP) v období let 2014-2020, jenž je řízen Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Evropská

¹⁸⁴ Jihočeský kraj. Partneři Jihočeského kraje v zahraniční spolupráci. [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/333/partneri_jihoceskeho_kraje_v_zahranicni_spolupraci.htm.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Krečmanová, Barbora. „Zahraníční politika“ vyšších územně samosprávných celků v České republice. Ochrana a Bezpečnost. 2014, č. 1, s. 24-28.

kancelář Jihočeského a Královehradeckého kraje tedy zanikla a představitelé obou krajů nyní hledají jinou formu zastoupení v EU.¹⁸⁷

Za zahraniční vztahy kraje zodpovídá oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Kanceláře hejtmána, které zároveň spravuje tzv. individuální dotace pro subjekty na území Jihočeského kraje (obce, školy, univerzity, neziskové organizace, spolky apod.). Uvedené subjekty mohou z uvedených dotací čerpat prostředky pro pořádání aktivit přeshraničního charakteru.¹⁸⁸

4.2. Paradiplomacie obcí Jihočeského kraje

Z mého uceleného průzkumu vyplynulo, že z celkového počtu 624 obcí v Jihočeském kraji navázalo partnerství 72 obcí, tj. 11,5 % (stav k 1. 5. 2019). Nejvíce municipalit s alespoň jedním přeshraničním partnerem se nachází v okresech Český Krumlov a Prachatice, dále České Budějovice a Strakonice.¹⁸⁹ Nejméně jich je v okrese Písek. Jak je patrné z tabulky č. 7, nejvíce obcí s alespoň jedním zahraničním partnerem spadá do kategorie obcí 2 000 až 4 999 obyvatel. Avšak ani počet obcí v kategorii 200 až 499 obyvatel není zanedbatelný – zde navázalo přeshraniční spolupráci čtrnáct municipalit (celkem má tedy 17 malých obcí zahraničního partnera).

Obce s méně než tisíci obyvateli nenavázaly více než jedno přeshraniční partnerství. Výjimku tvoří pouze 3 obce, a to Libějovice v okrese Strakonice (kategorie 200 až 499 obyvatel), která má čtyři partnery, dále Věžovatá Pláň v okrese Český Krumlov (kategorie do 199 obyvatel) a Chelčice v okrese Strakonice (kategorie 200 až 499 obyvatel), které mají po dvou zahraničních partnerech. Nejvíce partnerů má město Prachatice, a to celkem osm – Impruneta (Itálie), Ignalia (Litva), Mauthausen (Rakousko), Zvolen (Slovensko), Grainet (Německo), Waldkirchen (Německo), Rogačevo (Bělorusko) a Terra del Sole (Itálie).

¹⁸⁷ Jihočeský kraj. Návrh usnesení o ukončení činnosti společného stálého zastoupení Jihočeského kraje a Královehradeckého kraje při EU z 16. února 2017. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/i/usneseni_files/Zastupitelstvo/2017-02-16/Navrhy/6-ZK-17.doc

¹⁸⁸ Jihočeský kraj. Vnější vztahy a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/14/zahranicni_vztahy_kraje.htm.

¹⁸⁹ Kompletní přehled obcí Jihočeského kraje se zahraničními partnery nabízí příloha č. 1.

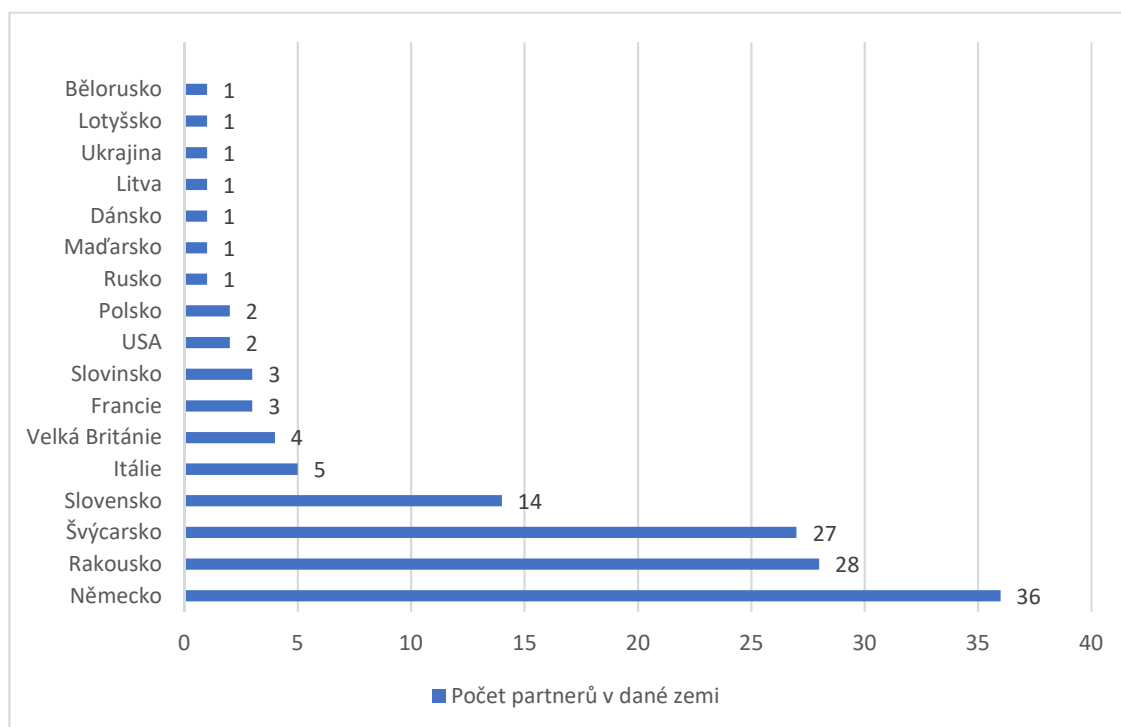
Tab. č. 7: počet obcí s min. jedním zahraničním partnerem dle klasifikace na základě počtu obyvatel

Číselná kategorie	Počet obcí s min. jedním partnerem
Do 199 obyvatel	3
200 až 499 obyvatel	14
500 až 999 obyvatel	7
1 000 až 1 999 obyvatel	15
2 000 až 4 999 obyvatel	16
5 000 až 9 999 obyvatel	10
10 000 až 19 999 obyvatel	2
20 000 až 49 999 obyvatel	4
50 000 až 99 999 obyvatel	1
Nad 100 000 obyvatel	0

Zdroj: vlastní výzkum a na základě informací: Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2018. [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

Je rovněž zajímavé sledovat navázaná partnerství dle jednotlivých zemí. Nejvíce partnerů pochází ze sousedního Německa a Rakouska, dále pak ze Švýcarska a Slovenska. Objevují se zde však i vzdálenější země jako jsou USA, Bělorusko, Lotyšsko, Rusko apod.

Graf č. 6: partneři obcí Jihočeského kraje dle země

Zdroj: vlastní zpracování na základě provedeného výzkumu.

5. Paradiplomacie obcí Plzeňského kraje

Obdobně jako byla v kapitole 4 determinována paradiplomacie obcí Jihočeského kraje, bude nyní pozornost věnována přeshraničním aktivitám obcí Plzeňského kraje. Nejprve bude kapitola stručně informovat o Plzeňském kraji, jeho sídelní struktuře a zahraničních aktivitách. Poté se již bude zabývat navázanými přeshraničními partnerstvími obcí Plzeňského kraje a na základě grafů bude uvedená problematika analyzována.

5.1. Plzeňský kraj

Svou rozlohou 7 649 km² je Plzeňský kraj třetí největší kraj v ČR, avšak hustotou zalidnění (75,6 obyvatel na km²) se řadí až na deváté místo. Na západní hranici sousedí s Německem. Sousedními českými regiony jsou kraje Karlovarský, Středočeský a Jihočeský. Krajským městem je Plzeň. Kromě okresu Plzeň-město jsou dalšími okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Rokycany a Tachov.

Kraj disponuje zásobou nerostných surovin (černé uhlí, vápenec apod.), dále se soustřeďuje především na zemědělství a cestovní ruch. K významným potravinářským podnikům patří Plzeňský Prazdroj a.s. založený v roce 1842. Mezi prosperující průmyslové odvětví v kraji se řadí především strojírenství, jež je spojováno hlavně se jménem Škoda.

Pro turisty je atraktivní Národní park Šumava či další tři chráněné krajinné oblasti – Český les a Slavkovský les. V kraji se nachází státní zámek Manětín, Horšovský Týn, Kozel, Nebílovy, dále klášterní komplex v Plasích a Kladrubech. Nejstarší český královský hrad Radyně či největší hradní zřícenina v ČR Rabí. Rovněž město Plzeň nabízí řadu historických památek. Pro účely rekreace je možné využít četné turistické a cyklistické stezky, Konstantinovy lázně apod.

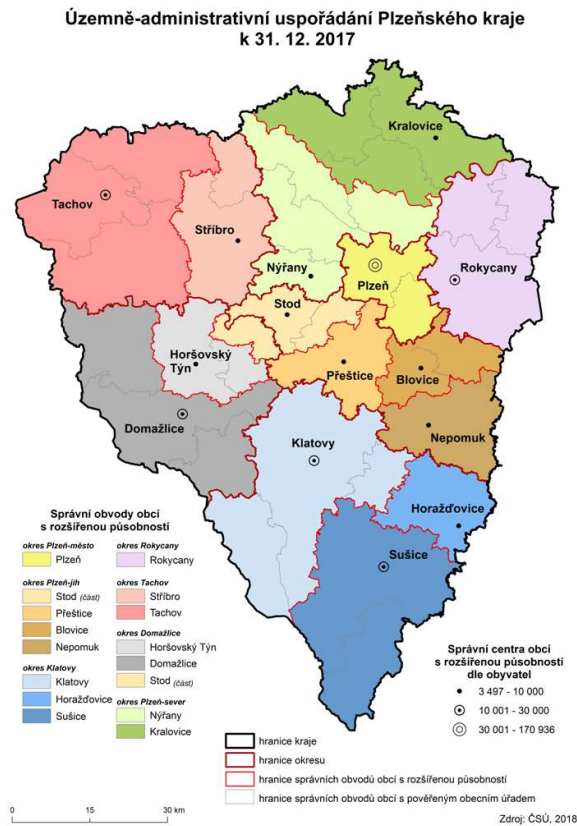
Pro přeshraniční spolupráci je výhodná příhraniční poloha kraje. Kraj je napojen na dálnici D5 vedoucí z Prahy do Bavorska. Spojení se sousední zemí rovněž zajišťuje železniční doprava.¹⁹⁰

¹⁹⁰ BusinessInfo.cz. Charakteristika Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-plzensky-kraj-2216.html>.

5.1.1. Administrativní členění

Plzeňský kraj je členěn do sedmi okresů (viz obrázek č. 5). Počet obcí v kraji je 501, z toho 15 obcí s rozšířenou působností a 35 obcí s pověřeným obecním úřadem. Nachází se zde 57 měst a 12 městysů.

Obr. č. 5: administrativní členění Plzeňského kraje

Zdroj: <https://www.czso.cz/documents/10180/59566324/13005118k01.png/ce1f98a0-6aff-45e7-9801-3d0758771b01?version=1.1&t=1527768656340>.

V kraji je velikostní nevyváženost sídelní struktury. Jak ukazuje tabulka č. 8, více než polovina všech obcí má méně než 500 obyvatel (65,7 % obcí) a téměř zde chybí města střední velikosti, tj. s více než 20 tisíci obyvateli. Třetina obyvatelstva je koncentrována v Plzni, nadprůměrnou hustotu zalidnění oproti zbytku kraje vykazují i města Klatovy, Domažlice, Tachov, Stříbro, Sušice a Horažďovice.¹⁹¹

¹⁹¹ Moderní obec. Program rozvoje Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/program-rozvoje-plzenskeho-kraje/>.

Tab. č. 8: klasifikace obcí Plzeňského kraje dle počtu obyvatel

Číselná kategorie	Počet obcí v Plzeňském kraji
Do 199 obyvatel	165
200 až 499 obyvatel	164
500 až 999 obyvatel	81
1 000 až 1 999 obyvatel	47
2 000 až 4 999 obyvatel	29
5 000 až 9 999 obyvatel	9
10 000 až 19 999 obyvatel	4
20 000 až 49 999 obyvatel	1
50 000 až 99 999 obyvatel	0
Nad 100 000 obyvatel	1

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací: Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2018. [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

5.1.2. Paradiplomacie Plzeňského kraje

Stěžejní pro první kontakty Plzeňského kraje se zahraničím bylo navázání spolupráce s bavorskými vládními obvody Horní Falcí a Dolním Bavorskem v roce 2001. Pro prohloubení kooperativních vztahů byly ustanoveny pracovní skupiny zabývající se tématy, jako je např. hospodářství, cestovní ruch, doprava, ochrana životního prostředí, zemědělství či interkomunální spolupráce. Rovněž jsou pravidelně pořádány regionální konference, střídavě na české a německé straně. Dokladem živé spolupráce je např. pravidelně pořádaná a mezi veřejností velmi oblíbená a navštěvovaná akce s názvem Treffpunkt. Jedná se kulturní festival, který se koná jednou ročně v Plzni a Regensburgu.¹⁹²

Od uvedené doby navázal kraj několik dalších partnerství:

- Itálie – provincie Bergamo,
- Velká Británie – hrabství Northamptonshire,
- Čína – provincie Zhejing,
- Francie – region Franche-Comté,
- Rusko – Sverdlovská oblast,
- Rumunsko – župa Caraş-Severin,

¹⁹² Treffpunkt. O platformě. [online]. [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://treffpunkt.cz/cs/about>.

- Chorvatsko – Bjelovarsko-bilogorská župa,
- Kazachstán – Východokazašská oblast,
- Vietnam – město se statutem provincie Can Tho.

Plzeňský kraj oproti Jihočeskému stále provozuje svou Evropskou kancelář v Bruselu, která prosazuje zájmy kraje v evropských institucích a monitoruje evropskou politiku. Vznikla v roce 2006 jako detašované pracoviště krajského úřadu a je aktivní dodnes.¹⁹³

5.2. Paradiplomacie obcí Plzeňského kraje

Plzeňský kraj má sice o 123 obcí méně než kraj Jihočeský, procentuálně však počet zahraničních partnerů u obcí vychází stejně – z 501 municipalit jich 58 navázalo přeshraniční spolupráci, tj. 11,5 %.¹⁹⁴ Nejvíce municipalit s alespoň jedním zahraničním partnerem se nachází v okrese Klatovy, dále pak v okrese Domažlice a Rokycany. Tabulka č. 9 dokládá, že nejvíce obcí s alespoň jedním zahraničním partnerem spadá do kategorie 1 000 až 1 999 obyvatel, dále do kategorie 500 až 999 obyvatel.

Tab. č. 9: počet obcí s min. jedním zahraničním partnerem dle klasifikace na základě počtu obyvatel

Číselná kategorie	Počet obcí s min. jedním partnerem
Do 199 obyvatel	2
200 až 499 obyvatel	5
500 až 999 obyvatel	14
1 000 až 1 999 obyvatel	15
2 000 až 4 999 obyvatel	9
5 000 až 9 999 obyvatel	8
10 000 až 19 999 obyvatel	3
20 000 až 49 999 obyvatel	1
50 000 až 99 999 obyvatel	0
Nad 100 000 obyvatel	1

Zdroj: vlastní výzkum a na základě informací: Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2018. [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

¹⁹³ Plzeňský kraj. Zahraniční vztahy Plzeňského kraje [online]. [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/en/kategorie/zahranicni-vztahy>.

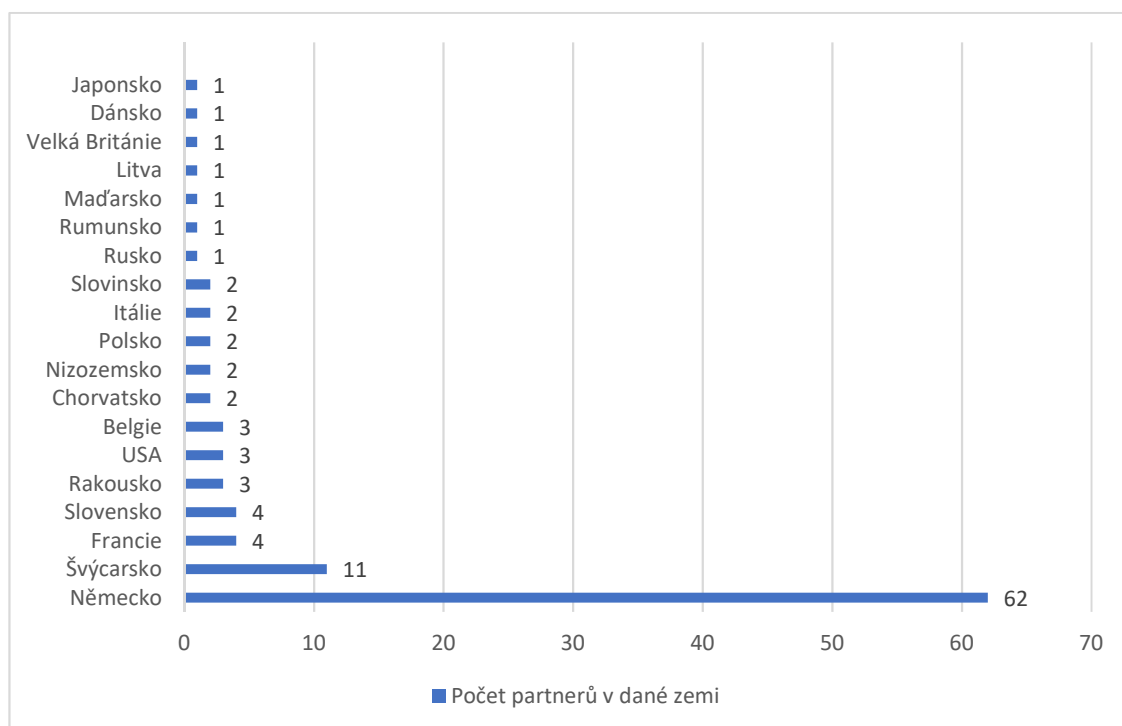
¹⁹⁴ Kompletní přehled obcí Plzeňského kraje se zahraničními partnery nabízí příloha č. 2.

Nízký počet středně velkých obcí nad 20 tis. obyvatel se odráží i zde, neboť v této kategorii mají pouze Klatovy partnerskou obec (resp. čtyři partnerské obce) a dále jen Plzeň, která spadá do kategorie nad 100 tis. obyvatel.

Všechny malé obce, které navázaly přeshraniční spolupráci, nemají více než jednoho partnera. Nejvíce partnerů mají města Nepomuk (kategorie 2 000 až 4 999 obyvatel), Stříbro (kategorie 5 000 až 9 999 obyvatel) a Plzeň, a to 7 zahraničních partnerů.

I v případě obcí Plzeňského kraje platí, že nejvíce navazují partnerství s obcemi sousední země (viz graf č. 7) – Německo zde zcela převažuje nad ostatními zeměmi, jako je Švýcarsko, Francie, Slovensko, Rakousko apod. Opět se zde objevují i vzdálenější země, např. Japonsko, USA, Litva a Belgie.

Graf č. 7: partneři obcí Plzeňského kraje dle zemí

Zdroj: vlastní zpracování na základě provedeného výzkumu.

6. Srovnání paradiplomacie obcí Jihočeského a Plzeňského kraje

Po důsledném sběru dat u všech obcí obou krajů a dílčím představení jejich přeshraničních aktivit budou následně shrnuty výsledky výzkumu partnerství obcí Jihočeského a Plzeňského kraje ve vzájemném srovnání. Pozornost bude věnována především porovnání stavu navázaných partnerství, dále komparaci výsledků vlastního výzkumu s analýzou SMO věnující se paradiplomacii obcí ČR (zmiňované v podkap. 3.3.4.).

I přestože má Plzeňský kraj o 123 obcí méně, zůstává procentuální počet obcí s minimálně jedním zahraničním partnerem u obou krajů stejný – 11,5 %. Uvedený počet dokazuje, že přeshraniční meziobecní spolupráce v obou krajích není příliš četná. Důvodem může být velký podíl malých obcí, u kterých je oproti větším městům předpoklad nedostatečných finančních zdrojů a institucionální kapacity či jazykové bariéry.

Dále se ukázalo, že nejvíce partnerství nemusejí navazovat pouze obce v příhraničních okresech (z důvodu geografické blízkosti) – dokladem je zde okres Strakonice s druhým nejvyšším počtem obcí s partnerskou spoluprací v Jihočeském kraji (dvanáct obcí).¹⁹⁵ V Plzeňském kraji však uvedený jev platí – zde hraničí se sousedním Německem přímo přiléhají okresy Domažlice, Klatovy a Tachov, které mají zároveň nejvíce obcí s partnerem (14, 17 a 12 obcí).

Je rovněž zajímavé sledovat počet tzv. malých municipalit se zahraničním partnerem. V Jihočeském kraji 17 malých obcí navázalo alespoň jednu partnerskou spoluprací v zahraničí a v Plzeňském 7. V kontextu celkového počtu obcí obou krajů považují uvedené číslo za zanedbatelné.

Jak již bylo výše zmíněno, v Plzeňském kraji je malý počet obcí nad 20 tis. obyvatel. V kategorii 20 000-49 999 je pouze jedna obec a další je umístěna až v kategorii nad 100 000 obyvatel, a to krajské město Plzeň. Ovšem ani v Jihočeském kraji není tento počet významný – zde jsou pouze čtyři obce ve velikostní kategorii 20 000-49 999 obyvatel a jedna obec v kategorii 50 000-99 999 obyvatel, a to krajské město České Budějovice. Všechny zmiňované obce na 20 tis. obyvatel v Plzeňském i Jihočeském kraji mají více než jednoho zahraničního partnera.

¹⁹⁵ V Jihočeském kraji hraničí přímo přiléhá okres Prachatice, Český Krumlov, České Budějovice a Jindřichův Hradec.

U obou krajů se potvrdilo, že pakliže internacionální partnerství jihočeských a plzeňských obcí vznikají, poté nejvíce s municipalitami sousedních států – v případě Jihočeského kraje s obcemi Německa a Rakouska, v případě Plzeňského kraje se jedná o německou stranu.

Je však nutné poukázat na vysoký počet navázaných partnerských spoluprací jihočeských municipalit s obcemi švýcarského kantonu Bern, jež souvisí s počátky navazování prvních kontaktů se zahraničím v 90. letech 20. století. Jednalo se o zcela ojedinělou situaci, při které první návrhy na navazování partnerské spolupráce v zahraničí, navzdory autonomii obcí v otázce paradiplomacie, byly učiněny shora – iniciovaly je tehdejší okresní úřady. První zahraniční kroky však překvapivě nebyly směřovány k sousedním zemím, jak by se kvůli geografické blízkosti předpokládalo, nýbrž ke Švýcarsku. Švýcarská strana, resp. německy mluvící kanton Bern, projevila zájem o spolupráci s českými obcemi, a tak v roce 1991 započala jednání o navázání partnerství a byla podepsána Dohoda o vzájemné spolupráci mezi kantonem Bern a Jihočeským regionem.¹⁹⁶ Nejprve tedy měla dohoda na české straně zahrnovat pouze osm okresů pozdějšího Jihočeského kraje (včetně okresu Pelhřimov), zahrnovala však i okresy dnešního Plzeňského kraje a kraje Vysočina. Dohoda se koncentrovala především na spolupráci obcí a s tím související podporu obecních samospráv, řešení problémů organizace obce a na iniciování výměny zkušeností mezi oběma stranami. Je nutné podotknout, že obce se samy na výběru partnera nepodílely, pouze vyjádřily zájem a následně byly informovány o přiřazení partnera na základě určitých podobností (např. počtu obyvatel). Další navazování partnerství již takto organizována nebyla.¹⁹⁷

Jak již bylo zmíněno, v ČR neexistuje žádný ucelený přehled ani studie o paradiplomacii českých obcí. Uvedená aktivita je totiž zcela v rukou jednotlivých municipalit a není povinností navázání partnerství hlásit u jiných orgánů či institucí. V podkap. 3.3.4 byl představen výzkum SMO ČR z roku 2011, který se nejvíce přiblížil k analýze paradiplomacie českých municipalit a jejich současných trendů. Je ovšem již 8 let starý a může být z hlediska vývoje ve VS považován za mírně zastaralý. Ani on není komplexní, neboť na dotazníkové šetření odpověděly pouze tři čtvrtiny obcí II. a III. typu a 19 % obcí

¹⁹⁶ Kraje ještě v uváděné době neexistovaly.

¹⁹⁷ Kubatová Pitrová, Miroslava. Obnova česko-rakouských příhraničních vztahů na začátku 90. let 20. století: Případová studie obce Kamenný újezd. In: Valeš, Lukáš a Jiří Petráš a kol. Sametová revoluce v českých obcích, městech a regionech aneb, 25 let poté. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2014, s. 112–115.

I. typu. Je však zajímavé a podnětné jeho dílčí zjištění porovnávat s uceleným výzkumem v Jihočeském a Plzeňském kraji, kde údaje byly zjištěny u všech obcí.

Oba výzkumy se shodují, že nejvíce partnerství je navazování s municipalitami sousedních zemí. Lze tedy vyvodit, že geografická blízkost sehrává v paradiplomatičtých aktivitách obcí zásadní roli. Ze studie SMO ČR vyšlo najevo, že obecně české obce nejvíce navazují partnerství s obcemi v Německu, Polsku, Slovensku a Rakousku, dále pak v Itálii, Francii, Nizozemí apod.¹⁹⁸ Švýcarsko se v celorepublikovém průzkumu neobjevuje tak často jako v případě Jihočeského a Plzeňského kraje, což lze vysvětlit výše zmíněnou Dohodou o vzájemné spolupráci mezi kantonem Bern a Jihočeským regionem, ke kterému se připojily i okresy Plzeňského kraje.

V úvodu kapitoly byly stanoveny tři hypotézy. Bylo předpokladem, že:

- 1) Obce Jihočeského kraje navazují převážně interkomunální partnerství s rakouskými obcemi.
- 2) Obce Plzeňského kraje navazují převážně interkomunální partnerství s německými obcemi.
- 3) Malé obce Jihočeského a Plzeňského kraje interkomunální partnerství nenavazují.

První dvě hypotézy souvisejí s geografickou blízkostí sousedních států, jež se ukázala být v případě přeshraničního partnerství nespornou výhodou. Pro udržování dobré partnerské spolupráce jsou důležitá častá setkávání zastupitelů obou obcí, ale i obyvatel či zájmových spolků. V rámci partnerství jsou často uskutečňovány výměny studentů, jsou pořádány sportovní turnaje, kulturní akce apod. Navázání partnerské spolupráce s obcí v geografické blízkosti je proto výhodné zejména v případě pravidelného organizování podobných aktivit, neboť mj. dojde ke snížení cestovních nákladů.

Nejvíce partnerů municipalit Jihočeského kraje pochází z Německa. Tvoří 27,5 % z celkového počtu partnerů všech zemí. Ani počet rakouských partnerů není zanedbatelný (21,4 %), není však nejvyšší, proto se hypotéza č. 1. nepotvrdila. Je však nutné upozornit na skutečnost, že i Německo sousedí s Jihočeským krajem, proto se zde potvrzuje výhoda geografické blízkosti při navazování interkomunálního partnerství.

¹⁹⁸ Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>. S. 20-25.

Počet navázaných partnerství obcí Plzeňského kraje v sousedním Německu s 58 % výrazně převýšil počet partnerství z ostatních zemí. Další jsou švýcarské obce, které tvoří 10,2 % z celkového počtu přeshraniční spolupráce, francouzské a slovenské municipality 3,73 %, rakouské 2,8 %. Hypotéza č. 2 se zde tedy potvrdila. Nejvíce navázaných interkomunálních partnerství obcí Plzeňského kraje jsou německé obce.

Poslední hypotéza předpokládala, že malé obce (tj. do 500 obyvatel) interkomunální partnerství nenavazují. Je velmi zajímavé zjištění, že hypotéza č. 3 se nepotvrdila. V Jihočeském kraji navázalo alespoň jedno zahraniční partnerství 17 malých obcí. V Plzeňském kraji bylo z celkového počtu 58 interkomunálních partnerství 7 partnerství, které uzavřely tzv. malé obce a představují 12 % podíl.

ZÁVĚR

Předkládaná diplomová práce se zabývala přeshraničním partnerstvím obcí Jihočeského a Plzeňského kraje, pro které se v 80. letech 20. století vžil pojem paradiplomacie. Paradiplomacie obcí na českém území spadá do jejich samostatné působnosti a uvedené aktivity nepodléhají nahlašovací povinnosti u jiných orgánů či institucí VS. I to je jeden z důvodů, proč dosud neexistoval žádný souhrnný přehled či ucelená statistika o dané problematice. Pro vypracování diplomové práce byl tedy nutný vlastní výzkum, sběr dat a kontaktování 572 obcí v Jihočeském kraji a 500 obcí v Plzeňském kraji. Samotný sběr dat probíhal 10 měsíců.

Výzkum zahraničních vztahů substátních jednotek je úzce spjat i s evropskou integrací. EU a Rada Evropy vnímají paradiplomacii jako jeden z prostředků rozvoje regionů a municipalit, proto uvedené aktivity podporují, zejm. prostřednictvím řady dotačních titulů, jež mohou obce pro zmiňované aktivity využít (např. Interreg či komunitární programy apod.). Stav a intenzita paradiplomacie má více příčin – zejm. politické, ekonomické, kulturní a kooperativní. Je mj. důležitá pro výměnu zkušeností, vzájemné výpomoci a společného řešení problémů v oblasti kultury, dopravy, životního prostředí, vzdělání apod.

Přesto bylo zjištěno, že přeshraniční meziobecní spolupráce ve vybraných krajích není příliš četná. Oba kraje vykazují stejný procentuální počet obcí, které mají alespoň jednoho zahraničního partnera, a to pouze 11,5 %.

V rámci diplomové práce byly stanoveny tři základní hypotézy. První hypotéza, která předpokládala, že obce Jihočeského kraje navazují interkomunální partnerství převážně s rakouskými obcemi, nebyla potvrzena. Nejvíce přeshraniční spolupráce bylo navázáno s německými obcemi, rakouské se umístily až na druhém místě. Druhá hypotéza, tj. že obce Plzeňského kraje navazují převážně interkomunální partnerství s německými obcemi, se však potvrdila. Němečtí partneři výrazně převažují. Poslední hypotéza vycházela z předpokladu, že malé obce (tj. do 500 obyvatel) interkomunální partnerství vůbec nenavazují. Nebyla však potvrzena, neboť v Jihočeském kraji má alespoň jednoho zahraničního partnera 17 malých obcí, v Plzeňském kraji je to 7 malých municipalit. V kontextu celkového počtu obcí obou krajů je však toto číslo zanedbatelné.

Paradiplomacie je téma aktuální, přesto mu není v českém odborném prostředí věnována dostatečná pozornost. Diplomová práce přináší zcela nové informace, které tento deficit alespoň z části vyrovnávají.

Paradiplomacie je vhodné téma i pro další výzkum. Jistě by bylo zajímavé sledovat příčiny a motivy uzavírání uvedených přeshraničních aktivit či jejich intenzita. To již však z hlediska stránkového rozsahu mé diplomové práce nebylo možné reflektovat.

Cílem diplomové práce bylo získat ucelený přehled o paradiplomatických aktivitách obcí Jihočeského a Plzeňského kraje a podrobit je vzájemné analýze. Cíl práce byl dle mého soudu naplněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Balík, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing, 2009.

Berg-schlosser, Dirk a Theo Stammen. Úvod do politické vědy. Praha: ISE, 2000.

Branda, Pavel. Současná Evropa. 2009, č. 1, s. 71-101.

Cabada, Ladislav a kol. Evropa regionů. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

Cihelková, Eva. Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie). Praha: C. H. Beck, 2007.

Cornago, Noé. Exploring the global dimensions of paradiplomacy. Functional and normative dynamics in the global spreading of subnational involvement in international affairs. [online]. [cit.2019-01-04]. Dostupné z: <http://www.forumfed.org/libdocs/ForRelCU01/924-FRCU0105-int-cornago.pdf>.

Čermák, Daniel a Jana Vobecká a kol. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Slon, 2011.

Dostál, Vít a Michal Kořan. Paradiplomacie: teoretické uchopení v mezinárodních vztazích, politologii, evropských studiích a regionálním rozvoji. Regionální studia. 2013, č. 2, s. 29-38.

Dostál, Vít. Paradiplomacie českých krajů: regiony jako aktér mezinárodní politiky. Brno, 2017.

Drulák, Petr. Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2004.

Evropský region Dunaj-Vltava. Dunaj-Vltava-Magazín. 2018, roč. 7.

Fiala, Petr a Markéta Pitrová. Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009.

Galvasová, Iva. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007.

Horzinková, Eva a Vladimír Novotný. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010.

Hůlková, G., B. Veselá a O. Mertens. Současné trendy v partnerství měst a obcí. Sbírká praktických příkladů mezinárodní spolupráce. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/307284-Soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest-a-obci.html>.

Illner, Michal. Institucionalizované formy spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě a jejich právní regulace. In: Nejděl, Pavel a Daniel Čermák. Participace a partnerství v místní veřejné správě. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, s. 17-26.

Jihočeský kraj. Návrh usnesení o ukončení činnosti společného stálého zastoupení Jihočeského kraje a Královehradeckého kraje při EU z 16. února 2017. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/iusneseni_files/Zastupitelstvo/2017-02-16/Navrhy/6-ZK-17.doc.

Jihočeský kraj. Program rozvoje Jihočeského kraje 2014-2020. Příloha č. 3 socioekonomický profil Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: [https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par\[id_r\]=96472&par\[view\]=0](https://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par[id_r]=96472&par[view]=0).

Jetmar, Marek. Meziobecní spolupráce. Inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=298911>.

Kadeřábková J., P. Mates a R. Wokoun. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004.

Krečmanová, Barbora. „Zahraniční politika“ vyšších územně samosprávných celků v České republice. Ochrana a Bezpečnost. 2014, č. 1, s. 1-48.

Kubatová Pitrová, Miroslava. Obnova česko-rakouských příhraničních vztahů na začátku 90. let 20. století: Případová studie obce Kamenný újezd. In: Valeš, Lukáš a Jiří Petráš a kol. Sametová revoluce v českých obcích, městech a regionech aneb, 25 let poté. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2014.

Lecours, André. Political Issues of Paradiplomacy: Lessons from the Developed World. [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20081217_cdsp_diplomacy_paper_paradiplomacy.pdf.

Lenderová, Milena. Region, regionalismus, regionalizace (Vývoj pojetí ve Francii). Sociologický časopis. 1992, č. 4, s. 554-557.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Abeceda fondů EU 2014-2020. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/d7126808-1529-4cb3-85e2-86db99eaecb6/Abeceda_nahled.pdf.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Strategie regionálního rozvoje 2014-2020. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Zásady urbánní politiky. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné také z: https://www.mmr.cz/getmedia/ede18d30-7bc2-4d2b-9011-f527446872e8/ZUP_2017.pdf?ext=.pdf.

Průcha, Petr. Veřejná správa a samospráva. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2004.

Řehák, Vít. Paradiplomacie a hlavní město Praha. Politologický časopis. 2013, č. 1, s. 69-92.

Říchová, Blanka. Komparativní politologie. In: Cabada, Ladislav a Michal Kubát. Úvod do studia politické vědy. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2002.

Svaz měst a obcí ČR. Komunitární programy a programy pro územní spolupráce EU: Příležitosti a možnosti pro obce a města. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/getFile.aspx?itemID=883937>.

Svaz měst a obcí ČR. Partnerství pro budoucnost. [online]. s. 5 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/data/files/tisk-publikace/publikace-partnerstvi-pro-bud.pdf>.

Tavares, Rodrigo. The state of the Art of Regionalism. The Past, Present and Future of a Discipline. [online]. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <http://cris.unu.edu/sites/cris.unu.edu/files/W-2004-10.pdf>.

Veselý, Zdeněk. Diplomacie v měnícím se světě. Praha: Professional Publishing, 2009.

Právní normativy

ČESKO. Listina základních práv a svobod ze dne 16. prosince 1992.

ČESKO. Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992.

ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ze dne 12. dubna 2000.

ČESKO. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ze dne 15. května 2000.

ČESKO. Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva ze dne 30. září 2013.

ČESKO. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územně samosprávných celků ze dne 31. prosince 1997.

ČESKO. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ze dne 8. června 1999.

ČESKO. Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky ze dne 8. 1. 1969.

Stanovy Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje ze dne 1. června 1999.

Internetové stránky

BusinessInfo.cz. Euroregiony. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>.

BusinessInfo.cz. Charakteristika Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-plzensky-kraj-2216.html>.

- BusinessInfo.cz. Proč v Česku nefunguje PPP?. [online]. [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/proc-v-cesku-nefunguje-ppp-94866.html>.
- CEMR. Introducing CEMR. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/introducing_cemr.
- CEMR. Political structure. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: http://www.ccre.org/en/article/political_structure.
- Česko-německý fond budoucnosti. O nás. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.fondbudoucnosti.cz/o-nas/dozorci-rada/>.
- Český statistický úřad. Číselník okresů (OKRES_LAU). [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008.
- Český statistický úřad. Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) – 2011. [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/.csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts-_2011.
- Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2018. [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.
- Český statistický úřad. Metodické principy klasifikace NUTS. [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23169510/metodicke_principy_klasifikace_nuts_2011.pdf/46b689a9-0474-4a77-a416-58dbaf93ac65?version=1.0.
- Český statistický úřad. MOS – Městská a obecní statistika. [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/>.
- Český statistický úřad. Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obcí. [online]. [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017>.
- EUROPA. Evropský výbor regionů. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-committee-regions_cs.
- Euroregion Šumava. Informační leták Euroregionu Šumava 2019. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/index.php?pages=&page=519&lang=cz>.
- Euroregion Šumava. Organizační struktura. [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <http://www.euregio.cz/index.php?pages=31&page=31&idp=194&lang=cz&sm=0&task=on>
- Evropský region Dunaj-Vltava. O evropské regionu. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/o-evropskem-regionu.html>.
- Evropský region Dunaj-Vltava. Organizační struktura. [online]. [cit. 2019-04-16].

Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/o-evropskem-regionu/organizacni-struktura.html>.

Evropský region Dunaj-Vltava. Témata spolupráce. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.evropskyregion.cz/temata-spoluprace.html>.

Evropský výbor regionů. O nás. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://cor.europa.eu/cs/about/Pages/default.aspx>.

Fondy EHP a Norska. Bilaterální spolupráce. [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/bilateralni-spoluprace>.

Fondy EHP a Norska. In: Youtube [online]. 11. 3. 2019 [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p5171tsvTuA>. Kanál uživatele Fondy EHP a Norska.

IROP. Představujeme IROP. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.irop.mmr.cz/cs/Pro-media/Predstavujeme-IROP>.

Jihočeský kraj. Partneři Jihočeského kraje v zahraniční spolupráci. [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/333/partneri_jihoceskeho_kraje_v_zahranicni_spolupraci.htm.

Jihočeský kraj. Svazek obcí Strakonicka. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/2454/17_svazek_obci_strakonicka.htm.

Jihočeský kraj. Vnější vztahy a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje. [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/14/zahranicni_vztahy_kraje.htm.

Ministerstvo vnitra ČR. Jak na obecní web?. [online]. [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/jak-na-obecni-web.aspx>.

Ministerstvo vnitra ČR. Partnerství soukromého a veřejného sektoru v regionech. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/partnerstvi-soukromeho-a-verejneho-sektoru-v-regionech.aspx>.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Mezinárodní visehradský fond. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/visegrad/mezinarodni_visegradsky_fond_1.html.

Místní akční skupina Český Západ. Nové Stanovy. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.mascz.cz/stanovy.html>.

Místní akční skupina Hlubocko-Lišovsko. Společnost. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.mashl.cz/spolecnost>.

Moderní obec. Program rozvoje Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/program-rozvoje-plzenskeho-kraje/>.

Národní síť zdravých měst ČR. Základní informace o NSZM. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/nszm-cr-zakladni-informace>.

NSMAS České republiky. Propagace CLLD/LEADER. [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/dokumenty/dokumenty-organizace/propagace/>.

NSMAS České republiky. Seznam MAS. [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>.

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly. Nejčastější pochybení zjišťovaná při provádění kontrol výkonu samostatné působnosti. [online]. [cit. 2019-2-2]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/archiv-odk.aspx>.

Plzeňský kraj. Rejstřík svazku obcí. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/rejstrik-svazku-obci>.

Plzeňský kraj. Zahraniční vztahy Plzeňského kraje [online]. [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/en/kategorie/zahranicni-vztahy>.

Portál územního plánování. Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>.

Portál územního plánování. Kategorizace obcí – město, městys, obec. [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>.

Program švýcarsko-české spolupráce. Fond partnerství. [online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.swiss-contribution.cz/cs/bezpecnost-stabilita-a-podpora-reforem/iniciativy-regionalniho-rozvoje/fond-partnerstvi/zakladni-informace>.

Program švýcarsko-české spolupráce. Kdo jsme. [online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.swiss-contribution.cz/cs/zakladni-informace/kdo-jsme>.

Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže. Co jsou IpC? [online]. [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: http://www.pic.sdruzeniruhe.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100120&id=8863&p1=2115.

Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže. IpC Sdružení Růže. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.pic.sdruzeniruhe.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100120&id=9063&p1=2215.

RIS. O kraji – Jihočeský kraj. [online]. [cit. 2019-03-18]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihocesky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>.

Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje. Členské obce Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: http://www.smopk.cz/37-clenske_obce_sdruzeni_mest_a_obci_plzenskeho_kraje.

SMOJK. O SMOJK. [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z: <http://www.smojk.cz/uvod/d-3293/p1=1504>.

Svaz měst a obcí ČR. Delegace ČR do CLRAE. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cinnost/zahranicni-spoluprace/clrae/delegace-cr-do-clrae.aspx>.

Svaz měst a obcí ČR. Hlavní cíle. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/hlavni-cile/default.aspx>.

Svaz měst a obcí ČR. Kdo jsme. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/kdo-jsme/kdo-jsme.aspx>.

Svaz měst a obcí ČR. Nabídky partnerství. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/hledate-partnerska-mesta/nabidky-partnerstvi/default.aspx>.

Svaz měst a obcí ČR. Orgány svazu. [online]. [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/smo-cr/organizacni-struktura/snem-1/snem.aspx>.

Treffpunkt. O platformě. [online]. [cit. 2019-04-28]. Dostupné z: <https://treffpunkt.cz/cs/about>.

Twinning.org. Search online request. [online]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: http://www.twinning.org/en/find_a_partner#.X1ejJShKhPY.

UCLG. About us. [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.uclg.org/en/organisation/about>.

Visegrad Fund. About us. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.visegradfund.org/about-us/the-fund/>.

Vláda České republiky. Úřad vlády. [online]. [cit. 2018-12-26]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/postaveni-uradu-vlady-cr-3688/>.

Prameny

Emailová korespondence s Ing. Karlem Kohoutem, ekonomem obce Borkovice, vedla L. Hejdová 27. 6. 2018 (osobní archiv autorky).

Emailová korespondence s Ing. Petrem Bürgerem, starostou obce Chlumeč, vedla L. Hejdová 28. 6. 2018 (osobní archiv autorky).

Emailová korespondence s Ing. Marií Kostruhovou, ředitelkou odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ČR, vedla L. Hejdová 22. 2. 2019 (osobní archiv autorky).

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obr. č. 1: organizace VS v ČR.....	19
Obr. č. 2: kraje v ČR.....	23
Obr. č. 3: euroregiony v ČR.....	55
Obr. č. 4: administrativní členění Jihočeského kraje.....	67
Obr. č. 5: administrativní členění Plzeňského kraje	73
Graf č. 1: způsoby kontaktování obcí – Jihočeský kraj	14
Graf č. 2: způsoby kontaktování obcí – Plzeňský kraj	15
Graf č. 3: počet partnerství dle jednotlivých zemí – obce II. a III. typu.....	60
Graf č. 4: počet partnerství dle jednotlivých zemí – obce I. typu.....	61
Graf č. 5: srovnání oblastí spolupráce obcí II. a III. typu (vlevo) a obcí I. typu (vpravo)	62
Graf č. 6: partneři obcí Jihočeského kraje dle zemí.....	71
Graf č. 7: partneři obcí Plzeňského kraje dle zemí.....	76
Tab. č. 1: počet městysů, měst a statutárních měst v krajích.....	26
Tab. č. 2: klasifikace obcí ČR dle počtu obyvatel	28
Tab. č. 3: statistické jednotky NUTS v ČR.....	37
Tab. č. 4: podpora přeshraniční spolupráce programů Interreg.....	45
Tab. č. 5: druhy a způsoby spolupráce českých obcí.....	48
Tab. č. 6: klasifikace obcí Jihočeského kraje dle počtu obyvatel.....	68
Tab. č. 7: počet obcí s min. jedním zahraničním partnerem dle klasifikace na základě počtu obyvatel	71
Tab. č. 8: klasifikace obcí Plzeňského kraje dle počtu obyvatel	74
Tab. č. 9: počet obcí s min. jedním zahraničním partnerem dle klasifikace na základě počtu obyvatel	75

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Seznam partnerů obcí Jihočeského kraje

Příloha č. 2: Seznam partnerů obcí Plzeňského kraje

Příloha č. 1: Seznam partnerů obcí Jihočeského kraje

okres České Budějovice

České Budějovice	5	Linec (A); Lorient (F); Nitra (SK); Pasov (D); Suhl (D)
Dolní Bukovsko	1	Kallnach (CH)
Hluboká nad Vltavou	3	Neustadt an der Aisch (D); Bolligen (CH); Grein an der Donau (A)
Horní Stropnice	1	Harbach (A)
Jílovice	1	Dlhá nad Váhom (SK)
Kamenný Újezd	1	Krauchthal (CH)
Lišov	2	Varmo (IT); Schupfen (CH)
Nové Hradky	1	Weitra (A)
Rudolfov	1	Sandl (A)
Římov	1	Albrechtsberg (A)
Svatý Jan nad Malší	1	Grünbach (A)
Týn nad Vltavou	1	Bardo (PL)

okres Český Krumlov

Benešov nad Černou	2	Purgstall an der Erlauf (A); Walkringen (CH)
Český Krumlov	7	Hauzenberg (D); Kaluž (UK); Llanwrtyd Wells (GB); Miami Beach (USA); San Gimignano (IT); Slovenj Gradec (SLO); Vöcklabruck (A)
Frymburk	1	Vorderweißenbach (A)
Holubov	3	Guggisberg (CH); Keffemark (A); Reinbach (A)
Horní Dvořiště	1	Rainbach (A)
Horní Planá	1	Tiefenbach (D)
Kaplice	1	Freistadt (A)
Křemže	1	Krems (A)
Nová Ves	1	Wileroltigen (CH)
Přední Výtoň	1	Weichenbach (D)
Velešín	1	Ottenschlag (A)
Věžovatá Pláně	2	Tragwein (A); Schenkenfelden (A)
Zlatá Koruna	1	Kefermarkt (A)

okres Jindřichův Hradec

Jindřichův Hradec	5	Neckargemünd (D); Zwettl (A); Krasnoufimsk (RUS); Sárospatak (H); Dunajska Streda (SK)
Kardašova Řečice	1	Oberdiessbach (CH)
Kostelní Radouň	1	Rüeggisberg (CH)
Nová Bystřice	1	Heidenreichstein (A)
Nová Včelnice	2	Neuötting (D); Eggwil (CH)
Staré Město pod Landštejnem	1	Kautzen (A)
Strmilov	1	Trubschachen (CH)

okres Písek

Albrechtice nad Vltavou	1	Siselen (CH)
Kovářov	1	Seftigen (CH)
Milevsko	1	Münchenbuchsee (CH)
Mírovice	1	Bätterkinden (CH)
Písek	6	Caerphilly (GB); Wetzlar (D); Deggendorf (D); Lemvig (DK); Smiltene (LV); Velký Krtíš (SK)
Rakovice	1	Rakovice (SK)

okres Prachatice

Borová Lada	1	Mauth (D)
Horní Vltavice	1	Philippsreut (D)
Kvilda	1	Mauth-Finsterau (D)
Lhenice	3	Gurbrü (CH); Budča (SK); Grattersdorf (D)
Netolice	2	Ringelai (D); Rainbach im Mühlkreis (A)
Nové Hutě	1	Röhrnbach (D)
Prachatice	8	Impruneta (IT); Ignalia (LT); Mauthausen (A); Zvolen (SK); Grainet (D); Waldkirchen (D); Rogačevo (BY); Terra del Sole (IT)
Stachy	1	Ruderting (D)
Strunkovice nad Blanicí	1	Oberstocken (CH)
Vimperk	1	Freyung (D)
Vlachovo Březí	2	Erlenbach in Simmental (CH); Sankt Oswald-Riedlhütte (D)
Volary	5	Waldkirchen (D); Grainet (D); Perlesreut (D); Wallern an der Trattnach (A); Wallern im Burgenland (A)
Zdítov	1	Röhrnbach (D)

okres Strakonice

Blatná	5	Važec (SK); Vacha (D); Sargé-lès-Le-Mans (F); Roggwil (CH); Calderdale (GB)
Chelčice	2	Lallinger Winkel (D); Mostviertel (A)
Čejetice	1	Oberwil (CH)
Libějovice	4	Grattersdorf (D); Hunding (D); Lalling (D); Schaufling (D)
Mnichov	1	München (D)
Myštice	1	Rütti bei Riggisberg (CH)
Nišovice	1	Kallnach/Niederried (CH)
Radomyšl	1	Montoggio (IT)
Sedlice	1	Sedlice (SK)
Strakonice	3	Bad Salzingen (D); Calderdale (GB); Lengnau (CH)
Vodňany	2	Wartberg ob der Aist (A); Sieraków nad Warta (PL); Oravský Podzámok (SK)
Volyně	2	Kováčová (SK); Aidenbach (D)

okres Tábor

Chýnov	1	Oberthal (D)
Dírná	1	Forst-Längenbühl (CH)
Dražice	1	Slovany (SK)
Jistebnice	1	Erlach (CH)
Planá nad Lužnicí	1	Gorenja vas-Poljane (SLO)
Sezimovo Ústí	1	Thierachern (CH)
Soběslav	1	Sabinov (SK)
Tábor	6	Dole (F); Kostnice (D); Nové Zámky (SK); Orinda (USA); Škofja Loka (SLO); Wels (A)
Veselí nad Lužnicí	2	Diemtigen (CH); Yspertal (A)

Příloha č. 2: Seznam partnerů obcí Plzeňského kraje

Okres Domažlice

Babylon	1	Lauenen (CH)
Bělá nad Radbuzou	2	Eslarn (D); Hindelbank (CH)
Chodská Lhota	1	Arnschvang (D)
Díly	1	Rotz (D)
Domažlice	4	Furth im Wald (D); Furth bei Göttweig (A); Ludres (A); Two Rivers (USA)
Holíšov	2	Kümmersbruck (D); Port (CH)
Horšovský Týn	3	Nabburg (D); Grossaffoltern (CH); Maarkedal (B)
Hostouň	1	Waldthurn (D)
Kdyně	1	Markt Eschlkam (D)
Klenčí pod Čerchovem	3	Waldmünchen (D); Dürrenroth (CH); Herent (B)
Poběžovice	2	Radelfingen (CH); Schönsee (D)
Pocinovice	1	Schwarzach (D)
Postřekov	1	Pakrac (HR)
Všeruby	1	Eschlkam (D)

Okres Klatovy

Běšiny	1	Lalling (D)
Chudenín	1	Rittsteig (D)
Dešenice	1	Lam (D)
Dolany	1	Grafling (D)
Frymburk	1	Philippsreut (D)
Hartmanice	2	Rinchnach (D); Affoltern im Emmental (CH)
Horažďovice	2	Heimberg (CH); Regen (D)
Janovice nad Úhlavou	1	Arrach (D)
Kašperské Hory	1	Grafenau (D)
Klatovy	4	Heemskerk (NL); Poligny (F); Cham (D); Polevskoj (RUS)
Kolinec	3	Belauseri (RO); Zemianska Olča (SK); Tápiószentmárton (H)
Nýrsko	1	Neukirchen (D)
Sušice	6	Bad Kötzting (D); Wenzelbach (D); Uentendorf (CH); Chojna (PL); Sherborne (GB); Aarhus (DK)
Švihov	1	Traitsching (D)
Velhartice	1	Winzer (D)
Železná Ruda	3	Bayerischer Eisenstein (D); Aldeno (IT); Zerneš (CH)
Žihobce	1	Philippsreut (D)

Plzeň město

Plzeň	7	Regensburg (D); Winterthur (CH); Takasaki (J); Limoges (FR); Liège (B); Žilina (SK); Birmingham (USA)
-------	---	---

Plzeň – jih

Blovice	2	Triptis (D); Teublitz (D)
Chlum	1	Rosendorf (D)
Dobřany	2	Obertraubling (D); Břežice (SLO)
Letiny	1	Mittelpöllnitz (D)
Nepomuk	7	Anykščiai (LT); Bušince (SK); Kemnath (D); Krupina (SK); Omiš (HR); Roermond (NL); Wisla (PL)
Přeštice	3	Nittenau (D); Krško (SLO); Chadron (USA)
Spálené Poříčí	1	Ralbitz-Rosenthal (D)
Žinkovy	1	Grossheringen (D)

Plzeň – sever

Horní Bříza	1	Villeneuve sur Yonne (FR)
Manětín	1	Leuchtenberg (D)
Nýřany	1	Zeulenroda (D)

Rokycany

Mýto	1	Berga (D)
Rokycany	2	Greiz (D); Pfinztal (D)
Strašice	1	Markt Hohenfels (D)

okres Tachov

Bezručice	1	Waldershof (D)
Bor	2	Pleystein (D); Wernberg-Köblitz (D)
Broumov	1	Mähring (D)
Chodová Planá	1	Störnstein (D)
Černošín	1	Pullenreuth (D)
Halže	2	Guteneck (D); Bernau (D)
Kostelec	1	Eslarn (D)
Planá	1	Tirschenreut (D)
Přimda	1	Pfreimd (D)
Rozvadov	1	Waidhaus (D)
Staré Sedlo	1	Plößberg (D)
Stříbro	7	Moncoutant (FR); Vohenstrauß (D); Fano (IT); Oelsnitz/Vogtland (D); Berchtesgaden (D); Dinkelsbühl (D); Dienten (A)